

T.C.
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ÇOCUĞU OKUL ÖNCESİNE DEVAM EDEN BABALARIN, BABALIK
TUTUMLARI İLE ÇOCUKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kübra KARAÇAY

2200002479

Anabilim Dalı: Temel Eğitim

Program: Okul Öncesi Eğitimi

Tez Danışmanı: Prof.Dr. Mehmet TORAN

Aralık 2025

T.C.
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ÇOCUĞU OKUL ÖNCESİNE DEVAM EDEN BABALARIN, BABALIK
TUTUMLARI İLE ÇOCUKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Kübra KARAÇAY
2200002479

Anabilim Dalı: Temel Eğitim

Program: Okul Öncesi Eğitimi

Tez Danışmanı: Prof.Dr. Mehmet TORAN

Jüri Üyeleri: Dr. Öğr. Üyesi Cansu Köken

Dr. Öğr. Üyesi Ebru Aydın Yüksel

Aralık 2025

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde hazırlamış olduğum “Çocuğu Okul Öncesine Devam Eden Babaların, Babalık Tutumları ile Çocukları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı Yüksek Lisans tezimi, Enstitü Tez Yazım Kılavuzu kuralları çerçevesinde, bilimsel etik kurallara uygun olarak hazırladığımı ve bu süreçte yararlanmış olduğum tüm akademik çalışmaları ve eserleri kaynakçamda gösterdiğimi beyan ederim.

Kübra KARAÇAY

ÖNSÖZ

Bu tezin ortaya çıkması için fikir aşamasından başlayarak tüm süreç boyunca bana rehberlik eden değerli danışmanım Prof. Dr. Mehmet Toran'a en içten şükranlarımı sunarım. Kendisinin sabrı, aralıksız teşvikleri ve zihnimi berraklaştıran yapıcı eleştirileri bu çalışmanın olgunlaşmasındaki en önemli etkidir.

Ayrıca, eğitim yaşamım boyunca manevi destekleriyle her zaman yanımda olan ve bana güç veren sevgili aileme, hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Bu çalışmayı, sevgili babamın aziz hatırasına ithaf ediyorum.

Aralık, 2025

Kübra KARAÇAY

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	i
ÖNSÖZ	ii
TABLO LİSTESİ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
BÖLÜM 1.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Varsayımlar.....	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
BÖLÜM 2	8
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
2.1. Babalığın Tanımı ve Babalık Kavramı.....	8
2.2. Babalığın Tarihsel ve Toplumsal Rolü.....	9
2.3. Ebeveyn Tutumları ve Babanın Rolü.....	11
2.4. Baba-Çocuk İlişkisinde Babanın Rolü.....	13
2.5. Kuramsal Dayanaklar.....	14
2.5.1. Bağlanma Teorisi (John Bowlby & Mary Ainsworth).....	15
2.5.2. Ebeveynlik Stilleri Teorisi (Diana Baumrind).....	16
2.5.3. Baba Katılımı Teorisi (Michael Lamb)	17
2.6. Okul Öncesi Eğitim ve Ebeveyn Katılımı.....	18
2.7. Okul Öncesi Eğitimde Baba Katılımı: Engeller- Fırsatlar.....	20
2.8. İlgili Araştırmalar.....	22
BÖLÜM 3	33
3. YÖNTEM.....	33
3.1. Araştırma Modeli.....	33
3.2. Çalışma Grubu.....	34

3.3. Veri Toplama Süreci.....	36
3.4. Araştırma Etiği.....	36
3.5. Veri Toplama Araçları.....	36
3.5.1. Demografik Bilgi Formu.....	37
3.5.2.Çocuk-Ebeveyn İlişki Ölçeği-Baba Formu.....	37
3.5.3. Babasal İşlev Ölçeği	38
3.6. Verilerin Analizi.....	39
BÖLÜM 4	41
4. BULGULAR.....	41
4.1. Demografik Değişkenlere Göre Babaların Çocukları ile Olan İlişkileri ve Babasal İşlevlerine Dair Analiz Sonuçları.....	41
4.2. Baba Çocuk İlişkisi ile Babalık Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	58
BÖLÜM 5	60
5. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	60
5.1. Öneriler.....	65
KAYNAKLAR	68
EKLER	78
Ek 1: Normallik Testleri.....	78
Ek 2: Etik Kurul İzni.....	83
Ek 3: Ölçekler Kullanım İzinleri.....	84

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Özellikler	34
Tablo 4.1. Babaların Yaşı ile Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkinin Spearman Korelasyon Analizi	41
Tablo 4.2. Babaların Öğrenim Düzeyine Göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçekleri Alt Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi Sonuçları	42
Tablo 4.3. Babaların Çalışma Durumuna Göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçeği Alt Ölçek Puanlarının Mann-Whitney U Analiz Sonuçları	44
Tablo 4.4. Algılanan Sosyoekonomik Düzeye Göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Alt Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi Sonuçları	46
Tablo 4.5. Çocukların Cinsiyetine Durumuna Göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçeği Alt Ölçekleri Puanlarının Mann-Whitney U Analiz Sonuçları	48
Tablo 4.6. Çocukların Yaşı ile Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkinin Spearman Rho Analizi	49
Tablo 4.7. Çocukların Doğum Sırasına Göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlevi Alt Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi Sonuçları	50
Tablo 4.8. Çocukların Kardeş Sayısına Göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlevi Alt Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi Sonuçları	52
Tablo 4.9. Çocukların Okul Öncesi Eğitim Süresi ile Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkinin Spearman Rho Korelasyon Analizi	54
Tablo 4.10. Çocuğun Günlük Okul Öncesi Eğitim Süresine Göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçeği alt ölçek puanlarının Mann-Whitney U analiz sonuçları	55
Tablo 4.11. Babanın Çocukla Bir Gün İçerisinde Geçirdiği Süre ile Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkinin Spearman Rho Korelasyon Analizi	57
Tablo 4.12. Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ile Babasal İşlev Ölçeği Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkinin Spearman Rho Korelasyon Analizi	58

Enstitü: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı: Temel Eğitim

Programı: Okul Öncesi Eğitimi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet TORAN

Tez Türü ve Tarihi: Yüksek Lisans- Aralık 2025

ÖZET

ÇOCUĞU OKUL ÖNCESİNE DEVAM EDEN BABALARIN, BABALIK TUTUMLARI İLE ÇOCUKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Kübra KARAÇAY

Bu araştırmanın temel amacı, çocuğu okul öncesi eğitime devam eden babaların çocukları ile arasındaki ilişki ile babalık tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın yöntemi nicel araştırma paradigması üzerine inşa edilmiştir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu olarak çocukları okul öncesi eğitime devam eden 3-6 yaş aralığındaki çocukların babaları amaçlı örnekleme yöntemi belirlenmiş ve buna göre 214 baba araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu, Çocuk-Ebeveyn İlişki Ölçeği-Baba Formu ve babasal İşlev Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın verileri normal dağılım göstermediği için non-parametrik analizler benimsenmiştir. Araştırmanın verilerinin analizi sonucunda çocuğu okul öncesi eğitime devam eden babaların çocuklarıyla olan ilişkileri ile babalık tutumları arasında anlamlı ilişkiler olduğunu gözlenmiştir. Babaların yaşı, çalışma durumu, algılanan sosyoekonomik düzey, çocuğun yaşı ve okul öncesi eğitim süresi gibi değişkenlerin genel olarak istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi gözlemezken; babanın eğitim düzeyi, çocuğun cinsiyeti, doğum sırası, kardeş sayısı, babanın çocukla geçirdiği süre gibi değişkenlerin ise ilişkiler ve tutumlar üzerinde bazı alt ölçeklerde anlamlı farklılıklar ve ilişkiler yarattığı belirlenmiştir. Özellikle babaların şefkat düzeyi arttıkça çocuklarıyla olumlu ilişki kurma eğilimlerinin arttığı, buna karşılık baskı, eksik destek ve sınırsızlık davranışlarının ise ilişkideki uyumsuzluk ve çatışma ile pozitif yönde ilişkili olduğu anlaşılmıştır. Bu sonuçlar, babalık tutumları ile çocuk-ebeveyn ilişkisi arasında ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Baba, Çocuk, Babalık Tutumları, Okul Öncesi Eğitim, Çocuk-Ebeveyn İlişkisi

University: Istanbul Kültür University

Institute: Institute of Graduate Studies

Department: Basic Education

Programme: Preschool Education

Supervisor: Prof. Dr. Mehmet TORAN

Degree Awarded and Date: Master Thesis-December 2025

ABSTRACT

AN EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN FATHERS' PARENTING ATTITUDES AND THEIR CHILDREN IN PRESCHOOL

Kübra KARAÇAY

The main purpose of this research is to examine the relationship between the relationship with their children and the fatherhood attitudes of fathers whose children continue preschool education. For this purpose, the method of the research is built on the quantitative research paradigm. In the research, the correlational survey method, one of the quantitative research methods, was adopted. As the study group of the research, fathers of children between the ages of 3-6 whose children continue preschool education were determined by purposive sampling method and accordingly, 214 fathers voluntarily participated in the research. As data collection tools in the research, a demographic information form, the Child-Parent Relationship Scale-Father Form, and the Paternal Functioning Scale were used. Since the data of the research did not show a normal distribution, non-parametric analyses were adopted. As a result of the analysis of the research data, it was observed that there are significant relationships between the relationships with their children and the fatherhood attitudes of fathers whose children continue preschool education. While variables such as the father's age, employment status, perceived socioeconomic level, child's age, and duration of preschool education were generally not observed to have a statistically significant effect; it was determined that variables such as the father's education level, the child's gender, birth order, number of siblings, and the time the father spends with the child created significant differences and relationships on some subscales regarding relationships and attitudes. Specifically, it was understood that as the compassion levels of fathers increase, their tendency to establish positive relationships with their children increases, whereas behaviors of pressure, insufficient support, and permissiveness are positively related to incompatibility and conflict in the relationship. These results reveal that there is a relationship between fatherhood attitudes and the child-parent relationship.

Keywords: Father, Child, Fatherhood Attitudes, Preschool Education, Child-Parent Relationship

BÖLÜM 1

Bu bölümde giriş, araştırmanın problemi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın varsayımları, araştırmanın sınırlılıkları ve tanımlar başlıklarına yer verilmiştir.

1.GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Anne ve çocuk arasında yapılmış birçok araştırma bulunmakla birlikte baba çocuk ilişkisi alanında yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu bilinmektedir. Yapılan güncel çalışmalar incelediğinde ebeveyn-çocuk ilişkisinde genellikle annenin rolüne odaklanılmış, annenin çocuk bakımındaki birincil rolü vurgulanmıştır (Akgöz Aktaş & Ebeoğlu Duman, 2025; Mercan & Şahin, 2017). Çocuğun yaşamında ilk etkileşim ve iletişim kurduğu kişinin annesi olduğu varsayılarak babaların, çocuğun yaşamına daha sonra dahil olduğu ve annenin destekleyici bir arka plan rolünde yer aldığı düşünülmektedir (Aykaç ve diğerleri, 2025). Bu varsayım ile, babaların çocuk gelişimindeki rolü ve baba-çocuk etkileşiminin önemi araştırmalarda (Arabacı & Ömeroğlu, 2016; Kırmızı & Doğan, 2017) uzun süre göz ardı edilmiştir. Bu sebeple mevcut araştırma babaların çocuk gelişiminde aktif ve belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymayı hedeflemektedir.

Babalık kavramı, toplumun yapısı ve toplumsal cinsiyet rolleriyle şekillenmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri, anne ve babadan beklenen sorumlulukları tanımlarken, aynı zamanda toplumun anne ve baba rolünü nasıl algıladığını ve onlardan neler beklediğini de belirler. Geleneksel toplumlarda anneden çocuğun bakımı ve yetiştirilmesi, babadan ise ekonomik katkı sağlaması beklenmiştir (Ağtürk, 2025; Avcı & Sapsağlam, 2025). Ancak günümüzde babalık rolünün anlamı ve sorumluluklarında önemli değişimler yaşanmaktadır. Sanayi devrimiyle kadınların iş gücüne katılımı, geniş ailenin çekirdek aileye dönüşmesi, kreş ve anaokullarının yaygınlaşması gibi toplumsal değişimler babalık rolünün yeniden şekillenmesine zemin hazırlamıştır. Bu tarihsel süreçte babalar, yalnızca evin ekonomik ihtiyaçlarını karşılayan ve otorite figürü olan rollerinin ötesine geçerek, bakım veren, çocuklarının yaşamına aktif olarak katılan ve ortak ebeveynlik rolünü benimseyen bireyler olmaları beklenmiştir (Balahorli & Karadeniz, 2025).

Babalık, temelinde biyolojik bir gerçeklik olan çocuk sahibi olma durumunu ifade etse de kavramsal olarak çok daha derin ve dinamik bir sosyal-kültürel rolü tanımlar. Bu rol, tarihsel ve toplumsal bağlamlara göre önemli ölçüde değişiklik göstermiş; geleneksel olarak otorite, maddi geçim sağlama ve korumanın (koruyan, kollayan) ön planda olduğu bir anlayıştan, günümüzde giderek artan biçimde duygusal yakınlık, aktif bakım, rehberlik ve çocuğun yaşamına bütünsel katılımı kapsayacak şekilde evrilmiştir (Kılıç & Şenol, 2025). Babalık kavramı, sadece biyolojik bağla değil, aynı zamanda sevgi, bağlılık, sorumluluk ve özveri temelinde kurulan sosyal ve duygusal bir ilişkiyi; çocuğun fiziksel, zihinsel ve psikolojik gelişimine katkı sunmayı, onu toplumsal değerler ve normlar konusunda yönlendirmeyi içeren çok boyutlu bir yapıdır. Dolayısıyla babalık, biyolojik bir temele sahip olmakla birlikte, esas olarak toplumsal olarak inşa edilmiş, zaman içinde dönüşen ve bireysel deneyimlerle şekillenen karmaşık bir sosyal kimlik ve işlevler bütünüdür (Akbaş, 2013; Barutçu & Hıdır, 2016; Karadeniz, 2022)

Babalığın tarihsel ve toplumsal rolü, zaman içinde ve kültürler arasında büyük çeşitlilik göstermekle birlikte, genel olarak toplumun yapısal temelleriyle bağlantılı olmuştur. Geleneksel toplumlarda, özellikle tarım ve sanayi öncesi dönemlerde, baba figürü çoğunlukla ailenin mutlak otoritesi, temel geçim kaynağının sağlayıcısı, aile adının, mal varlığının ve değerlerin koruyucusu ile toplumsal düzenin ve ahlaki değerlerin nesilden nesile aktarıcısı olarak tanımlanmıştır (Karadeniz, 2022; Kocatepe & Bilgi, 2018; Tin & Alptekin, 2022). Bu rol, güçlü bir ataerkil yapı içinde, çocukların disiplini, eğitimi (özellikle mesleki) ve evlilik gibi hayati kararları üzerinde belirleyici kontrolü de kapsamaktadır. Sanayileşme ve kentleşme süreçleri, aile yapısını ve ekonomik dinamikleri değiştirerek babalığın katı otoriter yönünü kısmen yumuşatmış, ancak "ailenin reisi" ve "ekonomik kaynak sağlayan" kimliği uzun süre baskın kalmış; modern dönemde ise daha duygusal, destekleyici ve bakım süreçlerine aktif katılan bir role doğru önemli bir dönüşüm yaşanmıştır (Ağtürk, 2025; Balahorli & Karadeniz, 2025; Barutçu & Hıdır, 2016; Kılıç & Şenol, 2025). Tüm bunlar aynı zamanda babaların babalık tutumlarının da temel kaynağı olarak açığa çıkmaktadır.

Ebeveyn tutumları, çocuk yetiştirmede benimsenen temel yaklaşımları (otoriter, demokratik, izin verici, ilgisiz gibi) ifade ederken, babanın bu süreçteki rolü geleneksel "disiplin sağlayıcı" ve "ekonomik destekçi" kalıbından giderek çok daha

kapsayıcı ve dinamik bir işleve evrilmiştir (Holden & Edwards,1989; Spencer,1983). Yapılan güncel araştırmalar (Belli ve diğerleri, 2021; Hawkins ve diğerleri, 1993; Kuzucu, 2011; Sarkadi ve diğerleri, 2008) babanın çocuk gelişimine katkısının yalnızca ekonomik temelde değil; duygusal erişilebilirlik, aktif dinleme, oyun yoluyla öğrenmeyi teşvik etme, sınır koyarken sevgiyi hissettirme ve rol model olma gibi niteliklerle şekillendiğini ortaya koymaktadır. Demokratik ebeveynlik tutumunun benimsendiği ailelerde baba, anneye paralel ve tamamlayıcı bir konumda; çocuğun özgüven gelişimi, sosyal beceriler edinimi, risk alabilme kapasitesi ve zorluklarla baş etme stratejilerinin oluşumunda kritik bir etkiye sahiptir. Bu nedenle, sağlıklı çocuk gelişimi için hem anne hem babanın tutarlı, sıcak, destekleyici ve iş birliğine dayalı tutumlar sergilemesi ve babanın aktif katılımının salt yardımcı değil, merkezi bir unsur olarak değerlendirilmesi esastır (Belli ve diğerleri, 2021; Hawkins ve diğerleri, 1993).

Baba-çocuk ilişkisinde babanın rolü, çocuğun psikososyal gelişiminde anneye kıyasla farklılaşan ve tamamlayıcı nitelikteki özgün katkılarıyla tanımlanır. Baba, çocuğa güvenli bir bağlanma zemini sunarken aynı zamanda onun özgüvenini, merak duygusunu ve sosyal yeterliliğini besleyen kritik bir figürdür; sağladığı duygusal erişilebilirlik, tutarlı destek ve sınır koyma, çocuğun benlik algısını, duygu düzenleme kapasitesini ve başkalarıyla ilişki kurma biçimlerini şekillendirir. Dolayısıyla sağlıklı bir baba-çocuk ilişkisi, yalnızca koruyuculuk veya otorite değil, karşılıklı sevgi, saygı, güven ve büyümeye açık bir diyalog temelinde inşa edilen; çocuğun bireyselleşme sürecini desteklerken ona ait olma duygusunu da güçlendiren dinamik ve dönüştürücü bir süreçtir (Cabrera, 2020; Paquette, 2004).

Çocuğun bilişsel, sosyal-duygusal, davranışsal ve fiziksel gelişiminde babanın aktif ve nitelikli katılımı, annenin rolünü tamamlayıcı ve güçlendirici özgün etkilere sahiptir (Tezel Şahin, 2007). Baba-çocuk ilişkisi ve babalık rolüne dair araştırmalar, uzun süre anne-çocuk ilişkisinin gölgesinde kalmıştır. Anne-çocuk ilişkisinin birincil öneme sahip olduğu ve babaların daha sonra yaşama dahil olan destekleyici bir arka plan rolü üstlendiği yaygın bir varsayım, babaların çocuk gelişimindeki aktif ve belirleyici katkısının göz ardı edilmesine yol açmıştır. Oysa babalık, biyolojik bir temele sahip olsa da esas olarak toplumsal cinsiyet rolleri ve toplumun yapısal temelleriyle (ekonomi, kültür) şekillenen, zaman içinde dönüşen bir sosyal-kültürel role sahiptir. Geleneksel ataerkil toplumlarda baba, ailenin mutlak otoritesi, ekonomik

kaynak sağlayan ve toplumsal ve ahlaki değerlerin aktarıcısı iken; sanayileşme, kentleşme, kadınların işgücüne katılımı ve aile yapısındaki değişimler, bu rolü önemli ölçüde dönüştürmüştür. Bu dönüşüm, katı otoriter yapıyı yumuşatarak günümüzde duygusal yakınlık, aktif bakım, rehberlik ve çocuğun yaşamına bütünsel katılımı kapsayan daha kapsayıcı bir modele evrilmesine zemin hazırlamıştır. Bu değişim, ebeveynlik tutumlarına da yansımış; babanın rolü, geleneksel "disiplin sağlayıcı" ve "ekonomik destekçi" kalıbından, demokratik tutum içinde anneye paralel ve tamamlayıcı bir konuma, duygusal erişilebilirlik, aktif dinleme, oyunla öğrenmeyi teşvik, sevgiyle sınır koyma ve rol model olma gibi dinamik işlevlere doğru genişlemiştir. Baba-çocuk ilişkisi, çocuğun psikososyal gelişiminde anneye kıyasla farklılaşan özgün katkılar sunmuştur. Genellikle daha fazla fiziksel oyun ve keşif içeren etkileşimler, güvenli bir bağlanma zemini sağlama, çocuğun özgüvenini, merakını ve sosyal yeterliliğini besleme, benlik algısını, duygu düzenleme kapasitesini ve başkalarıyla sağlıklı ilişki kurma becerilerini şekillendirmektedir. Dolayısıyla, babanın çocuğun bilişsel, sosyal-duygusal, davranışsal ve fiziksel gelişimindeki aktif ve nitelikli katılımı salt "yardımcı" değil, doğrudan belirleyici bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, çocuğu okul öncesi eğitime devam eden babaların çocukları ile arasındaki ilişki ile babalık tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Okul öncesi dönem çocuğu bulunan babaların benimsediği baba-çocuk ilişkisi ile babanın yaşı, çocuğun yaşı, okul öncesi eğitim alma süresi ve geçirilen süre arasında ilişki var mıdır?
2. Okul öncesi dönem çocuğu bulunan babaların benimsediği baba-çocuk ilişkisi baba öğrenim durumu, çalışma durumu, algılanan sosyo-ekonomik durum, çocuğun cinsiyeti, doğum sırası, kardeş sayısı, günlük okul öncesi eğitim süresi, bakımını üstlenen kişi değişkenlerine göre farklılık var mıdır?
3. Okul öncesi dönem çocuğu bulunan babaların babalık tutumları ile babanın yaşı, çocuğun yaşı, okul öncesi eğitim alma süresi ve geçirilen süre arasında ilişki var mıdır?

4. Okul öncesi dönem çocuğu bulunan babaların babalık tutumlarının baba öğrenim durumu, çalışma durumu, algılanan sosyo-ekonomik durum, çocuğun cinsiyeti, doğum sırası, kardeş sayısı, günlük okul öncesi eğitim süresi, bakımını üstlenen kişi değişkenlerine göre farklılık var mıdır?
5. Okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların benimsediği baba-çocuk ilişkisi ile babalık tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkiye'de geleneksel baba rolü hızla dönüşmektedir. Modern aile yapılarında babaların duygusal destek, aktif bakım ve eğitim sürecine katılımı son yıllarda büyük bir önem arz etmektedir. Bu araştırma, Türkiye'deki babaların çocuklarıyla kurduğu yeni ilişki dinamiklerini ortaya koyarak, toplumsal değişime ışık tutması beklenmektedir. Türk aile yapısında baba otoritesi geleneksel olarak merkezi bir konumdadır (Güloğlu, 2017). Ancak otoriter tutumların çocuklarda kaygı, özgüven eksikliği gibi sorunlara yol açtığı bilinmektedir.

(Bars, 2022; Pür & Köroğlu, 2025; Toker & Çapan, 2018). Yapılan araştırmalar (Aksoy & Tatlı, 2019; İnci & Deniz, 2015; Mercan & Şahin, 2017) babalık tutumları ile baba ve çocuklar arasındaki ilişkinin; çocuğun gelişim alanlarını etkilediği, babalık rollerinde değişim gerçekleştirdiği ve bu değişimin aile dinamiklerinde belirleyici olduğunu vurgulamaktadır. Araştırmalar babaların aktif ebeveynliği, annenin işgücüne katılımını ve toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklediğini açığa çıkarmıştır (Balahorli & Karadeniz, 2025; Kuruçırak, 2010).

İlgili literatürün de gösterdiği gibi bu araştırma, önemli bir boşluğu doldurmayı hedefleyerek, okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların Babasal işlevleri, tutumları ve çocukları ile olan ilişkilerini incelemeye odaklanmaktadır. Türkiye bağlamında babaların çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmaların sınırlı olması göz önüne alındığında, bu çalışma alana önemli katkılar sunması düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilecek bulgular, babaların çocukları ile olan ilişkilerinde; demokratik, otoriter, ilgili, tutucu, aşırı koruyucu gibi tutumlarının iyi anlaşılmasına olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte araştırma, babaların ilgililik, baskı, dürtüsellik, dayanak, sınırsızlık gibi babalık işlevlerinin baba çocuk ilişkisinde belirleyici rolünü açığa çıkarmayı hedeflemektedir. Ayrıca araştırmadan elde edilen

sonuçların, babalık eğitim alanında yapılan programlarının geliştirilmesinde rol oynaması beklenmektedir. Araştırmanın sonuçları ailelere, eğitimcilere, çocuk gelişim uzmanlarına ve politika yapıcılara, babaların çocuk yetiştirme süreçlerine daha etkin katılımını teşvik edecek stratejiler geliştirmeleri için değerli bilgiler sağlaması düşünülmektedir.

Bu araştırmada ele alınan demografik özellikler; özellikle, babaların yaşı, öğrenim düzeyi, çocukla geçirilen aktif zaman gibi değişkenlerin Babasal işlev ve tutumlarının, baba-çocuk ilişkisi üzerindeki etkilerinin belirlenmesi, hedef kitleye yönelik daha spesifik ve etkili müdahale programlarının tasarlanmasına olanak sağlanması beklenmektedir. Ayrıca, babalık rolü algısı ile baba-çocuk ilişkisi arasındaki korelasyonun ortaya konulması, babaların kendi babalık algılarının çocuklarıyla olan etkileşimlerini nasıl şekillendirdiğine dair derinlemesine bir anlayış sağlaması ön görülmektedir.

Son olarak, bu araştırmanın yapılacak baba-çocuk ilişkisi ve babalık tutumları üzerine araştırmalar için bir temel oluşturması beklenmekte ve yeni araştırma sorularının ortaya çıkmasına zemin hazırlaması ön görülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada, aşağıdaki varsayımlar temel alınmıştır; Araştırmaya katılan babaların, anket sorularına samimi ve doğru yanıtlar verdiği varsayılmıştır. Kullanılan veri toplama araçlarının (Demografik Bilgi Formu, Ebeveyn-Çocuk İlişki Ölçeği (Baba Formu) ve Babasal İşlev Ölçeği geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır. Araştırma kapsamına alınan örneklemin, Türkiye'deki okul öncesi eğitime devam eden çocukların babalarını temsil ettiği varsayılmıştır. Araştırmanın yapıldığı dönemdeki sosyo-kültürel ve ekonomik koşulların, babalık tutumları ve baba-çocuk ilişkisi üzerindeki etkisinin genel eğilimleri yansıttığı varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma, okul öncesi eğitime devam eden 3-6 yaş arası çocuğu olan babalar ile sınırlıdır. Bu çalışmanın verileri yalnızca babaların; araştırmada kullanılan ölçeklere verdikleri içten yanıtlar ile sınırlıdır. Bununla birlikte araştırmanın önemli bir diğer sınırlılığı, araştırmanın veri toplama araçlarıdır. Araştırmada toplanan veriler;

Demografik Bilgi Formu, Babasal İşlev Ölçeği ve Ebeveyn Çocuk İlişki Ölçeği (Baba Formu) ile sınırlıdır.

Araştırmanın verileri dijital ortamdaki araçlar (Google Form) vasıtası ile toplanmıştır. Bu araçlara erişim (dijital tablet sahibi olamamak, internete erişim sorunu, bilgisayar vb.) önemli bir sınırlılıktır.

Araştırmanın çalışma grubu olan çocuğu okul öncesi eğitime devam eden babaların çalışmaya gönüllü olarak katılımları beklenen düzeyde olmamıştır. Babaların araştırmalara katılım motivasyonların anneler ile yapılan çalışmalara karşın düşük olması bu araştırmaya da yansımıştır. Bu sebeple örneklem ve evren temsiliyetinde araştırmaya katılan babaların sayısı bir sınırlılık olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM 2

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırmanın kuramsal temelini oluşturan kavram ve yaklaşımlara yer verilmiştir. Çocuğu okul öncesi eğitime devam eden babaların babalık tutumları ile çocukları arasındaki ilişkinin incelendiğı bu çalışmada; babalık kavramı, babalık tutumlarının çocuğun gelişimindeki yeri ve okul öncesi dönemde baba-çocuk ilişkilerinin önemi ele alınarak araştırmanın teorik dayanağı açıklanmıştır. Ayrıca, babalık tutumlarının çocukların gelişim alanları üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik yaklaşımlar incelenerek araştırmanın Türkiye bağlamındaki kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

2.1. Babalığın Tanımı ve Babalık Kavramı

Babalık, ilk bakışta biyolojik bir gerçekliği ifade ediyor gibi görünse de aslında son derece karmaşık ve çok katmanlı bir sosyal inşadır (Barclay ve diğerleri, 1997; Bozok, 2018; Gregory & Milner, 2011). En temel tanımıyla baba, bir çocuğun genetik yapısının erkek kaynağını ifade eder. Bu biyolojik bağ, soyun devamlılığının biyolojik temeli olarak değerlendirilmektedir. Ancak, insan toplulukları söz konusu olduğunda, bu basit biyolojik tanım, babalığın sosyal, kültürel, hukuki ve duygusal boyutlarını kavramakta yetersiz kalır. Tarih boyunca ve farklı kültürlerde, "baba" olmanın ne anlama geldiğı, bu rolün içeriğı ve sorumlulukları büyük ölçüde değişkenlik göstermiştir (Barclay ve diğerleri, 1997; Gregory & Milner, 2011). Bu bağlamda bir değerlendirme yapıldığında babalık kavramının inşasında sadece biyolojik faktörlerin değil aynı zamanda sosyal ve kültürel faktörlerin de belirleyici olduğu düşünülmektedir.

Toplumsal ve kültürel bağlam, babalık kavramının şekillenmesinde biyolojik unsurlardan çok daha belirleyici olmuştur. Geleneksel olarak birçok toplumda baba, ailenin geçimini sağlayan otorite figürü, disiplin kaynağı ve soyun devamını temsil ettiricisi olarak tanımlanmıştır. (Akbaş, 2013; Mercan & Şahin, 2017). Bu rol, toplumsal cinsiyet rollerine dayalı iş bölümünün bir yansımasıdır; annelik duygusal bakım ve iç mekanla ilişkilendirilirken, babalık kamusal alan, ekonomik üretkenlik ve dış dünyayla bağlantıyla özdeşleştirilmiştir. Kültürel normlar, törenler (örneğin evlilik,

soyadı aktarımı) ve hukuki düzenlemeler (örneğin nafaka, velayet), bir erkeğin "baba" olarak tanınmasını ve sorumluluklarını belirleyerek bu sosyal inşayı pekiştirmektedir. Bu nedenle, biyolojik bağın varlığı, sosyal kabul ve tanınma olmaksızın tam anlamıyla "babalık" statüsünü sağlamadığı belirtilmiştir (Bozok, 2018; Gregory & Milner, 2011).

Günümüzde ise babalık kavramı önemli bir değişim ve dönüşüm geçirmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği idealleri, kadınların kamusal alana katılımı, aile yapılarındaki farklılıklar (tek ebeveynli aileler, üvey babalık, eşcinsel baba aileleri, taşıyıcı babalık gibi), geleneksel baba rolünü sorgulamakta ve babalık rolünü geniş bir perspektif ile ele almaktadır. Günümüzde giderek daha fazla vurgulanan "yeni babalık" kavramı, babayı yalnızca ailenin ekonomik ve otorite figürü olarak değil, çocuğun gündelik ihtiyaçlarına, bakımına, gelişiminin desteklenmesine ve eğitimine aktif olarak katılan, anneye eşlik eden değil, annenin eşit paydaşı olan bir figür olarak tanımlamaktadır. Bu dönüşüm, babalığın sadece biyolojik veya ekonomik bir katkıdan ibaret olmadığını, aynı zamanda çocukla kurulan nitelikli, duygusal ve sürekli bir ilişki olduğunu öne çıkarmaktadır. Bu bağlamda, modern babalık kavramı, sorumluluk, sevgi, iletişim, rehberlik ve aktif katılım gibi unsurları içine alacak şekilde genişlemektedir (Barclay ve diğerleri, 1997; Karadeniz, 2022; Kocatepe & Bilgi, 2018; Tin & Alptekin, 2022).

Sonuç olarak, babalık kavramı statik ve tek boyutlu bir tanımdan çok, dinamik ve çok boyutlu bir sosyal olgu olarak ortaya çıktığı düşünülmektedir. Biyolojik kökenlerine rağmen, asıl anlamını ve içeriğini içinde geliştiği toplumsal, kültürel, ekonomik ve tarihsel bağlamdan aldığı varsayılabilir. Geleneksel otoriter ve uzak baba modelinden, günümüzün erişilebilir ve aktif olarak katılan baba idealine doğru yaşanan dönüşüm, bu kavramın sürekli bir evrim içinde olduğunun açık göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Babalığın tanımı, zamanla, mekanla ve toplumsal değerlerle birlikte değişmeye ve dönüşmeye devam edeceği varsayımından hareketle, çocuğun hayatında önemli bir rol üstlenen erkek figürünü anlamlandırma çabası olduğu düşünülmektedir.

2.2. Babalığın Tarihsel ve Toplumsal Rolü

Babalık rolü ve kavramı, insanlık tarihi boyunca toplumsal yapıların, ekonomik sistemlerin, dini inançların ve kültürel normların etkisi ile dönüşüm geçiren dinamik

bir sosyal inşadır (Barclay ve diğerleri, 1997). İlk tarım toplumlarında, soyun ve mirasın takibi için biyolojik babalığın belirlenmesi büyük önem kazanmış, baba figürü maddi kaynakların sahibi ve mutlak otorite temsilcisi olarak konumlanmıştır. Antik Roma'daki “*pater familias*” kavramı, bu otoritenin hukuki boyutunu, çocuklar, eş ve köleler üzerinde yaşam ve ölüm hakkına varan sınırsız gücü simgelemektedir. (Johnson,2007). Ortaçağ feodal toplumlarında ise babalık, aile itibarını ve toprak bütünlüğünü koruma, mesleki becerileri aktarma ve dini değerleri aktarma işlevleriyle ilişkilendirilmektedir. Bu dönemlerde babalığın temel işlevleri koruma, geçindirme, disiplin ve sosyal statü aktarımı üzerine kurulu olduğu belirtilmişken; duygusal yakınlık veya günlük bakım ise nadiren ön planda olduğu ifade edilmiştir. (Adams,2005; Say, 2015; White,2005).

Tarihsel olarak babalığın toplumsal rolünün temel dayanaklarının üç ana ekseninde belirginleştiği ifade edilmektedir. Bu temel dayanaklar; ekonomik sorumluluk, koruma ve otorite, kültürel ve sosyal aktarım olarak belirlenmiştir. Ekonomik sorumluluğa bakıldığında, babanın aile içi statüsünün ve toplumsal saygınlığının temel dayanağı olarak görülmüştür. Koruma ve otorite dayanağı ise aileyi dış tehditlere karşı savunmayı, çocukların toplumsal kurallara uyumunu üstlenmeyi kapsamaktadır. Bunun ile birlikte kültürel ve sosyal aktarım dayanağında; baba, aile adı, miras, sosyal statü, dini inançlar, milli değerlerin çocuklara aktarılmasında belirleyici bir rol üstlenmiş, toplumsal kimliğin ve sürekliliğin inşasında önemli bir rol oynamıştır. Bu rol, biyolojik bağı aşan, toplumsal normlar, kültürel değerler ve hukuki çerçevelerle şekillendirilmiş çok katmanlı bir sosyal statü olduğu ve nesiller arası aktarımı, cinsiyet rollerini ve sosyal kontrol mekanizmalarını güçlendirdiği düşünülmektedir (LaRossa, 1988,1997; Zoja, 2018).

Sanayi Devrimi, aile yapısını değiştiren önemli gelişmelerden biri olmuştur. Üretimin fabrikalara taşınması, erkeklerin gün boyunca evden uzak kalmasına neden olmuş, bu durum, babaların geçimi sağlarken çocukların günlük yaşamına daha az katılmasına yol açmıştır (Topal,2019) Zamanla erkekler dışarıda çalışmakla, kadınlar ise evde çocukların bakımından sorumlu tutulmaya başlamıştır. Baba, ekonomik kaynak sağlayan ama bir yandan çocukları ile mesafeli ve otoriter bir figür haline gelmiştir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, anneliği merkeze alan, babalığa genellikle destekleyici bir rol atfeden bir yaklaşımın benimsendiği görülmüştür.

Brannen, 2001; Candoğan, 2019; Linn ve diğerleri, 2015). Sonuç olarak sanayi devrimi ile başlayan babalık rolünün değişimi günümüze değin içinden geçtiği tarihsel, ekonomik ve politik süreçlerin makro düzeyde etki düzeyinde kaldığı düşünülmektedir. Makro düzeydeki bu etki mikro düzeyde genelde aile, özelde ise babayı yeniden inşa etmektedir.

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren feminist hareketler, toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesi aile yapısındaki değişimlerden kaynaklı farklılıklar ve kadınların kamusal alanda görünür olması, babalık kavramında radikal bir dönüşümü daha görünür bir hale getirmiştir. Bu temelde baba, sadece ekonomik kaynak sağlayan ve otorite figürü olarak değil, çocuğun gelişim alanlarına, bakımına ve günlük ihtiyaçlarına aktif ve eşit düzeyde katılan, eşit ebeveynlik figürü olarak tanımlanmaktadır. Bu konu özelinde kentleşme ile birlikte eğitim düzeyinin yükselişe geçmesi, toplumsal değişim ve dönüşümler yasal ve yapısal düzenlemeler (babalık izni gibi), bu katılımcı modelin yaygınlaşmasına katkı sağladığı görülmektedir. (Barutçu & Hıdır, 2016; Sancar & Göç-Bilgin.2021; Turgut, 2017).

Sonuç olarak babalığın toplumsal rolü ve anlamı, toplumların ihtiyaçları, ekonomik koşulları ve kültürel değerleriyle birlikte değişim gösterdiği belirtilmiştir. Tarih boyunca baba figürü, mutlak otorite sahibi pater familias'tan günümüzde bakımda aktif, çocuklarına duygusal olarak yakın bir rol üstlenen babaya doğru bir dönüşüm geçirdiği düşünülmektedir. Biyolojik bağ sabit kalsa da babaların sorumlulukları, toplum içindeki konumları ve çocuklarıyla kurdukları ilişki zaman içinde önemli ölçüde değiştiği düşünülmektedir.

2.3. Ebeveyn Tutumları ve Babanın Rolü

Ebeveynlik, çocuğun fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimini şekillendiren en temel süreçtir ve bu süreçte benimsenen tutumlar, çocuğun gelecekteki kişilik özelliklerini, ilişki kurma biçimlerini ve uyum düzeyini derinden etkilediği düşünülmektedir. Genel olarak ebeveyn tutumları, disiplin yöntemlerinden duygusal desteğin derecesine, iletişim tarzından beklenti düzeyine kadar uzanan geniş bir yelpazede incelenmektedir (Gökler ve Atamtürk, 2021; Işıkol, (2019).

Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları; kendi çocukluk deneyimlerinden, inançlarından, kültürel değerlerden ve yaşadıkları ekonomik koşullardan

etkilenmektedir. Geleneksel olarak anneler bakım ve gündelik ihtiyaçlarla ilgilenirken, babalar daha çok evin geçimini sağlama rolünü üstlendiği düşünülmektedir. Günümüzde ise her iki ebeveynin de bakım ve sorumlulukları birlikte paylaşmasının çocukların gelişimi için daha yararlı olduğu kabul edilmektedir. Babaların çocukları ile kurdukları ilişkideki tutum ve davranışları, çocuğun baba ile olan ilişkisindeki rolünde belirleyici bir yere sahip olduğu varsayılmaktadır. Bu varsayımla babanın ebeveynlik deneyimleri, çocuğun gelişiminde kritik öneme sahip olduğu belirtilmektedir (Erol & Zabcı, 2023).

Babanın ebeveynlik ekosistemi içindeki rolü ve tutumu, tarihsel olarak genellikle "otoriter" veya "ilgisiz" kategorileriyle tanımlana gelmiştir (Uzun & Baran,2015). Geleneksel baba modelinde, baba genellikle ailenin nihai karar vericisi, kural koyucusu ve uygulayıcısı olarak konumlandırılmıştır. Bu tutum, kontrolcü ve düşük duygusal yakınlık ile ilişkilendirilen "otoriter" ebeveynlik tutumuna özgü bir yansıma olmaktadır. Bununla birlikte, Sanayi Devrimi sonrasında gün boyu evden uzak çalışan babanın, çocukların günlük yaşamına ve duygusal dünyasına sınırlı düzeyde dahil olmasından kaynaklanan "ilgisiz" veya "izin verici" tutumlar görülmüştür. Bu durumda baba, varlığı fiziksel olarak hissedilse de duygusal olarak ulaşılmaz, iletişimi sınırlı ve çocuğun ihtiyaçlarına karşı duyarsız bir profil çizmektedir. Her iki tutum da çocukta kaygı, düşük özgüven, sosyal beceri eksikliği veya otorite figürleriyle çatışma gibi olumsuz sonuçlara yol açabildiği belirtilmektedir. (Adams, 2005; Barutçu & Hıdır, 2016; Bozok, 2018; Silverstein & Auerbach, 1999).

Günümüzde araştırmalara bakıldığında babaların, daha katılımcı ve anlayışlı bir tutum benimsemeye başlamıştır. Artık babalar sadece kural koyan değil, çocuklarıyla açık iletişim kuran, duygularını paylaşan ve onların özerkliğine saygı duyan bir rol üstlendiğini belirtilmektedir. Bu yaklaşım, sevgi ve anlayışla sınırlar koymayı, aynı zamanda çocuklara destek olmayı içermektedir. Bu tutumu benimseyen babalar, çocuklarının beslenme, uyku ve oyun gibi günlük ihtiyaçlarıyla ilgilenmekte, eğitim süreçlerine katılmakta ve duygusal sorunlarını çözmelerine yardımcı olarak annelerle eşit şekilde sorumluluk paylaşmaktadır (Akbaş, 2013; Belli ve diğerleri, 2021).

Sonuç olarak, babanın ebeveynlik tutumları, çocuğun çok yönlü gelişiminde anneninki kadar belirleyici ve tamamlayıcı bir role sahiptir. Tarihsel süreçte baskın

olan otoriter veya ilgisiz baba tutumlarının yerini, günümüzde giderek daha fazla benimsenen katılımcı, duygusal olarak erişilebilir ve destekleyici bir yaklaşım almaktadır. Bu "demokratik babalık" tutumu, çocukla açık iletişim kurmayı, duygusal paylaşımı, özerkliğe saygıyı, sevgi temelli sınır koymayı ve günlük bakım ile eğitim süreçlerine aktif katılımı içermekte, annelerle eşitlikçi bir sorumluluk paylaşımını öngörmektedir. Bu dönüşüm, sadece baba rolünün evrimini değil, aynı zamanda çocuğun bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimini olumlu yönde destekleyecek, daha sağlıklı aile dinamiklerinin ve bireylerin yetişmesine katkı sağlayacak önemli bir sosyal gelişmeyi temsil etmektedir. Dolayısıyla, babaların benimsediği olumlu ebeveynlik tutumlarının yaygınlaşması, çocukların daha uyumlu ve sağlıklı bireyler olarak yetişmesi açısından önem taşımaktadır.

2.4. Baba-Çocuk İlişkisinde Babanın Rolü

Baba-çocuk ilişkisi, bireyin gelişiminin temel taşlarından birini oluşturan çok boyutlu bir bağdır. Geleneksel olarak annelik odaklı araştırmaların gölgesinde kalsa da, yapılan bilimsel çalışmalar, babanın çocuğun bilişsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişiminde önemli bir rol üstlendiğini ortaya koymaktadır. Bu ilişki, sadece biyolojik bir bağ değil, aktif katılım, duygusal destek, rehberlik ve model oluşturma gibi dinamik süreçlerle şekillenir. Toplumsal yapılar, kültürel normlar ve aile içi dinamikler, babanın bu rolü nasıl algıladığını ve yerine getirdiğini önemli ölçüde etkilemekte ve dolayısıyla ilişkinin niteliğini belirlediği görülmektedir. (LaRossa,1997; Uzun & Baran 2015). Bu ilişkinin gelişimsel önemi, çocuğun yaşamının en erken dönemlerinden itibaren kendini göstermektedir. Bebeklikte babanın besleme, oyun oynama, fiziksel temas gibi rutin bakım faaliyetlerine ne ölçüde dahil olduğu, güvenli bağlanmanın temellerini atmada kritik bir faktördür. Çocuğun ilerleyen yaşlarında özellikle okul öncesi dönemde ve sonrasında, baba genellikle çocuğun dünyayı keşfetmesi, risk alması ve bağımsızlık kazanması için güvenli bir alan sunmaktadır. Fiziksel oyunlar, dış dünyaya yönelik keşifler; baba-çocuk etkileşiminin sıklıkla karakterize olduğu alanlardır. Bu etkileşimler, çocuğun özgüven, merak, problem çözme becerisi ve sosyal sınırları test etme konularında önemli deneyimler sağlamaktadır (Belli ve diğerleri, 2021; Kuzucu,2011).

Baba-çocuk ilişkisinin niteliğini belirleyen temel faktörler, sadece birlikte geçirilen zamanın niceliği değil, aynı zamanda etkileşimin niteliğidir. Bu faktörler,

duygusal erişilebilirlik, tutarlı ve olumlu katılım, destekleyici disiplin, model olma olarak değerlendirilmektedir. Duygusal erişilebilirlik, babanın çocuğun duygusal ihtiyaçlarını algılama ve karşılama kapasitesidir; bu, sevgi, şefkat, anlayış ve kabulle beslenir. Tutarlı ve olumlu katılım, çocuğun günlük yaşamına düzenli ve destekleyici bir şekilde dahil olmayı ifade eder. Destekleyici disiplin, cezalandırmadan ziyade öğretici ve sınır koyucu bir yaklaşımı benimserken, model olma, babanın davranışları, değerleri ve tutumlarıyla çocuğa örnek teşkil etmesidir. Bu unsurların varlığı, çocukta içselleştirilmiş güvenlik duygusu, dürtü kontrolü, sosyal yeterlilik ve akademik motivasyon gibi olumlu sonuçlarla yakından ilişkilidir (Kuzucu, 2011; Uzun & Baran 2015).

Günümüzde, baba-çocuk ilişkisi geleneksel "otorite figürü" ve "ekonomik kaynak sağlayan" rollerinden önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Bu bağlamda babalık ideali, duygusal olarak erişilebilir, bakım faaliyetlerine aktif katılan, çocuğun bağımsızlığa saygı duyan ve annelikle eşit sorumluluk paylaşan bir babalık profilini öne çıkardığı değerlendirilmektedir. Bu dönüşüm, kadınların işgücüne artan katılımı, aile yapılarındaki farklılık ve toplumsal cinsiyet rollerine dair değişen algılar tarafından etkilenmektedir. Ancak, bu ideale ulaşmak sosyoekonomik koşullar, kültürel faktörler ve bireysel tutumlar nedeniyle hala zorluklar ile karşı karşıya kalmaktadır (Belli ve diğerleri, 2021; Gökler & Atamtürk, 2021).

Sonuç olarak, baba-çocuk ilişkisi, çocuğun sağlıklı gelişimi için sosyal ve duygusal zemin sunar. Bu ilişki, durağan değil, zaman içinde evrilen, çocuğun gelişimsel ihtiyaçlarına uyum sağlayan dinamik bir süreçtir. İlişkinin kalitesi, babanın duygusal erişilebilirliği, olumlu katılımı, destekleyici disiplin yaklaşımı ve model olma davranışları gibi niteliksel faktörlerle doğrudan bağlantılıdır. Günümüzde, daha duyarlı, katılımcı ve eşitlikçi bir babalık tutumu yaygınlaşırken, bu idealin önündeki engellerin farkında olmak ve babaları destekleyici politikalar ve eğitimlerle güçlendirmek hem çocukların refahı hem de daha sağlıklı aile dinamikleri için kritik önem taşımaktadır.

2.5. Kuramsal Dayanaklar

Bu araştırmada Bağlanma Teorisi, Ebeveyn Stilleri Teorisi ve Baba Katılım Teorisi kuramsal dayanak olarak benimsenmiştir. Bağlanma teorisi; okul öncesi

dönemde çocuk-baba bağlanmasının niteliği ve çocuğun sosyal-duygusal gelişimine odaklandığı için, Ebeveyn stilleri teorisi; Babaların otoriter, demokratik, izin verici veya ilgisiz tutumlarına odaklandığı için ve baba katılım teorisi; babalık rollerinin çocuk üzerindeki etkisine odaklandığı için bu teoriler araştırmanın teorik dayanaklarını oluşturmaktadır.

2.5.1. Bağlanma Teorisi (John Bowlby & Mary Ainsworth)

Bağlanma teorisi, insan gelişimini anlamada temel bir çerçeve sunmakta ve özellikle erken çocukluk döneminde kurulan duygusal bağların yaşam boyu süren etkilerini vurgulamaktadır. John Bowlby, bu teorinin kurucusu olarak, bağlanmayı bebek ile birincil bakım veren (tarihsel olarak çoğunlukla anne vurgulanmış olsa da) arasında gelişen, biyolojik kökenli, hayatta kalma amacı taşıyan derin bir duygusal bağ olarak tanımlar. Bowlby'ye göre, bu bağ bebeğin korunma, güvenlik ve duygusal düzenleme ihtiyaçlarını karşılar. Güvenli bir bağlanma, çocuğun dünyayı keşfetmesi için bir "güvenli üs" ve stres anlarında sığınacağı bir "güvenli sığınak" işlevi görür. Bağlanma davranışları (ağlama, gülümseme, takip etme, sarılma), bakım verenin yakınlığını sağlamak ve tehdit algılandığında onu geri çağırarak için evrimleşmiştir. Bowlby, bu erken ilişki kalıplarının içsel çalışma modellerine dönüştüğünü ve gelecekteki ilişkilere, benlik algısına ve duygusal düzenleme becerilerine temel oluşturduğunu ileri sürmektedir. (Bowlby,1979; Bowlby ve diğerleri, 1992; Bretherton, 2013).

Mary Ainsworth ise Bowlby'nin teorisini deneysel olarak genişletmiş, özellikle "Yabancı Durum Deneyi" ile bağlanma stillerini (güvenli, kaygılı-kararsız, kaçınan) nesnel olarak sınıflandırmıştır. Ainsworth'un çalışmaları, bakım verenin çocuğun sinyallerine duyarlılığının, tepkiselliğinin ve ulaşılabilirliğinin güvenli bağlanmanın ana belirleyicileri olduğunu göstermektedir. Babanın rolüne gelindiğinde, bağlanma araştırmaları başlangıçta anneye odaklansa da zamanla babanın da çocuk için son derece önemli ve genellikle anneninkinden farklı bir bağlanma figürü olabileceği anlaşılmıştır. Baba-çocuk bağlanması da kendine özgü dinamiklere sahiptir. Babalar genellikle daha çok fiziksel oyun, macera ve keşfi teşvik eden, çocuğu dış dünyaya hazırlayan bir etkileşim tarzı sergilemektedirler. Bu, çocuk için ikinci bir güvenli üs ve özellikle risk alma, problem çözme ve dış dünyayla başa çıkma becerilerinin gelişimi için kritik bir bağlam sağlamaktadır. Bir çocuk, anneyle güvenli bağlanmaya

sahipken babayla güvensiz bir bağlanma yaşayabilir veya tam tersi olabilir. Ancak, babanın duyarlı, ilgili ve çocuğun bakımını üstlenmesi, çocukta babaya karşı da güvenli bir bağlanma gelişmesine olanak tanımaktadır. Bu güvenli baba-çocuk bağı, çocuğun sosyal yeterliliğini, özgüvenini, duygusal düzenlemesini ve akran ilişkilerini olumlu yönde desteklemektedir (Ainsworth,1969, 1979).

John Bowlby ve Mary Ainsworth'un öncülük ettiği Bağlanma Teorisi, baba-çocuk ilişkisinin anlaşılmasına derin bir perspektif kazandırmıştır. Baba, artık yalnızca ekonomik destek sağlayan veya disiplin uygulayan bir figür olarak değil, çocuğun duygusal ve sosyal gelişiminde anne kadar kritik (ancak genellikle farklı tarzda) bir bağlanma figürü olarak kabul edilmektedir. Baba ile kurulan güvenli, duyarlı ve istikrarlı bir ilişki, çocuğa dünyayı keşfetme cesareti veren ek bir "güvenli üs", zorluklarla başa çıkma becerileri kazandıran bir rehber ve sağlıklı ilişki modelleri geliştirmesi için temel oluşturan değerli bir kaynak olmaktadır. Bu nedenle, sağlıklı baba-çocuk bağlanmasının desteklenmesi, çocuğun bütüncül gelişimi ve gelecekteki psikolojik sağlamlığı için vazgeçilmez olduğu bilinmektedir.

2.5.2 Ebeveynlik Stilleri Teorisi (Diana Baumrind)

Ebeveyn-çocuk ilişkisinin niteliğini anlamak için temel bir çerçeve sunan Diana Baumrind'in Ebeveynlik Stilleri Teorisi, ebeveyn davranışlarını temel iki boyut üzerinden (ilgi/kabul ve talep/kontrol) analiz etmekte ve bunların çocuk gelişimi üzerindeki derin etkilerini ortaya koymaktadır. İlgi/Kabul (responsiveness), ebeveynin çocuğun ihtiyaçlarına duyarlılığını, destekleyici olmasını, sıcaklığını ve açık iletişim kurmasını ifade ederken, Talep/kontrol (demandingness) ise ebeveynin çocuktan yüksek beklentilerini, kurallar koymasını, davranışları denetlemesini ve olgunluk talep etmesini içermektedir. Baumrind, bu iki boyutun farklı bileşenlerinden dört ebeveynlik stili; otoriter, demokratik, izin verici ve ilgisiz ebeveynlik olarak belirlemiştir. Her stil, çocuğun sosyal becerileri, akademik başarısı, özgüveni ve davranış problemleri gibi alanlarda farklı sonuçlarla ilişkilendirilmiştir. (Baumrind, 1971,2012).

Bu teori, özellikle baba-çocuk ilişkisi bağlamında incelendiğinde, babaların benimsediği ebeveynlik stiline çocuk üzerinde anne stiline göre farklılık gösterebilen ama en az onun kadar önemli etkileri olduğunu gösterir. Örneğin, Demokratik bir baba, çocuğa net sınırlar sunarken aynı zamanda açık iletişim kurar, duygularını dinler

ve kararlara katılımını teşvik eder. Bu stildeki babaların çocuklarında genellikle daha yüksek özgüven, daha iyi sosyal uyum, daha fazla içsel motivasyon ve akademik başarı gözlemlenmektedir. Otoriter babalar ise sıkı kurallar ve cezalar koyarken çocuğun duygusal ihtiyaçlarına ve görüşlerine yeterince yer vermeyebilir. Bu durum, çocukta dışsal itaate yol açarken, özgüven eksikliği, sosyal kaygı gibi davranışlara neden olabilir. İzin Verici babalar genellikle sınır koymada ve olgun davranış talep etmede yetersiz kalabilir. Bu da çocukta öz-denetim sorunları, dürtüsellik ve otorite figürleriyle çatışmalara yol açabilir. İlgisiz babalar ise çocuğun hem yapısal hem de duygusal ihtiyaçlarını büyük ölçüde karşılamaz, bu da çocukta uyum ve davranış problemleri, düşük akademik performans ve duygusal yoksunlukla ilişkilendirilmektedir (Baumrind, 2012, 2013).

Diana Baumrind'in Ebeveynlik Stilleri Teorisi, baba-çocuk ilişkisinin dinamiklerini anlamada son derece aydınlatıcı bir model sunar. Babaların talep ve ilgi düzeylerinin birleşimi, çocuğun psikolojik ve sosyal gelişiminde belirleyici bir rol oynamaktadır. Araştırmalar (Johari Talib & Mamat, 2011; Howenstein ve diğerleri, 2015; Sarwar, 2016; Uzun & Baran, 2015) özellikle demokratik stilin babalar tarafından benimsenmesinin, çocukların sağlıklı benlik algısı, sosyal yeterlilik, akademik motivasyon ve içselleştirilmiş ahlaki değerler geliştirmesi için en uygun ortamı sağladığını göstermektedir. Diğer stillerin ise çocuk üzerinde çeşitli olumsuz sonuçlarla ilişkili olduğu görülmektedir. Bu nedenle, sağlıklı baba-çocuk ilişkilerinin geliştirilmesi ve desteklenmesinde, babaların hem yüksek standartlar koyan hem de sevgi, anlayış ve açık iletişimle destekleyen dengeli bir yaklaşımı benimsemelerinin teşvik edilmesi kritik önem taşımaktadır.

2.5.3 Baba Katılımı Teorisi (Michael Lamb)

Geleneksel olarak çocuk gelişimi araştırmaları, anne-çocuk ilişkisine yoğunlaşmış, babanın rolü genellikle ikincil veya ekonomik destekle sınırlı olarak ele alınmıştır. Ancak, 20. yüzyılın son çeyreğinde, aile dinamiklerindeki değişimler ve sosyal bilimlerdeki gelişmeler, baba figürünün çocuğun hayatındaki özgün ve vazgeçilmez katkısına dair ilgiyi artırmıştır. Bu bağlamda, Michael Lamb'ın öncü çalışmaları, özellikle 1987'de sistematize ettiği "Baba Katılımı Teorisi" (Paternal Involvement Theory), babalık davranışlarını anlamak ve sınıflandırmak için kilit bir çerçeve sunmuştur. Lamb'ın yaklaşımı, babanın varlığının ötesinde, çocuğun yaşamına

kaliteli ve çok boyutlu bir katılımının gelişimsel sonuçlarını vurgulayarak, araştırma ve uygulama alanında bir dönüm noktası oluşturmuştur (Lamb,1979).

Lamb, baba katılımını tek bir boyuta indirgemenin yetersizliğine işaret ederek, bu katılımı birbiriyle bağlantılı ancak analitik olarak ayırt edilebilir üç temel bileşen altında incelemektedir. Bunlar; etkileşim (Interaction), erişilebilirlik (Accessibility) ve sorumluluk (Responsibility) olarak belirlenmiştir. Etkileşim, babanın çocukla doğrudan, yüz yüze gerçekleştirdiği faaliyetleri kapsamaktayken, erişilebilirlik ise babanın çocuğun ihtiyaç duyduğunda fiziksel ve duygusal olarak ona ulaşabilir olma halini ifade etmektedir. Ayrıca sorumluluk ise babanın çocuğun refahı ve iyi oluşu için dolaylı yollardan üstlendiği düzenleyici görevleri içermektedir. Lamb, bu üç alandaki katılımın niteliği ve sıklığının, çocuğun sosyal-duygusal, bilişsel ve davranışsal gelişimi üzerinde anne katılımından bağımsız ve özgün etkileri olduğunu savunmaktadır (Lamb, 2000; Lamb & Tamis-Lemonda, 2004).

Michael Lamb'ın Baba Katılımı Teorisi, babalığın karmaşıklığını anlamak için kapsamlı ve yapılandırılmış bir model sunmaktadır. Bu model, babalığı sadece "anneye yardımcı" bir kimlik olmanın ötesine taşıyarak, çocuğun yaşamına doğrudan etkileşim, sürekli var olma ve aktif sorumluluk alma yoluyla entegre olan dinamik bir rol olarak konumlandırmaktadır. Lamb'ın etkileşim, erişilebilirlik ve sorumluluk üçlüsü, hem araştırmacılara baba katılımının farklı yönlerini ölçme ve değerlendirmede bir çerçeve sağlamış, hem de uygulayıcılara babaları çocuk gelişimine daha etkin ve çok yönlü katkıda bulunmaları için destekleme konusunda yol göstermiştir.

2.6. Okul Öncesi Eğitim ve Ebeveyn Katılımı

Okul öncesi eğitim, çocuğun bilişsel, sosyal, duygusal, dil ve fiziksel gelişiminin en hızlı ve kritik olduğu dönemde gerçekleşmektedir. Bu dönemdeki deneyimler, çocuğun gelecekteki akademik başarısını, öğrenme tutumunu ve sosyal uyumunu etkilemektedir. Bu nedenle, okul öncesi kurumların niteliği kadar, çocuğun sosyal çevresi olan ailenin eğitim sürecine aktif katılımı da son derece önem kazanmaktadır (Sağlam & Çalışkan, 2017). Ebeveyn katılımı, ebeveynlerin çocuğun eğitimini desteklemek amacıyla evde ve okulda gerçekleştirdikleri her türlü etkileşim, iletişim ve iş birliğini kapsamaktadır. Bu katılım, çocuğun güven duygusunu pekiştirir,

okula ve öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirmesini sağlar ve öğretmenler ile ebeveynler arasında tutarlı bir yaklaşım oluşturarak gelişimin bütüncül ilerlemesine katkıda bulunur (Ergüden ve diğerleri, 2020; Toran & Özgen, 2018).

Ebeveyn katılımının geniş çerçevesi içinde, geleneksel olarak annelerin daha fazla yer aldığı gözlemlense de babaların katılımının çocuk gelişimi üzerinde önemli ölçüde etkileri bulunmaktadır. Baba katılımı genellikle daha fiziksel oyunlara, keşiflere, kurallı oyunlara ve problem çözme aktivitelerine yönelmektedirler. Bu etkileşim tarzı, çocuklarda risk almayı sağlayan güven duygusu, merak, bağımsızlık, sınırları test etme ve kurallara uyum sağlama gibi becerilerin gelişimini teşvik etmektedir. Babaların çocuklarıyla birebir geçirdikleri kaliteli zaman, çocuğun dil gelişimini zenginleştirmekte, sosyal becerilerini güçlendirmekte ve özgüveninin temellerini atmaktadır. Dolayısıyla, okul öncesi dönemde babaların aktif rol alması, çocuğun duygusal olarak daha dengeli ve sosyal olarak daha yetkin bireyler olarak yetişmesine önemli bir katkı sunmaktadır (Yoleri & Köleoğlu, 2024).

Özellikle baba çocuk ilişkisi bağlamında, okul öncesi eğitim kurumlarının babaları sürece dahil etmek için bilinçli stratejiler geliştirmesi kritik öneme sahip olmaktadır. Bu, babalara yönelik esnek saatlerde düzenlenen okul etkinlikleri, babaların mesai saatleri dışında katılabileceği bilgilendirme toplantıları veya dijital platformlar üzerinden iletişim kanallarının açık tutulması şeklinde olabilmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin babalarla kurduğu doğrudan ve olumlu iletişim, onların katılımını artırmada anahtar rol oynamaktadır. Evde ise, babaların çocuklarıyla rutin olarak oyun oynaması, kitap okuması, okulda yapılanlar hakkında sohbet etmesi ve basit günlük görevlerde birlikte çalışması, katılımın somut örnekleri olmaktadır. Bu mikro düzeydeki etkileşimler bile, çocuğun okula ve öğrenmeye karşı motivasyonunu yükseltmekte, kendini değerli hissetmesini sağlamakta ve babayla arasındaki bağı güçlendirerek gelişimsel kazanımları pekiştirmektedir (Gürşimşek ve diğerleri, 2007; Şahin & Özbey, 2009).

Okul öncesi eğitimin hedeflerine ulaşması ve çocuğun tüm potansiyelini gerçekleştirebilmesi için ebeveyn katılımı, özellikle de geleneksel rolleri nedeniyle sürece daha az dahil olma eğilimindeki babaların aktif katılımı son derece önemli olmaktadır. Okulların kapsayıcı politikalar benimsemesi ve babaları teşvik eden ortamlar yaratması, evde ise babaların çocuklarıyla anlamlı zaman geçirmeye özen

göstermesi, bu kritik dönemde çocuğun sağlıklı gelişimini destekleyecek ve gelecekteki başarısının temellerini güçlendirmesi düşünülmektedir. Baba çocuk ilişkisinin niteliği, okul öncesi eğitimin etkililiğini artıran temel bir dinamik olarak öne çıkmaktadır (Kutluana & Şahan, 2021).

2.7. Okul Öncesi Eğitimde Baba Katılımı: Engeller- Fırsatlar

Okul öncesi eğitim, çocuğun gelişiminin temellerinin atıldığı kritik bir dönemdir. Bu dönemde aile katılımı, özellikle de baba katılımı, çocuğun gelişimini ve eğitim sürecinin kalitesini önemli ölçüde desteklemektedir. Baba katılımı; çocuğun bakımı, eğitimi, oyun aktiviteleri, okul etkinliklerine katılım ve eğitim kararlarına dahil olma gibi çok boyutlu bir süreci kapsar. Yapılan araştırmalar (Özyürek ve diğerleri, 2018; Uludağlı, 2017), babaların bu sürece etkin katılımının çocuğun benlik saygısı, akademik başarısı, sosyal becerileri ve genel uyumu üzerinde olumlu ve güçlü etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle, baba katılımını teşvik etmek ve önündeki engelleri kaldırmak, nitelikli bir okul öncesi eğitimin vazgeçilmez bir parçasıdır.

Bununla birlikte, baba katılımının önünde çeşitli engeller de bulunmaktadır. Bu engeller genellikle sosyo-kültürel, kurumsal ve bireysel faktörleri oluşturmaktadır. Geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine dayalı "annelik ve ev içi sorumlulukların kadına, ailenin geçimini sağlamanın erkeğe ait olduğu" yaygın algı (Gürşimşek ve diğerleri 2007; Kutluana & Şahan, 2021) ve bazı babaların "çocuk bakımının ve okul işlerinin annenin görevi" olduğuna dair inançları önemli sosyo-kültürel engellerdir. Kurumsal düzeyde ise, okulların genellikle annelerle iletişim kurmaya odaklanan yapısı, baba katılımına yönelik özel strateji ve programların eksikliği, babaların çalışma saatleri ile okul etkinlik saatlerinin uyuşmaması (Bilaloğlu & Arnas, 2019; Moluz, 2022) ve öğretmenlerin baba katılımını artırmaya yönelik yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaması (Şahin & Özbey, 2009) temel sorunlar olarak karşımıza çıkar. Ayrıca, bazı babaların babalık rolüne ilişkin algıları, özgüven eksiklikleri, eğitim düzeyleri ve çocuklarıyla nasıl etkileşim kuracakları konusundaki bilgi yetersizlikleri de bireysel düzeydeki engelleri oluşturmaktadır (Türkoğlu & Akduman, 2016; Uzun & Baran, 2019).

Baba katılımını artırmak için önemli fırsatlar ve çözüm yolları da mevcuttur. Okulların, babaların katılabileceği esnek saatlerde ve ilgi alanlarına/uzmanlıklarına hitap eden (spor, müzik, teknoloji, meslek tanıtımı, tamirat vb.) çeşitli etkinlikler düzenlemesi (Kutluana & Şahan, 2021; Şahin & Özbey, 2009) ve bu etkinliklere özel davetler yapması önemlidir. Öğretmenlerin, baba katılımının önemi ve nasıl teşvik edileceği konusunda hizmet içi eğitimler alması, babalarla doğrudan ve olumlu iletişim kanalları (baba mektupları, baba grupları, dijital platformlar) kurması (Özyürek ve diğerleri, 2018; Moluz, 2022) etkili olacaktır. Politika düzeyinde, babalık izinlerinin yaygınlaştırılması ve esnek çalışma modellerinin desteklenmesi, babaların çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmesine olanak sağlayabilir. Ayrıca, toplumsal farkındalık kampanyaları ve modern babalık rollerini destekleyen medya içerikleri, geleneksel kalıpların değişmesine katkı sağlayabilir (Yoleri & Köleoğlu, 2024; Uludağlı, 2017).

Baba katılımının artırılması, sadece çocuklar için değil, babaların kendileri, aile dinamikleri ve okul topluluğu için de önemli faydalar sunar. Babalar, çocuklarıyla daha derin ve anlamlı bağlar kurarak babalık deneyimlerinden daha fazla doyum almaktadırlar (Uludağlı, 2017; Moluz, 2022). Ebeveynler arasındaki iş birliği ve destek ile aile içi uyum güçlenmekte, çocuklar, babaların okul sürecine aktif katılımıyla, öğrenmenin önemine dair daha güçlü bir mesaj alır, cinsiyet rollerine ilişkin daha esnek ve eşitlikçi modeller görürler (Kutluana & Şahan, 2021; Türkoğlu & Akduman, 2016). Sosyal becerileri, öz düzenleme kapasiteleri ve akademik motivasyonları olumlu yönde etkilenmektedir. Okul ise, babaların sağlayabileceği farklı bakış açıları, beceriler ve kaynaklardan yararlanarak daha zengin bir öğrenme ortamı ve güçlü bir okul-aile iş birliği ağı oluşturabilmektedir (Gürşimşek ve diğerleri, 2007; Bilaloğlu & Arnas, 2019).

Okul öncesi eğitimde baba katılımı, çocuğun bütüncül gelişimi ve eğitimin niteliği için önemli bir faktör olduğu değerlendirilmektedir. Mevcut sosyo-kültürel kalıplar, kurumsal eksiklikler ve bireysel faktörler önemli engeller oluştursa da bu engeller aşılmaz değildir. Okulların baba dostu politikalar ve etkinlikler geliştirmesi, öğretmenlerin bilinçli ve istekli bir şekilde babaları sürece dahil etmesi, esnek çalışma düzenlemelerinin yaygınlaşması ve toplumsal farkındalığın artırılması, baba katılımını güçlendirecek temel stratejiler olmaktadır. Babaların okul öncesi eğitim sürecine aktif

ve anlamlı katılımının sağlanması, yalnızca çocukların daha iyi bir geleceğe hazırlanmasına değil, aynı zamanda daha eşitlikçi, destekleyici ve güçlü aile ve okul topluluklarının inşasına da önemli bir katkı sunacağı düşünülmektedir.

2.8. İlgili Araştırmalar

Rivera (2025) tarafından gerçekleştirilen bir diğer çalışmada, babaların bakım verme davranışlarına katılımını teşvik etmenin önemi vurgulanmış ve bu süreçte karşılaşılan engeller ile kolaylaştırıcı faktörler incelenmiştir. Nitel araştırma deseninde kurgulanan bu çalışmada, yapılandırmacı temellendirilmiş teori yaklaşımı kullanılarak bakım verme sosyal sürecine ilişkin ek bulgular elde edilmiştir. Araştırmaya kolaylık ve kartopu örnekleme yöntemiyle seçilen 35 baba katılmıştır. Verilerin analizinde, yinelemeli bir kategorizasyon matrisi kullanılarak olumlu ve olumsuz etkiler için kodlama yapılmıştır. Çalışma bulguları, babaların bakım verme sürecinde karşılaştıkları engelleri meşguliyet, bitkinlik, kontrol eden güçler ve sosyal kültür olarak ortaya koyarken; olumlu geçişler ve kolaylaştırıcı faktörleri ise sevgi, beklentiler, yaşam tarzı ve destek olarak belirlemiştir. Araştırma sonuçları, orijinal çalışmadan geliştirilen Babalarda Bakım Verme Teorisi perspektifinde tartışılmış olup, babaların bakım verme sürecindeki zorluklara yönelik hedefli müdahale programlarının ve destek araçlarının geliştirilmesine katkı sağlayabileceği öngörülmüştür.

Qin ve arkadaşları (2025) tarafından gerçekleştirilen çalışma, baba-çocuk ve anne-çocuk ilişkilerinin ortaokul öğrencilerinin akademik performansı üzerindeki etkilerini karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamıştır. Çin Eğitim Paneli Anketi'nden elde edilen verileri kullanan araştırmacılar, her iki ebeveyn-çocuk ilişkisinin de akademik başarı üzerinde olumlu etkileri olduğunu, ancak anne-çocuk ilişkisinin etkisinin daha belirgin olduğunu tespit etmişlerdir. Çalışmanın dikkat çekici bulgularından biri, öz-yeterlik algısının baba-çocuk ilişkisinin akademik performans üzerindeki etkisine tam aracılık rolü üstlendiğinin ortaya konmasıdır. Bu bulgu, baba-çocuk ilişkilerinin akademik başarıyı artırmadaki rolünün öncelikle çocuğun öz-yeterlik inancını güçlendirerek gerçekleştiğine işaret etmektedir. Araştırma sonuçları, teorik düzeyde aile faktörlerinin akademik başarıya etkisine ilişkin anlayışı zenginleştirirken, pratik düzeyde ebeveynlere ve eğitimcilere, özellikle baba-çocuk

ilişkilerini geliştirerek ve öz-yeterlik algısını güçlendirerek akademik performansı artırmaya yönelik değerli içgörüler sunmaktadır.

Song ve Wang (2025) tarafından gerçekleştirilen çalışma, baba katılımı ile çocukların sosyal uyumu arasındaki ilişkide baba-çocuk ilişkisi ve anne evlilik memnuniyetinin aracılık rollerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya, Çin'deki altı farklı eyaletten sekiz anaokulunda öğrenim gören 573 çocuk ve ailesi katılmıştır. Kesitsel desenle yürütülen çalışmada, babalardan baba katılımı ve baba-çocuk ilişkisine ilişkin ölçümler, annelerden ise evlilik memnuniyeti ve çocuklarının sosyal uyumuna ilişkin değerlendirmeler alınmıştır. Araştırma bulguları, baba katılımı ile çocuğun sosyal uyumu arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, baba-çocuk ilişkisinin (yakınlık ve çatışma boyutları) ve anne evlilik memnuniyetinin bu ilişkide hem bağımsız hem de zincirleme aracılık etkisi gösterdiği tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuçları, baba katılımının çocukların sosyal uyumu üzerindeki etkisini anlamak için ebeveyn-çocuk ilişkileri ve evlilik ilişkisinin bütüncül bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu bulgular, çocukların sosyal uyumunu geliştirmeye yönelik müdahale programlarında, hem baba-çocuk ilişkisinin hem de anne-baba arasındaki ilişkinin kalitesinin desteklenmesinin önemini vurgulamaktadır.

Esen-Çoban ve arkadaşları (2025) tarafından gerçekleştirilen çalışma, babaların babalık algıları ve kendi babalarıyla olan geçmiş deneyimlerinin ebeveynlik etkinlikleri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, Türkiye'de kartopu örnekleme yöntemiyle seçilen 368 baba ile çalışılmış ve veriler Baba Rol Algısı Ölçeği, Ebeveyn Öz Yeterlilik Ölçeği ve Baba Etki Değerlendirme Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Çalışma bulguları, ebeveyn öz yeterliliği ile babaların kendi yetiştirilme deneyimleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle, olumlu baba-oğul ilişkisi yaşamış babaların ebeveynlik etkinliklerinin daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Araştırma, ebeveynlik davranışlarının kuşaklararası aktarımına işaret etmekte ve babaların kendi benzersiz deneyimlerini dikkate alan hedefli müdahalelerin daha iyi ebeveynlik uygulamaları geliştirebileceğini öne sürmektedir. Bu çalışma, babalığın karmaşıklıklarını anlamaya yönelik önemli katkılar sunmakta ve baba-çocuk ilişkilerini iyileştirmeyi amaçlayan gelecek araştırmalar için temel oluşturmaktadır.

Akgöz Aktaş ve Ebeoğlu Duman (2025) tarafından yürütülen çalışmada, babaların ebeveynlik deneyimlerine ilişkin nitel veri toplamak amacıyla toplam 25 baba ile çevrim içi yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma, çocuğun bakımına destek olmanın ve gelişimini desteklemenin babaların temel rolü olarak algılandığını göstermiştir. Çocuk bakımı görevlerinin çoğu baba tarafından eşler arasında paylaşılan bir sorumluluk olarak bildirilmiştir. Katılımcı babaların, kendi ebeveynlerinden ve geleneksel cinsiyet rollerinden etkilendiklerini ifade etmeleri dikkat çekici bir bulgu olmuştur. Çalışma hayatından kaynaklanan yorgunluğun ise baba katılımının önündeki en büyük engel olduğu ortaya çıkmıştır. Babaların çoğu, eşlerinin düzenleyici/yönlendirici davranışlarını teşvik edici bulduklarını belirtmiştir. Babaların çocuklarıyla ilgilenmekteki temel motivasyon kaynağının çocuklarının mutluluğu ve gülümsemesi olduğu görülmüştür.

Kılıç ve Şenol (2025) tarafından yapılan bu çalışmada, babalığın tarihsel gelişim sürecinde ataerki ve modernite ile kesişimi ve ilişkisi temelinde ortaya çıkan rol ve sorumluluklar değerlendirilmektedir. Araştırma, babaların çocuk bakımına katılımlarını çocuğun yaşı ve cinsiyeti üzerinden incelemektedir. Hem kız hem erkek çocuğu olan 11 baba ile yürütülen yüz yüze görüşmelerin niteliksel analizi üzerinden değerlendirmeler yapılmaktadır. Çalışmada, babalığın toplumsal hayattaki sosyokültürel değişimlere uyum sağlamasıyla birlikte, geleneksel babadan "atılan" ya da "aktarılan" değerlerle "yeni" bir babalık örüntüsünün şekillendiği ortaya konmaktadır. Ancak, babaların çocuk bakımına katılımlarının yaş ve cinsiyete göre incelendiği bu araştırma, geleneksel annelik ve babalık rollerinin büyük ölçüde korunduğunu göstermektedir. Yeni babalığa eklenen rollerin ise geleneksel babalık beklentilerini karşılamaya devam ettiği anlaşılmaktadır. Görüşmecilerin yaşla birlikte çocuk bakımına artan katılımı, bebeğin doğal bakıcısının anne olduğu görüşüne dayanmaktadır. Ayrıca, modelleme teorileri çerçevesinde babaların, erkek çocuklarının yetiştirilmesinde kendilerini daha sorumlu hissettikleri görülmektedir.

Vhuhwavho ve arkadaşları (2023) tarafından Güney Afrika bağlamında gerçekleştirilen nitel çalışma, toplumsal cinsiyet rolleri ve ekonomik koşulların babalık algıları üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmacılar, Venda Üniversitesi'nde öğrenim gören ve amaçlı örneklem yöntemiyle seçilen 10 genç erkek üniversite öğrencisi ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmiştir. Çalışmanın

bulguları, geleneksel kültürel normların babalık rollerinin algılanışında temel belirleyici olabilmekle birlikte, sosyoekonomik zorlukların genç erkeklerin daha kapsayıcı ve esnek bir erkeklik ve babalık anlayışı geliştirmeleri için bir katalizör işlevi gördüğünü ortaya koymuştur. Ekonomik zorlukların, bireylerin öz-değerlendirme yapmalarına ve ailevi sosyal önceliklerini yeniden değerlendirmelerine olanak sağladığı tespit edilmiştir. Araştırmada, bu sürecin genç erkeklerin toplumsal erkeklik beklentilerini sorgulamasına, çocuklarına duygusal destek ve bakım sağlamayı içeren ebeveynlik sorumluluklarına daha açık hale gelmelerine ve ev içi faaliyetlere daha fazla katılım göstermelerine zemin hazırladığı sonucuna varılmıştır. Bu çalışma, ekonomik faktörlerin toplumsal cinsiyet rolleri ve babalık pratiklerinin yeniden şekillenmesindeki rolüne ilişkin önemli bulgular sunmaktadır.

Yaffe (2023) tarafından gerçekleştirilen sistematik derleme çalışması, ebeveynlik stilleri ve uygulamalarında anneler ve babalar arasındaki farklılıkları incelemeyi amaçlamıştır. 1990-2020 yılları arasında yayınlanmış çalışmaları kapsayan bu araştırma, PsycInfo, Scopus, Eric ve Web of Science veri tabanlarında sistematik bir tarama gerçekleştirilerek konuya ilişkin mevcut literatürü sentezlemiştir. Çalışma bulguları, annelerin babalara kıyasla çocuklarına karşı daha kabul edici, duyarlı ve destekleyici bir tutum sergilediğini, aynı zamanda davranışsal olarak daha kontrolcü ve talepkar olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma sonuçlarına göre, ebeveynlik stilleri açısından yapılan karşılaştırmalarda annelerin babalardan daha otoriter, babaların ise annelerden daha otoriter olduğu tespit edilmiştir. On beşten fazla ülkede gerçekleştirilen çalışmalarla desteklenen bu bulgular hem erkek hem de kız çocukları için benzer şekilde geçerli olmakla birlikte, çocukların yaş gruplarına göre önemli farklılıklar göstermemektedir. Bu çalışma, ebeveynlik araştırmalarında cinsiyet temelli farklılıkların anlaşılmasına önemli katkı sağlamakta ve ebeveynlik uygulamalarının değerlendirilmesinde ebeveyn cinsiyetinin dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Islamiah ve arkadaşları (2023) tarafından gerçekleştirilen sistematik derleme çalışması, çocuklarda duygu düzenleme (ER) gelişiminde babaların rolünü inceleyen 43 araştırmanın bulgularını sentezlemiştir. Üçlü bir model çerçevesinde yürütülen bu kapsamlı derleme, çocukların duygu düzenleme becerilerinin gelişiminde rol oynayan 16 spesifik baba faktörünü tematik olarak sınıflandırmıştır. Çalışma, baba kaynaklı

duygu düzenleme stratejilerinin modellenmesi, duyguya yönelik ebeveynlik uygulamaları, baba-çocuk arasındaki duygusal iklim ve babaların bireysel özellikleri gibi temaları detaylıca incelemiştir. Elde edilen bulgular, mevcut literatürde baba-çocuk duygusal iklimi ve babaların özellikleri ile çocukların duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin yoğunlukla araştırıldığını, buna karşılık baba modellemesi ve duyguya yönelik ebeveynlik uygulamalarının etkileri konusunda yeterli çalışma bulunmadığını ortaya koymuştur. Derleme, babaların olumlu duygu düzenleme stratejilerini modellemesi, çocuklarının duygu ifadelerine destekleyici tepkiler vermesi, yüksek kaliteli baba-çocuk ilişkisi, güvenli bağlanma, duyarlılık, etkin katılım ve olumlu ebeveynlik davranışlarının çocuklarda daha gelişmiş duygu düzenleme becerileri ile anlamlı şekilde ilişkili olduğunu belirlemiştir. Öte yandan, babaların psikopatolojik durumları ve sert ebeveynlik davranışlarının ise çocuklarda zayıf duygu düzenleme becerileri ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Erol ve Zabcı (2023) tarafından geliştirilen ölçek, bütünsel bir bakış açısıyla babasal işlevin yapılandırıcı rolünü belirleme ve davranış sorunlarında önemli bir etken olan sınır koyabilme becerisini de kapsayan bir ölçme aracı eksikliğinden hareketle oluşturulmuştur. Çalışmada, yaşları 27 ile 55 arasında değişen ve en az bir (6-14 yaş arası) çocuğa sahip 642 baba, çevrimiçi formlar aracılığıyla incelenmiştir. Veri toplamak için geliştirilen babasal işlev ölçeğinin yanı sıra, yaşam memnuniyeti ölçeği, psikolojik iyi oluş ölçeği ve demografik bilgi formu kullanılmıştır. Ölçüm aracının geçerlik ve güvenirliğini ortaya koymak amacıyla yapılan açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri, 22 maddeli ölçeğin dört faktörlü bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir. Geçerliği test etmek için kapsam geçerliği, yapı geçerliği ve farklı ölçeklerle ilişkili etki geçerliği analizleri; güvenirliği test etmek için ise iç tutarlılık analizi, madde analizleri ve %27'lik alt-üst grup karşılaştırmaları yapılmış; ardından her faktör için kesme puanları hesaplanmıştır. Alt faktörlere 'İlgi Boyutu', 'Baskı/Dürtüsellik Boyutu', 'Desteksizlik Boyutu' ve 'Sınırsızlık Boyutu' adları verilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ölçeğin geçerlik ve güvenirlik düzeylerinin iyi olduğu ve alanda kullanılabileceği tespit edilmiştir.

Karadeniz (2022), 402 genç yetişkin erkekle gerçekleştirdiği araştırmada, bu bireylerin baba kavramını nasıl değerlendirdiklerini ve babalığı nasıl algıladıklarını incelemiştir. Nitel araştırma desenine dayalı ve açık uçlu anket modeliyle yürütülen

çalışmanın sonuçlarına göre, katılımcıların %33.3'ü baba kavramını 'erkeklik' olarak tanımlamıştır. Ayrıca, katılımcıların %40'ı babalığın otoriter bir şekilde yapılması gerektiği görüşünü belirtmiştir. Çalışma grubunun %61.1'i ise ahlaki ve etik değerleri babalarından öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, araştırmaya katılanların %46.8'i, babalarının kendilerini sevdiğine dair bir hatıralarının olmadığını paylaşmışlardır.

Camisasca ve arkadaşları (2022) tarafından yürütülen çalışma, ebeveynin duygusal düzenleme becerileri ile çocukların psikolojik uyumu arasındaki ilişkide aile içi dinamiklerin aracı rolünü incelemektedir. Araştırmacılar, ebeveynlerin duygusal düzenleme güçlüklerinin olumsuz ortak ebeveynlik etkileşimleri yoluyla ebeveynlik stresini artırdığını ve bunun da otoriter ebeveynlik davranışlarına yol açarak çocukların psikolojik uyumunu olumsuz etkilediğini varsaymışlardır. Çalışmada, 143 İtalyan baba-anne çiftinden oluşan bir örneklem üzerinde aracılık analizleri gerçekleştirilmiştir. Bulgular, ebeveynlerin duygusal düzenleme bozukluklarının olumsuz ortak ebeveynlik ilişkileri ile anlamlı şekilde ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Daha da önemlisi, ebeveynlerin duygusal düzenleme güçlüklerinin, olumsuz ortak ebeveynlik ve ebeveynlik stresinin seri aracılık etkisi yoluyla çocukların psikolojik uyumu ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, aile sistemleri içindeki duygusal süreçlerin karmaşık yapısını gösterirken, klinik müdahalelerde ebeveynlerin duygusal düzenleme becerilerinin ve ortak ebeveynlik ilişkilerinin desteklenmesinin önemine işaret etmektedir.

Dagan ve arkadaşları (2022) tarafından yürütülen meta-analiz çalışması, çocukların hem anne hem de babalarıyla kurdukları bağlanma örüntülerinin gelişimsel sonuçlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmacılar, bireysel katılımcı verileri (IPD) meta-analizi yöntemini kullanarak, 9 farklı çalışmadan elde edilen ve yaş ortalaması 28,67 ay olan 1.097 çocuğun verilerini analiz etmişlerdir. Çalışmada, çocukların anne ve babalarıyla kurdukları bağlanma ilişkilerinin içselleştirici ve dışsallaştırıcı davranış sorunlarıyla ilişkisi doğrusal karışık etkiler analizi ile değerlendirilmiştir. Bulgular, her iki ebeveyne de güvenli bağlanan çocuklara kıyasla, bir veya her iki ebeveyne karşı güvensiz bağlanma örüntüsü gösteren çocukların içselleştirici davranış sorunları açısından daha yüksek risk taşıdığını ortaya koymuştur. Ayrıca, her iki ebeveyne de düzensiz bağlanan çocukların ise tek ebeveyne düzensiz bağlanan veya hiç düzensiz

bağlanma göstermeyen çocuklara kıyasla daha fazla dışsallaştırıcı davranış sorunları sergilediği tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuçları, (a) çocukların her iki ebeveyne de güvensiz veya düzensiz bağlanma geliştirmeleri durumunda davranışsal sorunlara karşı daha savunmasız hale geldiklerini ve (b) anne-çocuk ve baba-çocuk bağlanma ilişkilerinin çocukların içselleştirme ve dışsallaştırma davranış sorunlarının gelişimindeki rollerinin benzer olabileceğini göstermektedir.

Schoppe-Sullivan ve arkadaşları (2021) tarafından gerçekleştirilen uzunlamasına çalışma, çift gelirli ailelerde babaların ebeveynlik ve ortak ebeveynlik davranışlarını yordayan faktörleri incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, 182 çift gelirli, farklı cinsiyetten çiftten oluşan bir örneklemde gebelikten doğum sonrasına uzanan süreç izlenmiştir. Babalardan gebeliğin üçüncü trimesterinde geleneksel erkeksi normlara bağlılık, düşmanca cinsiyetçilik, cinsiyetçi bakıcı inançları ve babanın besleyici rol inançlarına ilişkin ölçümler alınmıştır. Doğum sonrası 3. ayda annelerin çocuk büyütme davranışları anne-baba-bebek etkileşim gözlemleriyle kodlanmış, 9. ayda ise babaların ebeveynlik davranış kalitesi baba-bebek etkileşimleriyle, ortak ebeveynlik davranış kalitesi ise anne-baba-bebek etkileşimleriyle değerlendirilmiştir. Yapısal eşitlik modellemesi analizleri, daha güçlü baba-besleyici rol inançlarına sahip babaların daha olumlu ebeveynlik davranışları sergilediğini ve daha az yıkıcı ortak ebeveynlik davranışları gösterdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, erkeksi özne olma becerisi daha yüksek olan babaların da daha olumlu ebeveynlik davranışları sergilediği bulunmuştur. Bununla birlikte, annelerin daha fazla ebeveynlik rolüne girme davranışının babaların daha az olumlu ebeveynlik ve daha az destekleyici ortak ebeveynlik davranışlarıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Doğum öncesi dönemde gözlemlenen olumlu çift davranışlarının da babaların daha iyi ebeveynlik ve ortak ebeveynlik davranışlarıyla ilişkili olduğu bulgular arasındadır. Bu sonuçlar, geleneksel erkeklik normları, baba rolü inançları ve anne-çocuk etkileşiminin, çift gelirli ailelerde babaların ebeveynlik davranışlarını şekillendirmedeki karmaşık etkileşimini ortaya koymaktadır.

Pedersen ve arkadaşları (2021) tarafından yürütülen nitel bir çalışma, doğum sonrası depresyon yaşayan sekiz baba ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirerek bu süreçteki deneyimlerini ve yardım arama davranışlarını yorumlayıcı fenomenolojik analiz yöntemiyle incelemiştir. Araştırma bulguları, babaların babalık deneyimini

oldukça bunaltıcı olarak algıladıklarını ve bu deneyimin merkezinde yetersizlik ile güçsüzlük duygularının yer aldığını göstermiştir. Söz konusu duyguların, babaların kendilerine ve rol beklentilerine ilişkin algılarıyla doğrudan ilişkili olduğu ve zamanla öfke ve hayal kırıklığına dönüşebildiği tespit edilirken, yardım arama sürecini ise depresif belirtilerin tanınması, konuya ilişkin bilgi düzeyi, toplumsal tabular ve erkeksi normlar, partnerin tutumu ve doğum öncesi sağlık hizmetlerinin kapsamı gibi beş temel faktörün şekillendirdiği sonucuna varılmıştır.

Kutluana ve Şahan (2021), çalışmalarında 3-6 yaş okulöncesi dönem çocukların eğitiminde babaların rol alma durumlarını, babaların, eşlerin ve öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma, çocuğu 3-6 yaş anaokuluna devam eden gönüllü 5 baba, 5 anne ve 5 okulöncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırma, Nitel araştırma yöntemlerinden betimsel modelle tasarlanmıştır. Araştırma sonucunda, babaların çocuklarının eğitime en çok; eğitici oyun oynayarak, okul ödevlerine yardımcı olarak, okul ihtiyaçlarıyla ilgilenerek ve çocukların okula gidiş-gelişlerini sağlayarak katıldıkları belirlenmiştir. En az katılım ise; okul toplantılarına katılma, aile katılım çalışmalarına katılma ve çocuğun ilgisini çekecek oyun, deney ve hikâye araştırma konularında gözlemlenmiştir. Ayrıca, araştırmaya göre anne ve babalar babaların eğitime katılımını yeterli görürken, öğretmenler bu katılımı yetersiz bulmaktadır.

Aksoy ve Tatlı (2019) tarafından yürütülen çalışma, okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların çocuklarıyla olan ilişkileri ile babalık rolü algıları arasındaki bağlantıyı incelemeyi amaçlamıştır. Ayrıca araştırmada, babaların yaşı, öğrenim düzeyi, çocuklarının cinsiyeti, çocukların doğum sırası ve babaların çocuklarıyla geçirdikleri zaman değişkenlerinin, babalık rolü algıları ve baba-çocuk ilişkileri üzerinde farklılık yaratıp yaratmadığı da incelenmiştir. İlişkisel tarama modelindeki bu araştırma, Çankırı il merkezinde çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 321 baba ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçları, babaların babalık rolü algısı ile olumlu baba-çocuk ilişkisi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte, babaların yaşı, öğrenim düzeyi, çocuklarının doğum sırası ve çocuklarıyla geçirdikleri zaman değişkenlerine göre babaların ölçek puan ortalamalarında anlamlı farklılıklar saptanırken; çocuklarının cinsiyeti değişkenine göre ise babaların puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Uzun ve Baran (2019), yaptıkları araştırmada okul öncesi dönem çocukları ile babaları arasındaki ilişki düzeyinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlamışlardır. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya, anaokuluna devam eden çocuğu olan ve 158 baba katılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, babanın eğitim düzeyindeki artışın baba-çocuk ilişkisini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Ayrıca, genç babaların çocuklarıyla ilişki düzeyinin, ileri yaştaki babalardan daha olumlu olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra, uzun evlilik süresinin baba-çocuk ilişkisini olumsuz etkilediği saptanmıştır.

Kırman ve Doğan (2017), 0-6 yaş grubundaki çocukları olan anne babaların çocuklarıyla ilişkilerini, ebeveyn tutumlarını ve bunların çocuklar üzerindeki etkilerini ele alan, Türkiye'de son on yılda yapılmış çalışmaları analiz etmeyi ve sentezlemeyi amaçlamıştır. Çalışma kapsamına 1 doktora tezi, 14 yüksek lisans tezi ve 15 özgün araştırma olmak üzere toplam 30 araştırma alınmıştır. Bu araştırmalardan elde edilen bulgular, meta-sentez araştırma yönteminin aşamaları doğrultusunda analiz edilmiş ve sentezlenmiş; belirlenen temalar çerçevesinde bir meta-sentez çalışması gerçekleştirilmiştir. Meta-senteze dahil edilen tüm çalışmaların ortak bulgusu, demokratik ebeveyn tutumunun çocukların sosyal becerilerini olumlu, diğer ebeveyn tutumlarının ise olumsuz yönde etkilediğidir. Davranış problemleri ile anne baba tutumları arasında ilişki olmadığını veya düşük düzeyde bir ilişki olduğunu belirten çalışmalar bulunmakla birlikte; çalışmaların alt boyutları incelendiğinde, anne baba tutumlarının çocukların davranışları üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

İnci ve Deniz (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırma, baba tutumları ile çocuğun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası ve kardeş sayısı değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmış betimsel bir çalışmadır ve tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, anasınıfları ve birinci sınıflarda öğrenim gören 294 çocuk ile bu çocukların babaları oluşturmuştur. Araştırmada, anasınıfına devam eden çocukların babalarının tutum puanlarının, birinci sınıfa devam eden çocukların babalarının tutum puanlarından daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, anasınıfı çocuklarının babalarının tutum puanlarının, çocuğun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası ve kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Buna karşılık, birinci sınıf çocuklarının babalarının tutum puanlarının, çocuğun doğum

sırası ve kardeş sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı; ancak çocuğun yaşı ve cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Türkoğlu ve Gültekin Akduman (2015) tarafından yürütülen araştırma, okul öncesi dönem çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ile çocuklarının sosyal becerileri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Anaokullarına devam eden 48-60 ay ve üzeri yaştaki 533 çocuk ile bu çocukların babaları, çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Tarama modelinin kullanıldığı bu betimsel araştırmanın sonuçlarına göre, babaların babalık rolü algısında eşlerinin yaşına bağlı olarak, çocukların sosyal becerilerinde ise yaş ve cinsiyetlerine bağlı olarak istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Ayrıca, babaların babalık rolü algısı ile çocuklarının sosyal becerileri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

Uzun ve Baran (2015), Pianta (1992) tarafından ebeveyn-çocuk ilişkisini değerlendirmek için geliştirilen, orijinali 30 madde ve üç faktörden oluşan Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği'nin, okul öncesi dönemde çocuğu olan Türk babalar için geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapmayı amaçlamışlardır. Bu kapsamda ölçeğin dil geçerliği, kapsam geçerliği, yapı geçerliği ve güvenirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Geçerlik ve güvenirlik analizleri için gerekli verileri toplamak amacıyla, dil geçerliği çalışması tamamlanan ölçek formu, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-6 yaş arası çocuğu olan 150 babaya uygulanmıştır. Verilerin analizinde doğrulayıcı ve açımlayıcı faktör analizi, iç tutarlılık katsayısı ve test-tekrar test yöntemleri kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda, ölçeğin tamamı için Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.71, birinci faktörün (Olumlu İlişkiler) 0.76, ikinci faktörün (Uyumsuzluk) 0.61 ve üçüncü faktörün (Çatışma) ise 0.62 olarak bulunmuştur. Babalar için uyarlanan ölçek formu 23 madde ve üç faktörden oluşmaktadır.

Kuruçırak (2010), 4-12 aylık bebeği olan babaların babalık rolü algısı ile bebek bakımına katılımları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın örneklemini 4-12 aylık sağlıklı bebeği olan 260 baba oluşturmuştur. Çalışmada babalara sosyo-demografik bilgi formu, Babaların Bebek Bakımına Katılım Soru Formu ve Babalık Rolü Algı Ölçeği uygulanmış; ayrıca babalık algılarını ve bebek bakımına katılımlarını etkileyen faktörleri belirlemek için Bireysel Derinlemesine Görüşme (BDG) yapılmıştır. Elde edilen verilere göre, babaların bebek bakımına katılım düzeyleri ortalamanın biraz üzerindedir. Babalar,

bebeklerinin fiziksel bakımına en az, ilgi ve oyun aktivitelerine ise en yüksek düzeyde katıldıklarını ifade etmişlerdir. Babalık Rolü Algı Ölçeği'nden aldıkları puanlar da ortalamanın üzerinde olup, babalık algılarının olumlu olduğunu göstermektedir. Babaların yaşadıkları sağlık ocağı bölgesi, eğitim durumu, mesleği, doğum yeri, eşlerinin eğitim durumu ve çalışma durumu, sahip olunan çocuk sayısı ve bebeğe ayrılan zamanın, hem bebek bakımına katılımları hem de babalık rolü algıları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkileri olduğu belirlenmiştir. Babaların babalık rolü algısı ile bebek bakımına katılımı arasında pozitif yönde ve güçlü bir ilişki saptanmıştır. BDG verilerinin içerik analizi sonuçlarına göre ise babalar, ilgili olanları iyi baba, ilgisiz olanları kötü baba olarak nitelendirmiş; çoğunun babalık için kendisine model aldığı bir kişinin bulunmadığı; genellikle eşleri çalıştığında, istediklerinde ve hafta sonları bebek bakımına katıldıkları; bebek baktıkları için çevreden gelen tepkileri önemsemedikleri ve en çok bez değiştirirken zorlandıkları tespit edilmiştir.

Sarkadi ve diğerleri (2008), baba katılımının çocukların gelişimsel sonuçları üzerindeki etkilerine ilişkin uzunlamasına kanıtları betimlemeyi amaçladığı araştırmasında, baba katılımı erişilebilirlik, etkileşimde bulunma, sorumluluk alma veya diğer karmaşık ölçütlerle kavramsallaştırılmış baba figürleri dahil edilmiştir. Araştırma meta-analiz olarak tasarlanmıştır. Veri tabanlarından baba katılımı ve çocuk gelişimi üzerine yapılmış araştırmalar taranmıştır. Bu araştırmalardan 22'si baba katılımının çocuğun gelişimi üzerinde olumlu etkilerini raporlamıştır.

BÖLÜM 3

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama süreci, veri toplama araçları ve veri analizinde kullanılan istatistiksel işlem ve tekniklere yer verilmiştir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, okul öncesi eğitim alan çocukların babalarının babalık tutumları ile çocukları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan ilişkisel tarama modelinde nicel bir araştırmadır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki eş zamanlı değişimin varlığını, yönünü ve/veya şiddetini belirlemeye odaklanan; nedensel çıkarımlardan ziyade mevcut ilişkinin doğasını sistematik olarak betimlemeyi hedefleyen bir araştırma desenidir (Karasar, 2011). Sosyal bilimlerde özellikle psikolojik özellikler, tutumlar ve davranışsal kalıplar arasındaki bağlantıların keşfinde yaygın kullanılan bu model, araştırmamızda temel olarak bağımsız değişkenler (çeşitli babalık tutumları) ile bağımlı değişkenler (baba-çocuk ilişkisinin niteliksel göstergeleri) arasındaki olası birliktelikleri, bu birlikteliklerin pozitif/negatif yönünü ve istatistiksel anlamlılığını ortaya koymak amacıyla benimsenmiştir. Bu tercihin temel gerekçesi, çalışmanın ana amacının değişkenlere müdahale etmek veya neden-sonuç ilişkisi kurmaktan ziyade, doğal ortamda var olan yapısal ilişkileri tanımlayarak hipotezleri sınamak olmasıdır. Çalışmanın analiz eksenini oluşturan bağımsız değişkenler, babaların çocuk yetiştirme sürecindeki duygu, düşünce ve davranış örüntülerini yansıtan babalık tutumlarıdır. Demokratik, otoriter, izin verici, koruyucu veya destekleyici gibi boyutları kapsayan bu tutumlar, standart ölçekler aracılığıyla nicel olarak ölçülecek ve analizlerde "etki eden" veya "açıklayıcı" rolündeki değişkenleri temsil edecektir. Bağımlı değişkenler ise bu tutumlardan etkilenmesi beklenen baba-çocuk ilişki dinamikleridir. Çocuğun algıladığı duygusal yakınlık, etkileşim kalitesi, çatışma sıklığı, ebeveyn katılım düzeyi ve iletişim doyumu gibi göstergelerle operasyonel hale getirilen bu dinamikler, bağımsız değişkenlerdeki farklılaşmaların "sonucu" veya "ilişkili olduğu" çıktı ölçütleridir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Türkiye'de okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 3-6 yaş grubu çocukların babalarından oluşmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, belirli kriterlere uyan katılımcılara ulaşmanın pratik bir yolu olarak amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Başkale, 2016). Katılımcı seçiminde aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulmuştur:

- Çocuğun en az 6 aydır okul öncesi eğitime devam ediyor olması,
- Babanın çocuğun birincil bakım verenlerinden biri olması,
- Çocukta herhangi bir nörogelişimsel bozukluğun bulunmaması.

Bu kriterlere uyan ve gönüllülük esasına dayalı olarak seçilen 214 baba araştırmaya dâhil edilmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 3.1'de sunulmuştur.

Tablo 3.1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	<i>f</i>	%	
Baba öğrenim durumu	Ortaokul ve altı	14	6,5
	Lise	35	16,4
	Üniversite ve Üzeri	165	77,1
Baba çalışma durumu	Çalışıyor	204	95,3
	Çalışmıyor	10	4,7
Anne öğrenim durumu	Ortaokul ve altı	39	18,2
	Lise	38	17,8
	Üniversite ve Üzeri	137	64,0
Anne çalışma durumu	Çalışıyor	91	42,5
	Çalışmıyor	123	57,5
Algılanan sosyo-ekonomik durum	Düşük	18	8,4
	Orta	175	81,8
	Yüksek	21	9,8
Çocuk cinsiyeti	Kız	106	49,5
	Oğlan	108	50,5
Çocuk yaş	3 Yaş	35	16,4
	4 Yaş	62	29,0
	5 Yaş	79	36,9
	6 yaş	38	17,8
Çocuk doğum sırası	Birinci sıra	141	65,9
	İkinci sıra	61	28,5
	Üçüncü sıra	12	5,6
Çocuğun kardeş sayısı	Kardeşi yok	112	52,3
	Tek Kardeş	81	37,9
	İki Kardeş	21	9,8
Çocuğun okul öncesi eğitim süresi	Bir yıl	80	37,4
	İki yıl	90	42,1
	Üç yıl	44	20,6
Çocuğun günlük okul öncesi eğitim süresi	Yarım gün	85	39,7
	Tam gün	129	60,3

	Anne	176	82,2
	Baba	9	4,2
	Bakıcı	5	2,3
	Büyükanne/Büyükbaba	24	11,2
	1 saatten daha az	23	10,7
	2-3 saat arası	92	43,0
	3 saatten daha fazla	99	46,3
Toplam		214	100,0

Tablo 3.1’de çalışmaya katılan babalar ve çocuklarına ilişkin demografik özelliklere yer verilmiştir. Babaların öğrenim düzeyine bakıldığında, 14’ü (%6,5) ortaokul ve altı, 35’i(%16,4) lise, 165’i(%77,1) üniversite ve üzeri; annelerin ise 39’u (%18,2) ortaokul ve altı, 38’i(%17,8) lise, 137’si(%64) üniversite ve üzeri eğitim aldığı anlaşılmaktadır. Bu bulgu, katılımcı anne ve babaların eğitim düzeyinin genel bağlamda yüksek olduğuna işaret etmektedir. Baba çalışma durumu incelendiğinde, %95,3’nün (204 baba) babaların ise neredeyse tamamına yakınının çalıştığı, annelerin %57,5’inin(123 anne) çalışmadığı görülmektedir. Babaların algıladıkları sosyo-ekonomik düzey değerlendirildiğinde, 175 ‘i (%81,8) kendisini orta düzeyde algıladığı belirlenmiştir. Çocuk cinsiyetine bakıldığında 106(%49,5) kız 108(%50,5) oğlan çocuğu olduğu görülmektedir. Örneklemdaki çocukların büyük çoğunluğu 4 (%29,0) ve 5 (%36,9) yaşında olduğu görülmektedir.

Doğum sırasına göre çocukların 141’i (%65,9) birinci, 61’i (%28,5) ikinci ve 12’si (%5,6) üçüncü sırada doğmuştur. Bu durum, örneklemdaki çocukların büyük çoğunlukla ilk çocuk olduğunu göstermektedir. Kardeş sayısı incelendiğinde, 112 çocuğun (%52,3) kardeşi olmadığı, 81 çocuğun (%37,9) bir, 21 çocuğun (%9,8) ise iki kardeşi olduğu görülmektedir. Çocukların okul öncesi eğitim süresine ilişkin olarak, 90 çocuğun (%42,1) iki yıl, 80 çocuğun (%37,4) bir yıl ve 44 çocuğun (%20,6) üç yıl bu eğitimi aldığı görülmektedir. Ayrıca çocukların 129’u (%60,3) tam gün, 85’i (%39,7) ise yarım gün eğitim almaktadır. Çocuğa evde birincil bakım veren kişi incelendiğinde, büyük çoğunlukla (%82,2) annenin bakımı üstlendiği görülmektedir. Babaların çocuklarıyla bir gün içinde geçirdikleri süreye bakıldığında ise, %46,3’ü, 3 saatten fazla, %43’ü 2-3 saat arası zaman geçirdiğini belirtmiştir.

3.3. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri, nicel analize uygun yapılandırılmış ölçekler içeren çevrimiçi anketler aracılığıyla toplanmıştır. Süreç, öncelikle hedef okul öncesi eğitim kurumlarının yöneticileriyle iş birliği kurularak başlatılmış; kurumlar aracılığıyla araştırmanın kriterlerini karşılayan babalara elektronik anket bağlantısı ulaştırılmıştır. Katılımcılar, anket platformuna yönlendirildiklerinde, araştırmanın amacı, içeriği ve gönüllülük esası hakkında detaylı bir bilgilendirme metni ile karşılaşmışlardır. Anketler ortalama 15 dakika içerisinde tamamlanabilen bir süreye sahip olup, katılımcıların cevapları platform üzerinde anlık olarak kaydedilmiştir. Veri bütünlüğünü sağlamak amacıyla, anketlerin tamamlanma sürecinde eksik veya tutarsız yanıtlar otomatik kontroller ve araştırmacı tarafından gerçek zamanlı izleme ile tespit edilmiş; bu durumdaki katılımcılara otomatik hatırlatma bildirimleri gönderilerek eksikliklerin giderilmesi sağlanmıştır.

3.4. Araştırma Etiği

Tüm çalışma süreçleri, insan katılımcılarla yürütülen bilimsel araştırmalara ilişkin ulusal ve uluslararası etik ilkeleri ve kişisel verilerin korunması mevzuatını sıkı sıkıya gözeterek uygulanmıştır. Bu kapsamda, T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Etik Kurulu'na araştırmanın etik olarak uygunluğunun değerlendirilmesi için başvuruda bulunulmuş, veri toplamaya başlamadan önce, tüm katılımcılara araştırmanın amacı, kapsamı, beklenen süresi, verilerin kullanım şekli, gizlilik garantileri ve gönüllülük esası açık bir şekilde anlatılmıştır. Katılımcılar, bu bilgileri anladıklarını ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ettiklerini, dijital ortamda yazılı olarak teyit etmişlerdir. Ayrıca, katılımcılara anketi tamamlama sürecinin herhangi bir aşamasında, hiçbir gerekçe göstermeksizin ve hiçbir yaptırımla karşılaşmaksızın araştırmadan çekilme hakkına sahip oldukları da açıkça belirtilmiştir.

3.5. Veri Toplama Araçları

Araştırma nicel bir perspektif ile kurgulandığı için veri toplama araçlarının geçerli ve güvenilir olmasına, araştırmanın amacına ve alt amaçlarına uygun olmasına ve kültürel duyarlılığı karşılamasına dikkat edilmiştir. Bu bağlamda araştırmada veri toplama araçları olarak araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan Demografik Bilgi

Formu, Babasal İşlev Ölçeği ve Çocuk-Ebeveyn İlişki Ölçeği-Baba Formu veri toplama aracı olarak belirlenmiştir.

3.5.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacıların geliştirdiği veri toplama formunda, çalışma grubundaki katılımcıların cinsiyet, doğum tarihi ve yaş grubu, okul öncesi eğitime devam ettikleri süre, anne-babalarının öğrenim düzeyleri, babaların algıladıkları gelir düzeyleri ile çocuğun temel bakımını kimin üstlendiği gibi demografik ve sosyodemografik bilgiler sorgulanmış olup; bu bilgiler doğrudan babalar tarafından formu doldurarak sağlanmıştır.

3.5.2. Çocuk-Ebeveyn İlişki Ölçeği-Baba Formu

Çocuk-Ebeveyn İlişki Ölçeği-Baba Formu, babaların çocuklarıyla olan ilişkilerini algıladıkları boyutları değerlendirmek amacıyla Uzun ve Baran (2015) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilme sürecinde, çocuk-ebeveyn ilişkisi, bağlanma ve ebeveynlik stilleri konularındaki alan yazın taranarak kuramsal bir temel oluşturulmuş ve mevcut ilişki ölçekleri incelenmiştir. Madde havuzu oluşturulurken uzman görüşlerine (psikologlar, psikolojik danışmanlar, öğretim üyeleri) başvurulmuş ve ön uygulamalar yapılmıştır. Uzun ve Baran (2015) tarafından Pianta'nın (1992) geliştirdiği Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği'nin okul öncesi dönemde çocuğu olan Türk babalar için geçerlik ve güvenirlik çalışması kapsamında, öncelikle ölçeğin dil ve kapsam geçerliği sağlanmıştır. Bu doğrultuda ölçek, iyi derecede İngilizce bilen üç uzman tarafından Türkçe'ye çevrilmiş, ardından geri çeviri tekniği uygulanarak orijinal formla paralellik kontrol edilmiştir. Daha sonra çocuk gelişimi, okul öncesi eğitimi ve ölçme değerlendirme alanlarında dokuz uzmanın görüşüne sunulan formun kapsam geçerliği değerlendirilmiş, uzman önerileri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak ölçeğin son hali oluşturulmuştur. Pilot uygulama ile ölçeğin anlaşılabilirliği ve uygulama süresi test edilmiştir (Uzun ve Baran, 2015).

Çalışmanın yapı geçerliği aşamasında, Kilis ilinde 4-6 yaş arasında çocuğu olan 150 babadan toplanan verilerle açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerinin .657 ve Bartlett Küresellik testinin anlamlı ($\chi^2=679,30$, $p<.001$) bulunması verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda faktör yükü .30'un altında olan 7

madde çıkarılarak ölçek 23 madde ve üç faktörlü (Olumlu İlişkiler, Uyumsuzluk, Çatışma) bir yapıya kavuşturulmuş ve bu yapının toplam varyansın %36,8'ini açıkladığı belirlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ise ($\chi^2/sd=341,81/227$, RMSEA=.058) modelin kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğunu ortaya koymuştur (Uzun ve Baran, 2015).

Güvenirlilik analizlerinde, ölçeğin tamamı için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .71 olarak hesaplanırken, alt boyutlar için bu değerler Olumlu İlişkiler'de .76, Uyumsuzluk'ta .61 ve Çatışma'da .62 olarak bulunmuştur. Ayrıca, ölçeğin zamana bağlı tutarlılığını test etmek amacıyla 4 hafta arayla 40 babaya uygulanan test-tekrar test analizi sonucunda ölçeğin tamamı için .92, alt boyutlar için ise .90 ile .94 arasında değişen yüksek korelasyon katsayıları elde edilmiştir. Bu bulgular, Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği'nin babalar için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermiştir (Uzun ve Baran, 2015).

3.5.3. Babasal İşlev Ölçeği

Erol ve Zabcı (2023) tarafından Babasal İşlev Ölçeği'ni geliştirmek amacıyla yürütülen çalışmada, öncelikle kapsamlı bir alanyazın taraması yapılarak babalık işlevlerine ilişkin bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu kapsamda, babalığın yapılandırıcı (ilgi, şefkat, destek, sınır koyma) ve yapılandırıcı olmayan (dürtüsellik/baskı, desteksizlik, sınırsızlık) boyutları temel alınarak 53 maddelik bir taslak ölçek hazırlanmıştır. Maddelerin kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla, çocuk ve ergenlerle çalışan 9 uzman psikoloğun görüşüne başvurulmuş ve geri bildirimler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ardından, 6-14 yaş arasında çocuğu olan 642 babadan çevrimiçi anket yoluyla veri toplanmış; eksik veri içeren formlar elendikten sonra 596 katılımcının verisi analiz edilmiştir (Erol ve Zabcı, 2023).

Geçerlik ve güvenirlik analizleri kapsamında, Erol ve Zabcı (2023) öncelikle açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapmış ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerinin 0,85, Bartlett testinin anlamlı olduğunu belirlemiştir. Analizler sonucunda, faktör yükü 0,30'un altında kalan, çapraz yüklenen ve teorik yapıya uymayan maddeler elenerek 22 maddelik ve dört faktörlü (İlgi, Dürtüsellik/Baskı, Desteksizlik, Sınırsızlık) bir yapı elde edilmiştir. Bu yapının doğrulanması amacıyla gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi (DFA), model uyum indekslerinin (CFI=0,95, RMSEA=0,057) kabul edilebilir

düzeyde olduğunu göstermiş ve ölçeğin yapı geçerliğini desteklemiştir (Erol ve Zabcı, 2023).

Güvenirlilik analizlerinde, Erol ve Zabcı (2023) alt boyutlar için Cronbach alfa katsayılarını sırasıyla İlgi için 0,87, Dürtüsellik/Baskı için 0,73, Desteksizlik için 0,61 ve Sınırsızlık için 0,52 olarak hesaplamıştır. Ayrıca, ölçeğin ayırt ediciliğini test etmek amacıyla yapılan %27'lik alt-üst grup karşılaştırmaları, tüm alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Ölçüt bağıntılı geçerlik için Psikolojik İyi Oluş ve Yaşam Memnuniyeti ölçekleri ile korelasyon analizi yapılmış; şefkat boyutunun pozitif, diğer boyutların ise negatif ve anlamlı ilişkiler gösterdiği tespit edilmiştir. Bu bulgular, ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu kanıtlamıştır (Erol ve Zabcı, 2023).

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan “Ebeveyn-Çocuk İlişkileri Baba Formu” ve “Babasal İşlev Ölçeği” alt ölçeklerinden elde edilen puanların öncelikle güvenirlikleri incelenmiş madde boyutunda “Ebeveyn-Çocuk İlişkileri Baba Formu” ve “Babasal İşlev Ölçeği” güvenirliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte uygulanacak analizlere karar verebilmek için ölçeklerden elde edilen puanların dağılımı incelenmiştir. Normallik varsayımını test etmek için Shapiro-Wilk analizi ve dağılımın yapısını daha detaylı gözlemlemek için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri değerlendirilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Yapılan Shapiro-Wilk analizi sonuçları, ölçek puanlarının demografik değişkenlerin gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde normal dağılım göstermediğini belirlemiştir ($p < 0.05$). Bu bulgu, çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesiyle de desteklenmiştir (EK 1). Her iki inceleme sonucunda da verilerin normal dağılım varsayımını sağlamadığı tespit edilmiştir. Normallik varsayımının karşılanmaması nedeniyle parametrik olmayan istatistiksel testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda:

- İki gruplu bağımsız değişkenlerin (örn: çocuğun cinsiyeti, baba çalışma durumu) karşılaştırılmasında Mann-Whitney U testi,

- Üç veya daha fazla gruplu bağımsız değişkenlerin (örn: öğrenim düzeyi, algılanan sosyo-ekonomik durum) karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis H testi,
- İki sürekli değişken arasındaki ilişkinin incelenmesinde ise Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı (örn: baba yaş, çocuk yaş) kullanılmıştır.

BÖLÜM 4

Bu bölümde araştırma sonuçlarından elde edilen bulgulara ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Demografik Değişkenlere Göre Babaların Çocukları ile Olan İlişkileri ve Babasal İşlevlerine Dair Analiz Sonuçları

Araştırmada çalışma grubunu oluşturan babaların Ebeveyn-Çocuk İlişkileri Ölçeği ve Babasal İşlev Ölçeği'nin alt ölçeklerinden aldıkları puanların; çocuğun cinsiyeti, baba çalışma durumu ile çocuğun günlük eğitim süresi değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Mann-Whitney U testi, doğum sırası, kardeş sayısı, baba öğrenim düzeyi, algılanan sosyo-ekonomik düzey ve çocuğun okul öncesi eğitim süresi değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için ise Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Ayrıca, Ebeveyn-Çocuk İlişkileri Ölçeği ve Babasal İşlev Ölçeği'nin alt ölçeklerinden aldıkları puanlar ile baba, çocuk yaş ve eğitim süresi arasındaki ilişkiyi incelemek üzere Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi yapılmıştır.

Tablo 4.1. Babaların Yaşı ile Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkinin Spearman Korelasyon Analizi

Alt Ölçekler	İstatistik	Baba yaş
Çocuk Ebeveyn İlişkileri		
Olumlu İlişki	Spearman Rho (p)	,006
	p	,933
	N	214
Uyumsuzluk	Spearman Rho (p)	-,059
	p	,389
	N	214
Çatışma	Spearman Rho (p)	-,052
	p	,452
	N	214
Babasal İşlev Ölçeği		
Şefkat	Spearman Rho (p)	-,106
	p	,124
	N	214
Baskı	Spearman Rho (p)	-,110
	p	,110
	N	214

Eksik destek	Spearman Rho (p)	-,008
	p	,907
	N	214
Sınırsızlık	Spearman Rho (p)	-,067
	p	,330
	N	214

Tablo 4.1’de sunulan Spearman Rho korelasyon analizi sonuçlarına göre, babaların yaşı ile çocuk-ebeveyn ilişkileri ve babasal işlev alt ölçekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Analizler araştırmaya katılan 214 baba ile yapılmış olup, tüm alt ölçeklerde korelasyon katsayıları düşük düzeyde kalmış ve anlamlılık değerleri $p=0.05$ ’ten yüksek gerçekleşmiştir. Bununla birlikte analizler detaylıca incelendiğinde Çocuk Ebeveyn İlişkileri alt ölçeklerine ilişkin bulgular incelendiğinde; Olumlu İlişki alt ölçeği ile baba yaşı arasında hemen hemen sifıra yakın ve pozitif yönde çok zayıf bir ilişki olduğu ($p = ,006$; $p = ,933$), ancak bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Benzer şekilde, Uyumsuzluk ($p = -,059$; $p = ,389$) ve Çatışma ($p = -,052$; $p = ,452$) alt ölçeklerinde de negatif yönde zayıf düzeyde ilişkiler tespit edilmiş olmakla birlikte, bu ilişkiler de anlamlı bulunmamıştır. Babasal İşlev alt ölçekleri kapsamında ise Şefkat ($p = -,106$; $p = ,124$), Baskı ($p = -,110$; $p = ,110$), Eksik destek ($p = -,008$; $p = ,907$) ve Sınırsızlık ($p = -,067$; $p = ,330$) alt ölçeklerinin hiçbirinde baba yaşı ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Bu bulgular, babaların yaşının, çocuklarıyla olan ilişkilerinin niteliği veya babalık işlevlerinin algılanan düzeyi üzerinde belirleyici bir rol oynamadığını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, babalık davranışları ve ebeveyn-çocuk ilişkileri, babaların yaşından bağımsız olarak şekillenmektedir. Bu durum, babalık rollerinin ve aile içi etkileşimlerin daha çok psiko-sosyal, kültürel veya bireysel faktörlerle ilişkili olabileceğine işaret etmektedir.

Tablo 4.2. Babaların Öğrenim Düzeyine Göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçekleri Alt Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi Sonuçları

Alt Ölçekler	Baba öğrenim düzeyi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p	Farkın Kaynağı***
Çocuk Ebeveyn İlişkileri							
Olumlu İlişki	Ortaokul ve altı	14	109,89	2,662	2	,264	
	Lise	35	122,74				

	Üniversite ve Üzeri	165	104,06				
	Ortaokul ve altı	14	136,21				
Uyumsuzluk	Lise	35	100,24	3,550	2	,169	
	Üniversite ve Üzeri	165	106,60				
	Ortaokul ve altı	14	113,79				
Çatışma	Lise	35	89,64	3,532	2	,171	
	Üniversite ve Üzeri	165	110,75				
Babasal İşlev Ölçeği							
	Ortaokul ve altı	14	129,57				
Şefkat	Lise	35	127,39	7,050	2	,029*	1-3 2-3
	Üniversite ve Üzeri	165	101,41				
	Ortaokul	14	91,89				
Baskı	Lise	35	91,47	4,266	2	,118	
	Üniversite ve Üzeri	165	112,22				
	Ortaokul ve altı	14	135,14				
Eksik destek	Lise	35	121,86	5,976	2	,050**	1-3
	Üniversite ve Üzeri	165	102,11				
	Ortaokul ve altı	14	147,07				
Sınırsızlık	Lise	35	107,03	6,239	2	,044*	1-3
	Üniversite ve Üzeri	165	104,24				

*p<0.05, **p=0.05, ***Mann-Whitney U Testi (Bonferroni Düzeltmeli)

Tablo 4.2’te baba öğrenim düzeyine göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçekleri alt ölçeklerinin puanları dağılımını karşılaştırmak üzere yapılan Kruskal-Wallis H testi sonuçlarını analiz edilmiştir. Analizler, üç öğrenim düzeyi (ortaokul ve altı, lise, üniversite ve üzeri) arasında anlamlı farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Anlamlı farklılık bulunan durumlarda, farkın kaynağını belirlemek üzere Bonferroni düzeltmeli Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Yapılan analiz sonuçlarına göre, baba öğrenim düzeyinin Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeği’nin alt ölçeklerinden olan Olumlu İlişki ($\chi^2 = 2,662$, $p = ,264$), Uyumsuzluk ($\chi^2 = 3,550$, $p = ,169$) ve Çatışma ($\chi^2 = 3,532$, $p = ,171$) alt ölçeklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Bu sonuç, babaların öğrenim düzeyi ne olursa olsun, çocuklarıyla olan olumlu ilişki, uyumsuzluk ve çatışma düzeylerinin benzer olduğunu göstermektedir. Öte yandan, Babasal İşlev Ölçeği alt ölçeklerinden Şefkat alt ölçeğinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2 = 7,050$, $p = ,029$). Bonferroni düzeltmeli ikili karşılaştırmalar, ortaokul ve altı (sıra ortalaması = 129,57) ve lise (sıra ortalaması = 127,39) mezunu babaların şefkat puanlarının, üniversite ve üzeri öğrenime sahip babalara (sıra ortalaması = 101,41)

göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Baskı alt ölçeğinde ise anlamlı bir fark bulunmamıştır ($\chi^2 = 4,266$, $p = ,118$). Eksik destek alt ölçeğinde sınır düzeyde anlamlı bir farklılık gözlemlenmiş ($\chi^2 = 5,976$, $p = ,050$) ve bu farkın ortaokul ve altı öğrenim düzeyine sahip babalar (sıra ortalaması = 135,14) ile üniversite ve üzeri öğrenim düzeyine sahip babalar (ortalama sıra = 102,11) arasında olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, Sınırsızlık alt ölçeğinde de anlamlı bir farklılık saptanmış ($\chi^2 = 6,239$, $p = ,044$) ve ortaokul ve altı öğrenim düzeyine sahip babaların (sıra ortalaması = 147,07) üniversite ve üzeri öğrenim düzeyine sahip babalara (ortalama sıra = 104,24) kıyasla daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Bu bulgular, düşük öğrenim düzeyine sahip babaların babalık işlevlerinde şefkat, Eksik destek ve sınırsızlık alt ölçeklerinde daha belirgin bir eğilim sergilediklerine işaret etmektedir.

Analiz sonuçları, baba öğrenim düzeyleri arasında Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeği alt ölçeklerinden (olumlu ilişki, uyumsuzluk, çatışma) alınan puanların bir fark yaratmadığını göstermektedir. Buna karşılık, Babasal İşlev Ölçeğinin bazı alt ölçeklerinde (şefkat, Eksik destek, sınırsızlık) baba öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Özellikle düşük öğrenim düzeyine sahip babaların (ortaokul ve altı, lise) şefkat, Eksik destek ve sınırsızlık puanlarının, yüksek öğrenim düzeyine sahip babalara (üniversite ve üzeri) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum, öğrenim düzeyi düşük olan babaların babasal işlevlerinde daha fazla duygusal yakınlık ve serbestlik eğiliminde olabileceklerine işaret etmektedir.

Tablo 4.3. Babaların Çalışma Durumuna Göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçeği Alt Ölçek Puanlarının Mann-Whitney U Analiz Sonuçları

Alt Ölçekler	Baba Çalışma Durumu	N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	Z	p
Çocuk Ebeveyn İlişkileri Ölçeği							
Olumlu İlişki	Çalışıyor	204	107,74	21979,50	970,500	−0,260	0,795
	Çalışmıyor	10	102,55	1025,50			
Uyumsuzluk	Çalışıyor	204	106,99	21826,00	916,000	−0,546	0,585
	Çalışmıyor	10	117,90	1179,00			
Çatışma	Çalışıyor	204	107,00	21828,50	918,500	−0,533	0,594
	Çalışmıyor	10	117,65	1176,50			
Babasal İşlev Ölçeği							
Şefkat	Çalışıyor	204	107,63	21955,50	994,500	−0,134	0,893
	Çalışmıyor	10	104,95	1049,50			

Baskı	Çalışıyor	204	107,64	21959,00	991,000	-0,153	0,878
	Çalışmıyor	10	104,60	1046,00			
Eksik destek	Çalışıyor	204	106,10	21644,00	734,000	-1,503	0,133
	Çalışmıyor	10	136,10	1361,00			
Sınırsızlık	Çalışıyor	204	107,73	21977,50	972,500	-0,250	0,803
	Çalışmıyor	10	102,75	1027,50			

Tablo 4.3'te babaların çalışıp çalışmama durumunun, Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeği ve Babasal İşlev Ölçeği alt ölçeklerinden aldıkları puanların fark gösterip göstermediğini analiz etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analizler, araştırmaya katılan 204'ü çalışan ve 10'u çalışmayan olmak üzere toplam 214'dan toplanan verilerle gerçekleştirilmiştir.

Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeği alt ölçeklerine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları incelendiğinde; Olumlu İlişki alt ölçeğinde çalışan babaların sıra ortalamasının (107,74) çalışmayan babalara (102,55) kıyasla daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür ($U = 970,500$; $Z = -0,260$; $p = 0,795$). Benzer şekilde, Uyumsuzluk alt ölçeğinde çalışmayan babaların ortalama sıra ortalamasının (117,90) çalışan babalardan (106,99) yüksek olmasına karşın aradaki fark anlamlı düzeyde değildir ($U = 916,000$; $Z = -0,546$; $p = 0,585$). Çatışma alt ölçeğinde da çalışmayan babalar lehine gözlemlenen sıra ortalaması farkı (117,65 ve 107,00) istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($U = 918,500$; $Z = -0,533$; $p = 0,594$). Babasal İşlev Ölçeği alt ölçeklerine yönelik bulgulara bakıldığında ise; Şefkat ($U = 994,500$; $Z = -0,134$; $p = 0,893$), Baskı ($U = 991,000$; $Z = -0,153$; $p = 0,878$) ve Sınırsızlık ($U = 972,500$; $Z = -0,250$; $p = 0,803$) alt ölçeklerinde gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Eksik destek alt ölçeğinde ise çalışmayan babaların sıra ortalamasının (136,10) çalışan babalara (106,10) göre oldukça yüksek olmasına rağmen, bu fark anlamlılık düzeyine ulaşmamıştır ($U = 734,000$; $Z = -1,503$; $p = 0,133$). Sonuç olarak, babaların çalışma durumunun incelenen alt ölçeklere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir.

Yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre, babaların çalışıp çalışmama durumu ile Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeği ve Babasal İşlev Ölçeği alt ölçeklerinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Elde edilen p değerlerinin tamamı 0,05 anlamlılık düzeyinin üzerindedir. Bu durum, babaların çalışma durumunun, çocuklarıyla olan ilişkilerini ve babalık işlevlerini

değerlendiren bu ölçekler açısından belirleyici bir rol oynamadığını göstermektedir. Ancak, çalışmayan babaların sayısının oldukça az (n=10) olması, istatistiksel gücü sınırlandırmış olabilir; bu nedenle, bulguların daha dengeli gruplarla yapılacak çalışmalarla desteklenmesi önerilmektedir.

Tablo 4.4. Algılanan Sosyoekonomik Düzeye Göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Alt Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi Sonuçları

Alt Ölçekler	Algılanan Sosyoekonomik Düzey	N	Sıra Ortalamaları	χ^2	sd	p
Çocuk Ebeveyn İlişkileri Ölçeği						
Olumlu İlişki	Düşük	18	107,72	1,395	2	0,498
	Orta	175	105,67			
	Yüksek	21	122,52			
Uyumsuzluk	Düşük	18	128,81	3,414	2	0,181
	Orta	175	103,96			
	Yüksek	21	118,71			
Çatışma	Düşük	18	113,78	0,989	2	0,610
	Orta	175	108,28			
	Yüksek	21	95,64			
Babasal İşlev Ölçeği						
Şefkat	Düşük	18	112,67	0,778	2	0,678
	Orta	175	105,81			
	Yüksek	21	117,19			
Baskı	Düşük	18	97,58	1,406	2	0,495
	Orta	175	106,97			
	Yüksek	21	120,38			
Eksik destek	Düşük	18	126,56	3,381	2	0,184
	Orta	175	107,62			
	Yüksek	21	90,17			
Sınırsızlık	Düşük	18	122,72	1,200	2	0,549
	Orta	175	106,10			
	Yüksek	21	106,10			

Tablo 4.4'te algılanan sosyoekonomik düzeye (düşük, orta, yüksek) göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçekleri alt ölçeklerine ilişkin puanların puanları dağılımını karşılaştırmak üzere yapılan Kruskal-Wallis H testi sonuçlarını analiz edilmiştir. Analizler, her bir alt ölçek için gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeğinin “Olumlu İlişki” ölçeğinde, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($\chi^2 = 1,395$, $p = 0,498$). Düşük sosyoekonomik düzey grubunda sıra ortalaması= 107,72, orta düzey grubunda

sıra ortalaması= 105,67 ve yüksek düzey grubunda ise sıra ortalaması=122,52 olarak gözlemlenmiştir. Benzer şekilde, “Uyumsuzluk” alt ölçeğinde de gruplar arasında anlamlı bir fark tespit belirlenememiştir ($\chi^2 = 3,414$, $p = 0,181$). Bu alt ölçekte düşük düzey grubunun sıra ortalaması=128,81 diğer gruplara kıyasla daha yüksek olmasına rağmen, bu fark istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir. “Çatışma” alt ölçeğinde de benzer şekilde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($\chi^2 = 0,989$, $p = 0,610$). Yüksek sosyoekonomik düzey grubunun sıra ortalaması=95,64 diğer gruplardan daha düşük olmasına karşın, bu durum istatistiksel olarak anlamlılık düzeyinde gözlemlenmemiştir.

Babasal İşlev Ölçeğinin alt ölçeklerinden “Şefkat” alt ölçeğinde, sosyoekonomik düzey grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($\chi^2 = 0,778$, $p = 0,678$). Sıra ortalamaları düşük, orta ve yüksek gruplar için sırasıyla 112,67, 105,81 ve 117,19’dur. “Baskı” alt ölçeğinde de gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($\chi^2 = 1,406$, $p = 0,495$). Yüksek düzey grubunun sıra ortalaması (120,38) nispeten daha yüksek olsa da, bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. “Eksik destek” alt ölçeğinde ise yine anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($\chi^2 = 3,381$, $p = 0,184$). Düşük düzey grubunun sıra ortalaması (126,56) diğer gruplara göre yüksek, yüksek düzey grubunun ise (90,17) düşük olmasına rağmen, bu fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir. Son olarak, “Sınırsızlık” alt ölçeğinde de gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($\chi^2 = 1,200$, $p = 0,549$). Orta ve yüksek düzey gruplarının sıra ortalamaları aynı (106,10) olup, düşük düzey grubunda ise 122,72 olarak kaydedilmiştir.

Sonuç olarak, çocuk-ebeveyn ilişkilerinin olumlu ilişki, uyumsuzluk ve çatışma alt ölçekleri ile babasal işlevin şefkat, baskı, Eksik destek ve sınırsızlık alt ölçeklerinden alınan puanların algılanan sosyoekonomik düzeyler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmadığı görülmektedir. Elde edilen bulgular, bu değişkenler açısından sosyoekonomik düzey grupları arasında farklılaşma olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.5. Çocukların Cinsiyetine Durumuna Göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçeği Alt Ölçekleri Puanlarının Mann-Whitney U Analiz Sonuçları

Alt Ölçekler	Çocuk Cinsiyeti	N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	Z	p
Çocuk Ebeveyn İlişkileri Ölçeği							
Olumlu İlişki	Kız	106	109,82	11640,50	5478,500	-0,543	,587
	Oğlan	108	105,23	11364,50			
Uyumsuzluk	Kız	106	115,99	12295,00	4824,000	-1,994	,046*
	Oğlan	108	99,17	10710,00			
Çatışma	Kız	106	113,21	12000,00	5119,000	-1,340	,180
	Oğlan	108	101,90	11005,00			
Babasal İşlev Ölçeği							
Şefkat	Kız	106	106,57	11296,00	5625,000	-0,220	,826
	Oğlan	108	108,42	11709,00			
Baskı	Kız	106	107,61	11406,50	5712,500	-0,026	,980
	Oğlan	108	107,39	11598,50			
Eksik destek	Kız	106	109,70	11628,00	5491,000	-0,517	,605
	Oğlan	108	105,34	11377,00			
Sınırsızlık	Kız	106	109,78	11637,00	5482,000	-0,537	,591
	Oğlan	108	105,26	11368,00			

*p<0.05

Tablo 4.5’te, çocukların cinsiyetine göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeği ve Babasal İşlev Ölçeği alt ölçeklerinden aldıkları puanların fark gösterip göstermediğini analiz etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analizler, kız (N=106) ve oğlan (N=108) çocuklarının babalarıyla olan ilişkileri ve babalarının işlevleri açısından anlamlı farklılıklar olup olmadığını incelemek amacıyla yapılmıştır.

Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ölçeğinin “Olumlu İlişki” alt ölçeğinde, kız çocukları için sıra ortalaması 109,82 iken, oğlan çocukları için sıra ortalaması 105,23 olarak bulunmuştur. İki grup arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir (U = 5478,500; Z = -0,543; p = ,587). Benzer şekilde, “Çatışma” alt ölçeğinde de kız çocuklarının sıra ortalaması (113,21) oğlan çocuklarına (101,90) göre daha yüksek olmasına rağmen, aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı gözlenmemiştir (U = 5119,000; Z = -1,340; p = ,180). Ancak “Uyumsuzluk” alt ölçeğinde, kız çocuklarının ortalama sıra ortalaması (115,99) oğlan çocuklarının sıra ortalamasından (99,17) istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek çıkmıştır (U = 4824,000; Z = -1,994; p = ,046). Bu bulgu, kız çocuklarının babalarıyla olan ilişkilerinde oğlan çocuklarına kıyasla daha yüksek düzeyde uyumsuzluk yaşadıkları söylenebilir.

Babasal İşlev Ölçeği alt ölçekleri açısından ise cinsiyete dayalı istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. “Şefkat” ($U = 5625,000$; $Z = -0,220$; $p = ,826$), “Baskı” ($U = 5712,500$; $Z = -0,026$; $p = ,980$), “Eksik destek” ($U = 5491,000$; $Z = -0,517$; $p = ,605$) ve “Sınırsızlık” ($U = 5482,000$; $Z = -0,537$; $p = ,591$) alt ölçeklerine ilişkin p değerlerinin tümü .05 anlamlılık düzeyinin üzerindedir. Dolayısıyla, babasal işlevin çocuğun cinsiyetine göre değişmediği söylenebilir.

Sonuç olarak, çocukların cinsiyetine göre ebeveyn-çocuk ilişkileri ölçeğinin uyumsuzluk alt ölçeği puanları arasında fark olduğu, özellikle uyumsuzluk düzeyi açısından kız çocuklarının daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Buna karşılık, babasal işlevin cinsiyete bağlı anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.6. Çocukların Yaşı ile Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkinin Spearman Rho Analizi

Alt Ölçekler	İstatistik	Çocuğun Yaşı
Çocuk Ebeveyn İlişkileri Ölçeği		
Olumlu İlişki	Spearman Rho (ρ)	,028
	p	,681
	N	214
Uyumsuzluk	Spearman Rho (ρ)	,053
	p	,442
	N	214
Çatışma	Spearman Rho (ρ)	-,024
	p	,731
	N	214
Babasal İşlev Ölçeği		
Şefkat	Spearman Rho (ρ)	-,012
	p	,858
	N	214
Baskı	Spearman Rho (ρ)	-,013
	p	,852
	N	214
Eksik destek	Spearman Rho (ρ)	,127
	p	,064
	N	214
Sınırsızlık	Spearman Rho (ρ)	-,082
	p	,231
	N	214

Tablo 4.6'da Spearman Rho korelasyon analizi bulguları, çocukların yaşı ile Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçekleri alt ölçeklerinden alınan puanların arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Analiz sonuçlarına göre, çocuğun yaşı ile Çocuk-

Ebeveyn İlişkileri Ölçeğinin olumlu ilişki ($\rho=0.28$; $p = .681$), uyumsuzluk ($\rho=.053$; $p = .442$) ve çatışma ($\rho=-.024$; $p = .731$) alt ölçekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir. Bu sonuçlar çocukların yaşları arttıkça çocuk-ebeveyn ilişkilerinin bu ölçeklerinde belirgin bir değişimin olmadığını ifade etmektedir.

Benzer şekilde, Babasal İşlev Ölçeği alt ölçeklerinden şefkat ($\rho=-.012$; $p = .858$), baskı ($\rho=-.013$; $p = .852$) ve sınırsızlık ($\rho=-.082$; $p = .231$) ile çocuğun yaşı arasında da anlamlı bir ilişki gözlemlenmemiştir. Ancak, Eksik destek alt ölçeği ile çocuğun yaşı arasında zayıf düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğu ($\rho= .127$; $p=.064$) ve bunun istatistiksel anlamlılık sınırına yakın olmakla birlikte, anlamlı düzeyde olmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, çocuğun yaşı ile Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeği ve Babasal İşlev Ölçeği alt ölçekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı söylenebilir. Eksik destek alt ölçeğindeki zayıf pozitif eğilim dışında, çocuğun yaşının bu değişkenlerle ilişkili olmadığı anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar, çocuk-ebeveyn etkileşiminin yaştan bağımsız olarak farklı faktörler tarafından şekillenebileceğine işaret etmektedir.

Tablo 4.7. Çocukların Doğum Sırasına Göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlevi Alt Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi Sonuçları

Alt Ölçekler	Çocuğun doğum sırası	N	Ortalama Sıra	χ^2	sd	p	Farkın Kaynağı**
Çocuk Ebeveyn İlişkileri Ölçeği							
Olumlu İlişki	Birinci sıra	141	103.84	2.146	2	.342	
	İkinci sıra	61	111.89				
	Üçüncü sıra	12	128.17				
Uyumsuzluk	Birinci sıra	141	107.17	4.896	2	.086	
	İkinci sıra	61	101.06				
	Üçüncü sıra	12	144.13				
Çatışma	Birinci sıra	141	111.34	2.564	2	.277	
	İkinci sıra	61	96.93				
	Üçüncü sıra	12	116.08				
Babasal İşlev Ölçeği							
Şefkat	Birinci sıra	141	106.61	1.048	2	.592	
	İkinci sıra	61	106.08				
	Üçüncü sıra	12	125.17				
Baskı	Birinci sıra	141	105.67	2.532	2	.282	
	İkinci sıra	61	106.35				

	Üçüncü sıra	12	134.88				
	Birinci sıra	141	104.39				
Eksik destek	İkinci sıra	61	111.17	1.579	2	.454	
	Üçüncü sıra	12	125.33				
	Birinci sıra	141	111.79				
Sınırsızlık	İkinci sıra	61	91.18	8.304	2	.016*	1-2
	Üçüncü sıra	12	140.00				2-3

*p<0.05; **Mann-Whitney U Testi (Bonferroni Düzeltmeli)

Tablo 4.7 incelendiğinde, çocukların doğum sırasının, Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev ölçeklerinin alt ölçeklerinden alınan puanlarda anlamlı bir fark olup olmadığını incelemek amacıyla Kruskal-Wallis H analizi uygulanmıştır.

Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeğinin "Olumlu İlişki" ($\chi^2 = 2.146$, $p = .342$), "Uyumsuzluk" ($\chi^2 = 4.896$, $p = .086$) ve "Çatışma" ($\chi^2 = 2.564$, $p = .277$) alt ölçekleri için yapılan analizlerin p değerleri .05 anlamlılık düzeyinin üzerinde çıkmıştır. Bu bulgu, çocuğun doğum sırasının (birinci, ikinci veya üçüncü), ebeveynlerle kurulan olumlu ilişki düzeyi, ilişkide yaşanan uyumsuzluk veya çatışma miktarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, Babasal İşlevi ölçeğinin "Şefkat" ($\chi^2 = 1.048$, $p = .592$), "Baskı" ($\chi^2 = 2.532$, $p = .282$) ve "Eksik destek" ($\chi^2 = 1.579$, $p = .454$) alt ölçeklerine ilişkin Kruskal-Wallis testi sonuçları da istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu sonuçlar, babaların şefkat gösterme eğilimlerinin, baskıcı tutumlarının veya çocuğa eksik destek olma davranışlarının, çocuklarının doğum sırasından etkilenmediğine işaret etmektedir.

Ancak, Babasal İşlevi ölçeğinin "Sınırsızlık" alt ölçeğinde, çocukların doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($\chi^2 = 8.304$, $p = .016$). Bu farkın anlamlılık düzeyi .05'in altında olduğu için, doğum sırasına göre babaların sınırsızlık davranışlarının farklılaştığı söylenebilir. Anlamlı farkın kaynağını belirlemek için yapılan post-hoc (Bonferroni düzeltmeli Mann-Whitney U) analizleri, birinci sırada doğan çocuklar ile ikinci sırada doğan çocuklar (1-2) ve ikinci sırada doğan çocuklar ile üçüncü sırada doğan çocuklar (2-3) arasında anlamlı farklar olduğunu açığa çıkarmıştır. Sıra ortalamasına bakıldığında, ikinci sırada doğan çocuklara yönelik babasal işlev tutumlarında sınırsızlığın en düşük (sıra ortalaması = 91.18), üçüncü sırada doğan çocuklarda ise en yüksek (sıra ortalaması = 140.00) düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bulgu, özellikle ikinci doğan çocuklara kıyasla,

sonradan doğan çocuklara (üçüncü sıra) yönelik babasal işlev davranışlarında daha fazla sınırsızlık eğilimi olduğunu düşündürmektedir.

Sonuç olarak, araştırma bulguları doğum sırasının babasal işlev içerisinde yer alan "Sınırsızlık" davranışı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir belirleyici olduğunu, ancak doğum sırasının çocuk-ebeveyn ilişkisinin alt ölçekleri ve babasal işlev ölçeğinin diğer alt ölçek puanlarında anlamlı bir fark yaratmamıştır.

Tablo 4.8. Çocukların Kardeş Sayısına Göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlevi Alt Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi Sonuçları

Alt Ölçekler	Çocuğun kardeş Sayısı	N	Ortalama Sıra	χ^2	df	p	Farkın Kaynağı**	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri Ölçeği								
Olumlu İlişki	Kardeşi yok	112	105,43	3,753	2	,153	1-3 2-3	
	Tek Kardeş	81	103,95					
	İki Kardeş	21	132,21					
Uyumsuzluk	Kardeşi yok	112	105,29	11,268	2	,004*		
	Tek Kardeş	81	99,63					
	İki Kardeş	21	149,67					
Çatışma	Kardeşi yok	112	108,06	2,351	2	,309		
	Tek Kardeş	81	102,13					
	İki Kardeş	21	125,21					
Babasal İşlev Ölçeği								
Şefkat	Kardeşi yok	112	110,83	1,842	2	,398	1-2 2-3	
	Tek Kardeş	81	100,50					
	İki Kardeş	21	116,71					
Baskı	Kardeşi yok	112	105,34	1,302	2	,522		
	Tek Kardeş	81	106,75					
	İki Kardeş	21	121,88					
Eksik destek	Kardeşi yok	112	99,95	4,720	2	,094		
	Tek Kardeş	81	112,40					
	İki Kardeş	21	128,88					
Sınırsızlık	Kardeşi yok	112	113,00	8,579	2	,014*		
	Tek Kardeş	81	93,41					
	İki Kardeş	21	132,48					

*p<0.05; **Mann-Whitney U Testi (Bonferroni Düzeltmeli)

Tablo 4.8’de çocukların kardeş sayısına göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçekleri alt ölçeklerine ilişkin puanların dağılımını karşılaştırmak üzere yapılan Kruskal-Wallis H testi sonuçlarını analiz edilmiştir. Analizler, her bir alt ölçek için gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Analiz sonuçları, kardeş sayısına göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ölçeğinin "Olumlu İlişki" ($\chi^2 = 3.753$, $p = .153$) ve "Çatışma" ($\chi^2 = 2.351$, $p = .309$) alt ölçekleri puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığını göstermiştir. Benzer şekilde, Babasal İşlev Ölçeğinin "Şefkat" ($\chi^2 = 1.842$, $p = .398$), "Baskı" ($\chi^2 = 1.302$, $p = .522$) ve "Eksik destek" ($\chi^2 = 4.720$, $p = .094$) alt alt ölçek puanları da kardeş sayısı gruplarına göre (kardeşi yok, tek kardeş, iki kardeş) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Ancak, kardeş sayısına göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ölçeğinin "Uyumsuzluk" ve Babasal İşlev ölçeğinin "Sınırsızlık" alt ölçeklerinden elde edilen puanlarda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. İlk olarak, Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ölçeğinin "Uyumsuzluk" alt ölçeğinde gruplar arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($\chi^2 = 11.268$, $p = .004$). Farkın kaynağını belirlemek için yapılan post-hoc (Bonferroni düzeltilmeli Mann-Whitney U testi) analizleri, bu farklılığın kardeşi olmayanlar ile iki kardeşi olanlar (1-3) ve tek kardeşi olanlar ile iki kardeşi olanlar (2-3) arasında olduğunu göstermiştir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, iki kardeşi olan çocukların en yüksek ortalamaya sahip olduğu (sıra ortalaması = 149.67), bunu kardeşi olmayanların (sıra ortalaması = 105.29) ve tek kardeşi olanların (sıra ortalaması = 99.63) takip ettiği görülmektedir. Bu bulgu, iki kardeşi olan çocukların, diğer gruplara kıyasla ebeveynleriyle daha yüksek düzeyde uyumsuzluk yaşadığını ortaya koymaktadır.

İkinci anlamlı fark ise Babasal İşlev ölçeğinin "Sınırsızlık" alt ölçeğinde gözlemlenmiştir ($\chi^2 = 8.579$, $p = .014$). Post-hoc analizler, bu farklılığın kardeşi olmayanlar ile tek kardeşi olanlar (1-2) ve tek kardeşi olanlar ile iki kardeşi olanlar (2-3) arasında olduğunu işaret etmektedir. Sıra ortalamaları incelendiğinde, iki kardeşi olan çocukların babalarının en yüksek sınırsızlık düzeyine sahip olduğu (sıra ortalaması = 132.48), onu kardeşi olmayan çocukların (sıra ortalaması = 113.00) ve tek kardeşi olan çocukların (sıra ortalaması = 93.41) izlediği görülmektedir. Dikkat çekici bir şekilde, tek kardeşi olan çocukların babalarının, diğer iki gruba göre belirgin şekilde daha düşük sınırsızlık davranışı sergilediği anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, bu bulgular kardeş sayısının özellikle çocuk-ebeveyn arasındaki uyumsuzluk düzeyi ve babanın sınırsız davranışları üzerinde etkili bir faktör olduğunu göstermektedir. İki kardeşe sahip olmanın hem uyumsuzluk hem de babadan gelen

sınırsız davranışlar açısından bir artışla ilişkili olduğu, buna karşılık tek kardeşe sahip olmanın ise babasal işlev bağlamında daha düşük sınırsızlık ile bağlantılı olduğu söylenebilir.

Tablo 4.9. Çocukların Okul Öncesi Eğitim Süresi ile Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkinin Spearman Rho Korelasyon Analizi

Ölçek /Alt Ölçekler	İstatistik	Çocuğun okul öncesi eğitim süresi
Çocuk-Ebeveyn İlişkileri		
Olumlu İlişki	Spearman Rho (p)	-,013
	p	,851
	N	214
Uyumsuzluk	Spearman Rho (p)	-,096
	p	,162
	N	214
Çatışma	Spearman Rho (p)	-,079
	p	,247
	N	214
Babasal İşlev		
Şefkat	Spearman Rho (p)	-,084
	p	,221
	N	214
Baskı	Spearman Rho (p)	-,123
	p	,073
	N	214
Eksik destek	Spearman Rho (p)	-,147
	p	,031*
	N	214
Sınırsızlık	Spearman Rho (p)	-,118
	p	,085
	N	214

*p<0.05

Tablo 4.9’da çocuğun okul öncesi eğitim süresi ile Ebeveyn-Çocuk İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçeklerinin alt ölçeklerinden alınan puanlar arasındaki ilişki istatistiksel olarak incelenmiştir. İlişkilerin yönü ve gücü, veriler normal dağılmadığı için Spearman Rho (p) katsayısı ile değerlendirilmiştir.

Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeğinin, “Olumlu İlişki”, “Uyumsuzluk” ve “Çatışma” alt ölçeklerinden alınan puanlar ile çocuğun okul öncesi eğitim süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Olumlu İlişki ölçeğinde korelasyon katsayısı $\rho = -,013$ ($p = ,851$), Uyumsuzluk ölçeğinde $\rho = -,096$ ($p = ,162$), Çatışma ölçeğinde ise $\rho = -,079$ ($p = ,247$) olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, çocuğun okul öncesi eğitim süresinin, ebeveyn-çocuk ilişkisinin olumlu, çatışma ve uyumsuzluk özellikleri arasında anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Babasal İşlev Ölçeği, “Şefkat”, “Baskı” ve “Sınırsızlık” alt ölçekleri ile çocukların okul öncesi eğitim alma süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, “Eksik destek” alt ölçeği ile arasında zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki gözlenmiştir ($p = -,147$, $p = ,031$). Bu bulgu, çocuğun okul öncesi eğitim süresi arttıkça, babaların Eksik destek olma davranışlarında hafif bir azalma eğilimi olduğuna işaret etmektedir. Diğer babasal işlev ölçeklerinden Şefkat ($p = -,084$, $p = ,221$), Baskı ($p = -,123$, $p = ,073$) ve Sınırsızlık ($p = -,118$, $p = ,085$) ile okul öncesi eğitim alma süresi arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Genel olarak, çocuğun okul öncesi eğitim süresi ile ebeveyn-çocuk ilişkisi ve babasal işlevler arasında sınırlı düzeyde bir ilişki olduğu söylenebilir. İlişkilerin çoğunlukla zayıf ve istatistiksel olarak anlamsız olması, okul öncesi eğitim süresinin bu değişkenler üzerinde doğrudan belirleyici bir rol oynamadığını düşündürmektedir.

Tablo 4.10. Çocuğun Günlük Okul Öncesi Eğitim Süresine Göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçeği alt ölçek puanlarının Mann-Whitney U analiz sonuçları

Alt Ölçekler	Günlük eğitim süresi	N	Ortalama Sıra	U	Z	p
Çocuk Ebeveyn İlişkileri Ölçeği						
Olumlu İlişki	Yarım Gün	85	113,70	4955,500	-1,192	,233
	Tam Gün	129	103,41			
Uyumsuzluk	Yarım Gün	85	119,42	4469,000	-2,295	,022*
	Tam Gün	129	99,64			
Çatışma	Yarım Gün	85	114,58	4880,500	-1,362	,173
	Tam Gün	129	102,83			
Babasal İşlev Ölçeği						
Şefkat	Yarım Gün	85	108,25	5418,500	-,145	,885
	Tam Gün	129	107,00			
Baskı	Yarım Gün	85	112,79	5033,000	-1,023	,306
	Tam Gün	129	104,02			
Eksik destek	Yarım Gün	85	115,55	4798,500	-1,550	,121
	Tam Gün	129	102,20			
Sınırsızlık	Yarım Gün	85	118,05	4585,500	-2,034	,042*
	Tam Gün	129	100,55			

* $p < 0.05$

Tablo 4.10’da sunulan Mann-Whitney U testi sonuçları, çocuğun günlük okul öncesi eğitim süresine (yarım gün ve tam gün) göre Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçeği alt ölçeklerindeki puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemektedir.

Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ölçeğinin “Olumlu İlişki” alt ölçeğinde, yarım gün eğitim alan çocukların sıra ortalaması 113,70, tam gün eğitim alanların sıra ortalaması ise 103,41 olarak bulunmuştur. İki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($U = 4955,500$; $Z = -1,192$; $p = ,233$). Benzer şekilde, “Çatışma” alt ölçeğinde de yarım gün grubunun sıra ortalaması 114,58, tam gün grubunun ise sıra ortalaması 102,83 olmasına rağmen, bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($U = 4880,500$; $Z = -1,362$; $p = ,173$). Ancak, “Uyumsuzluk” alt ölçeğinde gruplar arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir. Yarım gün eğitim alan çocukların sıra ortalaması 119,42 iken, tam gün eğitim alanların sıra ortalaması 99,64’tür ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($U = 4469,000$; $Z = -2,295$; $p = ,022$). Bu bulgu, tam gün okul öncesi eğitim alan çocukların ebeveynleriyle olan ilişkilerinde, yarım gün eğitim alanlara kıyasla daha fazla uyumsuzluk yaşadıklarını göstermektedir.

Babasal İşlev Ölçeği kapsamında ise “Şefkat” ($U = 5418,500$; $Z = -,145$; $p = ,885$), “Baskı” ($U = 5033,000$; $Z = -1,023$; $p = ,306$) ve “Eksik destek” ($U = 4798,500$; $Z = -1,550$; $p = ,121$) alt ölçeklerinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Buna karşılık, “Sınırsızlık” alt ölçeğinde anlamlı bir fark gözlemlenmiştir. Yarım gün eğitim alan çocukların babalarının sıra ortalaması 118,05, tam gün eğitim alanların babalarının sıra ortalaması ise 100,55’tir ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($U = 4585,500$; $Z = -2,034$; $p = ,042$). Bu sonuç, tam gün eğitim alan çocukların babalarının, yarım gün eğitim alan çocukların babalarına kıyasla daha fazla sınırsız davranış sergilediğine işaret etmektedir.

Sonuç olarak, çocuğun okul öncesi eğitim süresinin, ebeveyn-çocuk ilişkisinin uyumsuzluk boyutu ve babasal işlevin sınırsızlık boyutu üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlarda ise eğitim süresine bağlı olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir.

Tablo 4.11. Babanın Çocukla Bir Gün İçerisinde Geçirdiği Süre ile Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkinin Spearman Rho Korelasyon Analizi

Alt Ölçekler	İstatistik	Babanın çocukla bir gün içerisinde geçirdiği süre
Çocuk-Ebeveyn İlişkileri		
Olumlu İlişki	Spearman Rho (ρ)	,136
	p	,046*
	N	214
Uyumsuzluk	Spearman Rho (ρ)	-,012
	p	,857
	N	214
Çatışma	Spearman Rho (ρ)	-,050
	p	,471
	N	214
Babasal İşlev		
Şefkat	Spearman Rho (ρ)	,274
	p	<,001**
	N	214
Baskı	Spearman Rho (ρ)	-,184
	p	,007**
	N	214
Eksik destek	Spearman Rho (ρ)	,061
	p	,374
	N	214
Sınırsızlık	Spearman Rho (ρ)	,035
	p	,607
	N	214

*p<0.05

Tablo 4.12’de babanın çocukla bir gün içinde geçirdiği süre ile Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ve Babasal İşlev Ölçeklerinin alt ölçekleri arasındaki ilişkileri sunulan Spearman Rho korelasyon analizi kullanılarak incelenmiştir.

Babanın çocukla geçirdiği süre arttıkça, çocuk-ebeveyn ilişkilerinin “olumlu ilişki” alt ölçeğinde istatistiksel olarak anlamlı bir artış gözlemlenmiştir ($\rho = ,136$, $p = ,046$). Bu bulgu, baba ile geçirilen zamanın, olumlu ebeveyn-çocuk etkileşimleri üzerinde hafif ancak anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Diğer yandan, “uyumsuzluk” ($\rho = -,012$, $p = ,857$) ve “çatışma” ($\rho = -,050$, $p = ,471$) alt ölçekleri ile babanın çocukla geçirdiği süre arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Babasal İşlev Ölçeğinin alt ölçeklerine ilişkin bulgular incelendiğinde ise, babanın çocukla geçirdiği süre arttıkça “şefkat” davranışlarında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir ($\rho = ,274$, $p < ,001$). Buna karşılık,

“baskı” alt ölçeği ile geçirilen süre arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\rho = -.184$, $p = .007$). Bu sonuç, baba ile daha fazla zaman geçiren çocuklarda babanın daha az baskıcı davranış sergilediğine işaret etmektedir. Öte yandan, “Eksik destek” ($\rho = .061$, $p = .374$) ve “sınırsızlık” ($\rho = .035$, $p = .607$) alt boyutları ile geçirilen süre arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Sonuç olarak, babanın çocukla geçirdiği sürenin artması, olumlu ilişki, şefkat ve baskı davranışları üzerinde anlamlı etkiler yaratırken; uyumsuzluk, çatışma, eksik destek ve sınırsızlık boyutlarında anlamlı bir değişimle ilişkili görünmemektedir. Bu bulgular, babaların çocuklarıyla nitelikli zaman geçirmesinin hem ilişki kalitesini hem de babalık işlevlerinin belirli yönlerini olumlu yönde etkileyebileceğini düşündürmektedir.

4.2. Baba Çocuk İlişkisi ile Babalık Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Araştırmada çalışma grubunu oluşturan babaların baba-çocuk ilişkisi ve babalık tutumu arasında ilişkiyi incelemek üzere analizler yapılmıştır.

Tablo 4.12. Çocuk-Ebeveyn İlişkileri ile Babasal İşlev Ölçeği Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkinin Spearman Rho Korelasyon Analizi

Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeği / Babasal İşlev Ölçeği	İstatistik	Olumlu İlişki	Uyumsuzluk	Çatışma
Şefkat	Spearman Rho (ρ)	,550	,096	-,129
	p	<,001*	,161	,060
	N	214	214	214
Baskı	Spearman Rho (ρ)	-,206	,269	,326
	p	,002*	<,001**	<,001*
	N	214	214	214
Eksik destek	Spearman Rho (ρ)	,128	,312	,274
	p	,062	<,001*	<,001*
	N	214	214	214
Sınırsızlık	Spearman Rho (ρ)	,076	,410	,229
	p	,269	<,001*	<,001*
	N	214	214	214

* $p < 0.05$

Tablo 4.12’de Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeği’nin alt ölçekleri ile Babasal İşlev Ölçeği’nin alt ölçekleri arasındaki ilişkiyi incelemek üzere yapılan Spearman Rho korelasyon analizi sonuçları sunulmuştur.

İlk olarak, Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeği’nin “Şefkat” alt ölçeği ile Babasal İşlev Ölçeği’nin “Olumlu İlişki” alt ölçeği arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\rho = ,550$; $p < ,001$). Buna karşılık, “Şefkat” ile “Uyumsuzluk” ve “Çatışma” alt ölçekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir. “Baskı” alt ölçeği incelendiğinde ise, “Olumlu İlişki” ile negatif yönde ve zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($\rho = -,206$; $p = ,002$). Diğer taraftan, “Baskı” ile “Uyumsuzluk” ($\rho = ,269$; $p < ,001$) ve “Çatışma” ($\rho = ,326$; $p < ,001$) arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler gözlenmiştir. “Eksik destek” alt ölçeği ile “Olumlu İlişki” alt ölçeği arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken ($\rho = ,128$; $p = ,062$), “Uyumsuzluk” ($\rho = ,312$; $p < ,001$) ve “Çatışma” ($\rho = ,274$; $p < ,001$) alt ölçekleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Benzer şekilde, “Sınırsızlık” alt ölçeği ile “Olumlu İlişki” arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ($\rho = ,076$; $p = ,269$), ancak “Uyumsuzluk” ($\rho = ,410$; $p < ,001$) ve “Çatışma” ($\rho = ,229$; $p < ,001$) ile pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak, babaların şefkat düzeyi arttıkça olumlu ilişki kurma eğilimlerinin de arttığı; buna karşın baskı, eksik destek ve sınırsızlık davranışlarının ise uyumsuzluk ve çatışma ile pozitif yönde ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgular, babaların ebeveynlik stilleri ile çocuklarıyla olan ilişkisel dinamikleri arasında anlamlı bağlantılar olduğunu göstermektedir.

BÖLÜM 5

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmanın temel amacı, çocuğu okul öncesi eğitime devam eden babaların çocukları ile arasındaki ilişki ile babalık tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu ilişkiyi açığa çıkarmak için alt amaçlar belirlenmiştir. Bu alt amaçlar babaların çocukları ile ilişkilerinin ve babasal işlevin demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığına odaklanmaktadır. Araştırmanın bulguları, incelenen değişkenlerin bir kısmı açısından anlamlı ilişkiler ve farklılıklar gösterirken, bir kısmı için ise anlamlı bir etki tespit edilememiştir. Bununla birlikte babaların çocukları ile ilişkileri ile babasal işlev arasında da bazı alt ölçeklerde pozitif ve negatif yönde anlamlı ilişki gözlenmiştir.

Araştırmanın ilk bulguları, babanın yaşı ile çocuk-ebeveyn ilişkilerinin ve babasal işlevlerinin algılanan düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir. Bu durum, babalık rollerinin ve aile içi etkileşimlerin daha çok psiko-sosyal, kültürel veya bireysel kişilik özellikleri gibi faktörlerle şekillenebileceğine işaret etmektedir. Yaş, tek başına, bir babanın çocuğuyla kuracağı duygusal yakınlık ya da benimseyeceği baskıcı/disiplinli tutum üzerinde belirleyici değildir. Ancak buna karşın, Uzun ve Baran (2019) tarafından yapılan araştırmada babanın yaşının baba-çocuk ilişkisinde belirleyici olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Güzel ve Tüfekçi (2021) baba yaşının baba-çocuk ilişkisine ilişkin babalık rolünün belirleyici olduğunu ortaya koymuştur.

Baba öğrenim düzeyi incelendiğinde ise, çocuk-ebeveyn ilişkisi ölçeğinin alt ölçeklerinde (olumlu ilişki, uyumsuzluk, çatışma) anlamlı bir fark bulunmazken, babalık işlevi ölçeğinin şefkat, eksik destek ve sınırsızlık alt ölçeklerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Özellikle ortaokul ve altı ile lise mezunu babaların, üniversite mezunu babalara kıyasla daha yüksek şefkat, eksik destek ve sınırsızlık puanları aldığı görülmüştür. Bu bulgu, öğrenim düzeyi düşük olan babaların duygusal yakınlık ve serbestlik konusunda daha belirgin eğilimlere sahip olabileceğini düşündürmektedir. Literatürdeki (Güzel ve Tüfekçi, 2021; Uzun ve Baran, 2019) bazı çalışmalarla paralel olan bu sonuç, yüksek eğitilmiş babaların daha fazla yapılandırılmış ve kuralcı bir tutum sergilemesiyle, daha düşük eğitilmiş babaların ise duygusal ifade ve esneklik konusunda daha rahat olmasıyla açıklanabilir.

Babanın çalışma durumuna göre çocuk-ebeveyn ilişkileri ve babasal işlevi puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna karşın Akgöz Aktaş ve Ebeoğlu Duman (2025) tarafından yapılan araştırmada çalışmanın babanın çocukla ilgilenmesini engelleyen önemli bir faktör olarak değerlendirdikleri belirlenmiştir. Ancak, çalışmayan baba sayısının (n=10) az olması, bu sonucun istatistiksel gücünü sınırlandırmış olabilir. Daha dengeli örneklemelerle yapılacak çalışmalar, bu değişkenin etkisini netleştirebilir.

Algılanan sosyoekonomik düzeyin ise hem çocuk-ebeveyn ilişkileri hem de babalık işlevleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Bu durum, algılanan ekonomik düzeyin, babaların çocuklarıyla olan ilişki niteliği ve babasal davranışları üzerinde doğrudan belirleyici olmayabileceğini göstermektedir. Ancak bulgularımıza karşın Güzel ve Tüfekçi (2021) tarafından yapılan araştırmada algılanan sosyoekonomik düzeyin babalık rolü üzerinde etkili olduğunu belirlemiştir. Benzer şekilde Zhang (2012) tarafından yapılan araştırmada da sosyoekonomik düzeyin baba-çocuk ilişkinin yönünü belirlediğini saptamıştır.

Çocuğun cinsiyeti ile ilgili olarak, kız çocuklarının babalarıyla olan ilişkilerinde oğlan çocuklarına kıyasla daha yüksek düzeyde uyumsuzluk bildirdiği tespit edilmiştir. Bu bulgu, toplumsal cinsiyet rollerinin ve beklentilerinin baba-kız ilişkilerinde belirli gerginliklere yol açabileceği şeklinde yorumlanabilir. Buna karşın Türkoğlu ve Akduman (2016) tarafından yapılan araştırmada çocuğun cinsiyeti anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Ayrıca, babasal işlevlerinin hiçbir alt ölçeğinde çocuğun cinsiyetine göre anlamlı bir farklılaşma olmaması, babaların ebeveynlik tutumlarını cinsiyetten bağımsız olarak benzer şekilde sergilediklerini düşündürmektedir. Bu bulguya paralel olarak İnci ve Deniz (2015) yaptığı araştırmada çocuk cinsiyetinin baba tutumlarında belirleyici olmadığı bulunmuştur.

Çocuğun yaşı ile ilişkili çocuk-ebeveyn ilişkileri ve babasal işlevi puanları arasında genel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Sadece babasal işlev ölçeğinin eksik destek alt ölçeğinde zayıf düzeyde pozitif bir eğilim gözlemlenmiş, ancak bu ilişki de istatistiksel anlamlılık sınırına ulaşmamıştır. Bu sonuç, çocuk-ebeveyn etkileşiminin yaştan bağımsız olarak daha farklı dinamikler tarafından şekillendiğine işaret etmektedir. Bu bulgumuzu destekleyecek şekilde İnci ve Deniz (2015) tarafından araştırmada da çocuğun yaşı ile baba tutumları arasında bir ilişkinin

olmadığı bulunmuştur. Benzer sonuç Türkoğlu ve Akduman (2016) tarafından da elde edilmiştir. Bu bulgulara karşın Uzun ve Baran (2019) tarafından yapılan araştırmada çocuğun yaşının baba-çocuk ilişkisinde belirleyici olduğu tespit edilmiştir.

Çocukların doğum sırasının, çocuk-ebeveyn ilişkilerinin tüm alt ölçeklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmadığını göstermiştir. Aynı şekilde, babasal işlevin "şefkat", "baskı" ve "eksik destek" alt ölçeklerinde de doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Ancak, babasal işlevin "sınırsızlık" alt ölçeğinde çocuğun doğum sırasına göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu farkın kaynağının, birinci ve ikinci sırada doğan çocuklar ile ikinci ve üçüncü sırada doğan çocuklar arasında olduğunu ortaya koymuştur. Sonuç olarak, çocuğun doğum sırasının, çocuk-ebeveyn ilişkisi niteliği ve babasal işlevinin çoğu boyutu üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür. Ancak, babaların disiplin anlayışındaki "sınırsızlık" davranışının, çocuğun aile içindeki doğum sırasından etkilendiği ve bu eğilimin özellikle üçüncü çocuklarda daha belirgin olduğu anlaşılmıştır. Benzer şekilde Bars (2022) tarafından yapılan araştırmada çocukların doğum sırasının hem anne hem de babanın ebeveynlik becerileri üzerinde belirleyici olduğu, dolayısıyla babanın tutumunun çocuklarının sırasına göre farklılaştığını belirlemiştir. Buna paralel olarak Aksoy ve Tatlı'nın (2019) yaptığı araştırmada da çocukların doğum sırasının baba-çocuk ilişkisinde belirleyici olduğu ortaya konulmuştur. Bunlara karşın İnci ve Deniz (2015) tarafından araştırmada ise doğum sırasının baba tutumlarında belirleyici olmadığı bulunmuştur.

Kardeş sayısı değişkeninin çocuk-ebeveyn ilişkisi ölçeğinin "uyumsuzluk" alt ölçeği hariç ve babasal işlev ölçeğinin "sınırsızlık" alt ölçeği hariç tüm alt ölçeklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığını belirlenmiştir. Ancak, analizler iki spesifik alanda anlamlı farklar olduğunu göstermiştir. İlki, çocuk-ebeveyn ilişkileri ölçeğinin "uyumsuzluk" alt ölçeğinde gözlemlenmiş olup bu farkın özellikle iki kardeşi olan grubun, diğer gruplara kıyasla anlamlı derecede yüksek puan almasından kaynaklandığını belirlemiştir. İkinci anlamlı fark ise babasal işlev ölçeğinin "sınırsızlık" alt ölçeğinde bulunmuş; iki kardeşi olan çocukların babalarının en yüksek, tek kardeşi olan çocukların babalarının ise en düşük sıra ortalamasına sahip olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, elde edilen bulgular kardeş sayısı artışının, genel ilişki niteliği veya belirli babasal tutumlar üzerinde doğrudan bir belirleyici olmamakla

birlikte, özellikle ebeveyn-çocuk arasındaki uyumsuzluk ve babanın sınır koymaktaki yetersizliği (sınırsızlık) gibi spesifik dinamikler üzerinde etkili olduğunu düşündürmektedir. Araştırma bulguları, iki kardeşe sahip olmanın bu olumsuz dinamikler açısından bir risk faktörü oluşturabileceğine, buna karşılık tek çocuk olmanın ise babaların daha net sınırlar koyması bağlamında olumlu bir konumda olabileceğine işaret etmektedir. Buna paralel olarak Güzel ve Tüfekçi (2021) tarafından yapılan araştırmada çocuk sayısının babalık rolü üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Buna karşın İnci ve Deniz'in (2015) yaptığı araştırmada kardeş sayısının baba tutumlarında belirleyici olmadığı bulunmuştur.

Bulgulardan elde edilen sonuçlar, çocuk-ebeveyn ilişkileri ölçeği'ne ait "olumlu ilişki", "uyumsuzluk" ve "çatışma" alt ölçek puanları ile okul öncesi eğitim süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Babasal işlev ölçeği'nin ise "şefkat", "baskı" ve "sınırsızlık" alt ölçekleri ile eğitim süresi arasında anlamlı bir ilişki saptanmazken, yalnızca "eksik destek" alt ölçeği ile zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. İstatistiksel olarak anlamlı tek ilişkinin "eksik destek" alt ölçeğinde ortaya çıkması ve diğer alt ölçeklerde anlamlı bir ilişki bulunmaması, okul öncesi eğitim süresinin değişken olarak güçlü bir belirleyici olmadığını düşündürmektedir.

Araştırmanın en dikkat çekici bulgularından biri, babanın çocukla bir gün içinde geçirdiği süre ile olumlu ilişki ve şefkat davranışları arasında pozitif yönde; baskı davranışları arasında ise negatif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmesidir. Bu sonuç, babaların çocuklarıyla nitelikli zaman geçirmesinin hem ilişkinin niteliğini hem de olumlu babalık davranışlarını artırmada kritik bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Benzer şekilde Aksoy ve Tatlı (2019) tarafından yapılan araştırmada çocukla geçirilen sürenin baba-çocuk ilişkisinde olumlu yönde pozitif ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmaya paralel şekilde Li ve Guo (2023) tarafından yapılan araştırmada da babanın çocukla geçirdiği sürenin çocuğu iyi oluşu üzerinde pozitif yönde etkisinin olduğu saptanmıştır.

Araştırmanın temel amacı olan çocuğu okul öncesi eğitime devam eden babaların çocukları ile arasındaki ilişki ile babalık tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği bulgulara bakıldığında Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeği'nin alt ölçekleri ile Babasal İşlev Ölçeği'nin alt ölçekler arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler

olduğu gözlenmiştir. Buna göre, “şefkat” alt ölçeği ile “olumlu ilişki” arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuşken, “şefkat” ile “uyumsuzluk” ve “çatışma” alt ölçekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlenememiştir. Diğer taraftan, “baskı” alt ölçeği ile “olumlu ilişki” arasında negatif yönlü ve zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki gözlenirken “baskı” ile “uyumsuzluk” ve “çatışma” arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler gözlenmiştir. “Eksik destek” ve “sınırsızlık” alt ölçekleri ile “olumlu ilişki” arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, her iki alt ölçeğin de “uyumsuzluk” ve “çatışma” ile pozitif yönlü anlamlı ilişkiler gösterdiği görülmüştür. Sonuç olarak, babaların şefkat düzeyi arttıkça olumlu ilişki kurma eğilimlerinin arttığı; buna karşın baskı, eksik destek ve sınırsızlık davranışlarının ise uyumsuzluk ve çatışma ile pozitif yönde ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgular, babaların ebeveynlik stilleri ile çocuklarıyla olan ilişki dinamikleri arasında anlamlı bağlantılar olduğunu göstermektedir. Camisasca ve diğerleri (2022) tarafından yapılan araştırmada babaların duygusal olarak ebeveynlik yüküne karşı olumsuz tutumlarının çocukları ile olan ilişkilerinde belirleyici olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Esen-Çoban ve diğerleri (2025) babaların ebeveynlik özyeterliklerinin çocukları ile olan ilişkilerinin yönünü belirlemede etkili olduğu dolayısıyla baba-çocuk ilişkisinde önemli faktör olarak ebeveynlik özyeterliliğinin olduğu söylenebilir. Ayrıca babalık rolünün niteliğinin babanın demografik özelliklerine göre farklılaştığı Kılıç ve Şenol (2025) tarafından da ortaya konmuştur. Buna ilaveten Kırman ve Doğan (2017) tarafından yapılan araştırmada da ebeveyn tutumlarının babaların çocukları ile ilişkilerinde belirleyici olduğunu saptamıştır. Schoppe-Sullivan ve diğerleri (2021) tarafından yapılan araştırmada da babalık rolü ve çocuklara yönelik tutum arasında ilişkinin belirleyici olduğu saptanmıştır. Mevcut araştırmamızda bulunan sonuçların bu sonuçlarla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Sonuç olarak, bu araştırma, çocuğu okul öncesi eğitime devam eden babaların çocuklarıyla olan ilişkileri ile babalık tutumları arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Babaların yaşı, çalışma durumu, algılanan sosyoekonomik düzey, çocuğun yaşı ve okul öncesi eğitim süresi gibi değişkenlerin genel olarak anlamlı bir etkisi tespit edilemezken; babanın eğitim düzeyi, çocuğun cinsiyeti, doğum sırası, kardeş sayısı ve babanın çocukla geçirdiği süre gibi değişkenlerin ise ilişkiler ve tutumlar üzerinde bazı alt boyutlarda anlamlı farklılıklar ve ilişkiler yarattığı

belirlenmiştir. Özellikle babaların şefkat düzeyi arttıkça çocuklarıyla olumlu ilişki kurma eğilimlerinin arttığı, buna karşılık baskı, eksik destek ve sınırsızlık davranışlarının ise ilişkideki uyumsuzluk ve çatışma ile pozitif yönde ilişkili olduğu anlaşılmıştır. Bu bulgular, babalık tutumları ile çocuk-ebeveyn ilişkisi arasındaki dinamik bağlantıyı doğrular niteliktedir.

5.1. Öneriler

Bu araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlar incelendiğinde araştırmacılara, politika yapıcılara ve uzmanlara yönelik aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

Araştırmacılar İçin Öneriler

- 1) Bu çalışmanın bulguları, gelecekte yapılacak olan araştırma için önemli yönelimler ortaya koymaktadır. Öncelikle, öğrenim düzeyi düşük babaların neden daha yüksek şefkat ve esneklik/sınırsızlık sergilediği, baba-kız ilişkisindeki uyumsuzluk dinamikleri ve farklı bakım verenlerin ilişki niteliği üzerindeki etkileri gibi karmaşık olguları anlamak için derinlemesine nitel çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda, görüşme ve gözlem gibi yöntemlerle ilişkilerin "neden" ve "nasıl"ını ortaya çıkarmak büyük önem taşımaktadır.
- 2) İkinci olarak, babalık tutumları ve çocuk-ebeveyn ilişkisinin zaman içindeki değişimini izlemek, gelişimsel bir perspektif sunacağından, bu konuda boyutsal araştırmaların yapılması daha kapsamlı sonuçlara ulaşılmasını sağlayacaktır.
- 3) Üçüncü bir öneri ise, çalışmayan baba sayısının azlığı gibi örneklem kısıtlılıklarının etkisini anlamak amacıyla, bu demografik grupları daha dengeli bir şekilde temsil eden çalışmaların yürütülmesidir.
- 4) Son olarak, Türkiye'ye özgü geniş aile yapısı ve toplumsal cinsiyet rolleri gibi sosyokültürel dinamiklerin babasal işlevlerin ve baba-çocuk ilişkisi üzerindeki etkisinin daha detaylı bir şekilde incelenmesi, konunun kültürel bağlam içinde daha derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Politika Yapıcılar İçin Öneriler

- 1) Çalışmanın bulguları, babalık tutumlarının öğrenim düzeyi ve çocukla geçirilen süre gibi değişkenlerle şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, politika yapıcılar tarafından özellikle genç ve ilk kez baba olan bireylere yönelik psiko-eğitim programları hayata geçirilmelidir. Bu programlarda duygusal bağ kurma veya duygusal yakınlık, olumlu disiplin yöntemleri ve çocuk gelişimi gibi konularda bilgilendirme yapılmalıdır.
- 2) Ayrıca, kamu spotları ve aile destek politikaları aracılığıyla, baba-çocuk arasındaki beraberliğin niteliğinin önemine dikkat çekilmelidir. Nitelikli zamanın ilişki kalitesini ve olumlu babalık davranışlarını artırdığı gerçeğinden hareketle, aile dostu iş politikalarının teşvik edilmesi de büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, esnek çalışma saatleri ve yeterli süreli, kullanılabilir ücretli baba izin yasalarının yaygınlaştırılması babaların çocuklarıyla daha fazla ve nitelikli zaman geçirebilmelerine olanak sağlayacaktır.
- 3) Öte yandan, erken çocukluk dönemine yönelik politikaların güçlendirilmesi gerekmektedir. Bakıcı tarafından bakılan çocuklar için bakım niteliğini artırıcı ve bakıcı-aile iş birliğini destekleyici düzenlemeler yapılmalı; okul öncesi eğitim kurumları ile aileler, özellikle de babalar arasındaki iletişim ve iş birliğini güçlendiren programlar geliştirilmesi önerilir.

- 1) Eğitim alanında çalışan uzmanlara yönelik olarak, babalık rolünün güçlendirilmesi ve baba-çocuk ilişkisinin niteliğinin artırılması amacıyla çeşitli öneriler sunulmaktadır. Bu kapsamda, okullar tarafından baba-çocuk ilişkisini pekiştirecek ve alan açacak programları sunmalı ve yaygınlaştırmalıdır. Örneğin; baba-çocuk katılımı içeren davetler vb. Yapılacak bu çalışmaların çocukla kurulan duygusal bağ/yakınlık ve etkileşim temel odak noktası olmalıdır.
- 2) Aile danışmanlığı hizmetlerinde ise babalık rolleri ve baba-çocuk ilişkisi, danışmanlar tarafından ayrı bir değerlendirme alanı olarak ele alınmalı; babalık tutumları üzerinde babanın öğrenim düzeyi, kardeş sayısı ve çocukla geçirdiği süre gibi faktörlerin etkisi dikkate alınmalıdır. Öte yandan, baba-kız ilişkisinde gözlemlenen uyumsuzluk düzeyinin yüksekliği, toplumsal cinsiyet duyarlı müdahaleleri gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda, babaların kız ve erkek çocuklarına yönelik kalıp yargılardan arınmış, eşitlikçi bir ilişki geliştirmeleri konusunda rehberlik edilmelidir.
- 3) Kardeş dinamiklerinin babalık tutumları üzerindeki etkisi de dikkate alınarak, ailelere her çocuğun bireysel ihtiyaçlarına duyarlı, adil ve dengeli bir ebeveynlik yaklaşımı benimsemeleri için destek verilmeli; özellikle çok çocuklu babalara disiplin ile esneklik arasında sağlıklı bir denge kurabilmeleri amacıyla stratejiler öğretilmelidir.
- 4) Son olarak, geniş aile üyelerinin –özellikle büyükanne ve büyükbabaların– çocuk yetiştirme sürecine dahil edilmesinin olumlu katkıları göz önünde bulundurularak, çekirdek aileler bu destek ağlarını uygun durumlarda kullanmaları yönünde teşvik edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Adams, J. (2005). The rule of the father: Patriarchy and patrimonialism in early modern Europe. *Max Weber's economy and society: A critical companion*, 7(2), 237-266.
- Ağtürk, İ. (2025). Motherhood Across Generations: Changing Roles and Perceptions in the Case of Siirt. *Journal of Sociological Context*, 6(1), 141-174.
- Ainsworth, M. D. S. (1969). Object relations, dependency, and attachment: A theoretical review of the infant-mother relationship. *Child development*, 969-1025.
- Ainsworth, M. D. S. (1979). Attachment as related to mother-infant interaction. *Advances in Infancy Research*, 9, 1-51.
- Akbaş, Ö. Z. (2013). Günümüzde erkeklerin gözünden babalık ve aile. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 3(2), 297-328.
- Akgöz Aktaş, G., & Ebeoğlu Duman, M. (2025). Babaların gözünden baba katılımı ve ebeveynlik rolleri: Nitel bir çalışma. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (68), 219-240. <https://doi.org/10.30794/pausbed.1543038>
- Aksoy, A. B., & Tatlı, S. (2019). Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların çocuklarıyla olan ilişkileri ile babalık rolü algıları arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 1-22.
- Aksungur, İ., & Aksungur, F. Ç. (2023). Pandemi Sürecinde 3-15 Yaş Arasındaki Çocukların Bakımını Üstlenen Babaların Çocuklarına Yönelik Babalık Algıları. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(3), 185-195.
- Arabacı, N., & Ömeroğlu, E. (2016). Anne-baba-çocuk iletişimi değerlendirme aracı'nın (ABÇİDA) geliştirilmesi: Geçerlik güvenirlik çalışması. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 30, 41-53.

- Avcı, A., & Sapsağlam, Ö. (2025). Erken çocukluk eğitiminde ideal insan yetiştirme arayışları: Anadolu pedagojisi ve Waldorf yaklaşımının karşılaştırılması. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 10(1), 33-56.
- Aykaç, C., Nacak, S., & İkiz, F. E. (2025). Tek ebeveynli çocuklarda bağlanma sorunları ve psikolojik danışmanın rolü. *Ases Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 551-568.
- Balahorli, B., & Karadeniz, G. (2025). Kavramların çoğulluğu: Ortak, paylaşılan, birlikte ve eşit ebeveynlik üzerine bir derleme. *Humanistic Perspective*, 7(2), 124-147.
- Barclay, D. L. L., Lupton, D., & Barclay, L. (1997). *Constructing fatherhood: Discourses and experiences*. Sage.
- Bars, B. (2022). Ebeveyn tutum, rol ve davranışlarının ilk çocuk ve diğer çocuklar üzerindeki etkileri. *Eurasian Business & Economics Journal*, 28, 41-56.
- Barutçu, A., & Hıdır, N. (2016). Türkiye’de babalığın değişen rolleri. *Fe Dergi*, 8(2), 26-45.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental psychology*, 4(1pt.2), 1-103.
- Baumrind, D. (2012). Differentiating between confrontive and coercive kinds of parental power-assertive disciplinary practices. *Human Development*, 55(2), 35-51.
- Baumrind, D. (2013). Authoritative parenting revisited: History and current status. In R. E. Larzelere, A. S. Morris, & A. W. Harrist (Eds.), *Authoritative parenting: Synthesizing nurturance and discipline for optimal child development* (pp. 11–34). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/13948-002>

- Belli, M., Akcay, N., & Yılmaz, H. B. (2021). Geçmişten günümüze değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine katkıları. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 366-371.
- Bilaloğlu, R. G., & Arnas, Y. A. (2019). Okul öncesi eğitimde aile katılımı engelleri ve süreçte karşılaşılan sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 804-823.
- Bowlby, J. (1979). The bowlby-ainsworth attachment theory. *Behavioral and brain sciences*, 2(4), 637-638.
- Bowlby, J., Ainsworth, M., & Bretherton, I. (1992). The origins of attachment theory. *Developmental Psychology*, 28(5), 759-775.
- Bozok, M. (2018). Türkiye’de ataerkillik, kapitalizm ve erkeklik ilişkilerinde biçimlenen babalık. *Fe Dergi*, 10(2), 30-42.
- Brannen, J. (2001). Değişen aile ve kuşak kalıpları: babalığın karşılaştırmalı değerlendirmesi. *Avrupa'da Aile Biçimleri ve Genç Nesil*, 23-36.
- Bretherton, I. (2013). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. In *Attachment theory* (pp. 45-84). Routledge.
- Cabrera, N. J. (2020). Father involvement, father-child relationship, and attachment in the early years. *Attachment & human development*, 22(1), 134-138.
- Camisasca, E., Miragoli, S., Di Blasio, P., & Feinberg, M. (2022). Pathways among negative co-parenting, parenting stress, authoritarian parenting style, and child adjustment: The emotional dysregulation driven model. *Journal of Child and Family Studies*, 31(11), 3085-3096.
- Candoğan, B. (2019). *Toplumsal cinsiyet rollerinin iş aile yaşam dengesi tartışmaları ile yeniden üretimi* (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Dagan, O., Schuengel, C., Verhage, M. L., van IJzendoorn, M. H., Sagi-Schwartz, A., Madigan, S., ... & Collaboration on Attachment to Multiple Parents and

- Outcomes Synthesis. (2021). Configurations of mother-child and father-child attachment as predictors of internalizing and externalizing behavioral problems: An individual participant data (IPD) meta-analysis. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 2021(180), 67-94.
- Ergüden, N., Doğan, A., & Hastaoğlu, Z. Ş. (2020). Aile katılımının okul öncesi dönem çocuklarının benlik saygısı ve sosyal duygusal uyumu üzerindeki etkileri. *Nesne*, 8(17), 297-309.
- Erol, E., & Zabcı, N. (2023). Babasal İşlev Ölçeği Geliştirme: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Turkish Journal of Child & Adolescent Mental Health*, 30(1):62-71.
- Esen-Çoban, A., Albayrak-Yalçın, H., Kaptan, N., & İnönü, G. N. (2025). Fathers' Paternity Role Perceptions, Self-Efficacy and Parenting: A Moderated Mediation Model. *Child & Family Social Work*.
- Gökler, R., & Atamtürk, E. (2021). Ebeveynlik rollerindeki değişim. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 151-177.
- Gregory, A., & Milner, S. (2011). What is “new” about fatherhood? The social construction of fatherhood in France and the UK. *Men and masculinities*, 14(5), 588-606.
- Güloğlu, M. F. (2017). Baba Otoritesinin Yeniden Üretimi: Baba Destek Programı (Badep), [Yayımlanmamış Doktora Tezi], İstanbul Üniversitesi
- Gürşimşek, İ., Kefi, S., & Girgin, G. (2007). Okulöncesi eğitime babaların katılım düzeyi ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 181-191.
- Güzel, H., & Tüfekçi, A. (2021). Okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların baba çocuk ilişkileri ve babalık rolü algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Gaziantep ili örneği. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 11(2), 463-489.
- Hawkins, A. J., Christiansen, S. L., Sargent, K. P., & Hill, E. J. (1993). Rethinking fathers' involvement in child care: A developmental perspective. *Journal of Family Issues*, 14(4), 531-549.

- Holden, G. W., & Edwards, L. A. (1989). Parental attitudes toward child rearing: Instruments, issues, and implications. *Psychological Bulletin*, 106(1), 29-58.
- Howenstein, J., Kumar, A., Casamassimo, P. S., McTigue, D., Coury, D., & Yin, H. (2015). Correlating parenting styles with child behavior and caries. *Pediatric dentistry*, 37(1), 59-64.
- Islamiah, N., Breinholst, S., Walczak, M. A., & Esbjörn, B. H. (2023). The role of fathers in children's emotion regulation development: A systematic review. *Infant and Child Development*, 32(2), e2397.
- Işıkol, K. (2019). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin akılcı olmayan inançları ve ebeveynlik öz yeterlik algıları ile çocukların sosyal beceri ve problem davranışları arasındaki ilişki (Master's thesis, Maltepe University (Turkey))
- İnci, M. A., & Deniz, Ü. (2015). Baba tutumları ile çocuğun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası ve kardeş sayısı değişkenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(02).
- Johari Talib, Z. M., & Mamat, M. (2011). Effects of parenting style on children development. *World Journal of Social Sciences*, 1(2), 14-35.
- Johnson, E. (2007). Patriarchal Power in the Roman Republic: Ideologies and Realites of the Paterfamilias. *Hirundo*, 5, 99-117.
- Karadeniz, G. (2022). Genç yetişkin erkeklerin “baba” kavramını değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 4(6), 119-144.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayınları.
- Kılıç, S., & Şenol, D. (2025). Geleneksel Babalıktan Yeni Babalığa; Babaların Çocuk Bakımına Katılımı. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 166-181.

- Kırman, A., & Doğan, Ö. (2017). Anne-baba çocuk ilişkileri: bir meta-sentez çalışması. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 4(1), 28-49.
- Kocatepe, B., & Bilgi, S. (2018). Toplumsal bir inşa olarak babalık: annelerin yaşam öykülerinde baba imgesi. *Fe Dergi*, 10(2), 42-59.
- Kuruçırak, Ş. (2010). 4-12 aylık bebeği olan babaların, babalık rolü algısı ile bebek bakımına katılımı arasındaki ilişki, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Akdeniz Üniversitesi
- Kutluana, Ö., & Şahan, G. (2021). Okulöncesi dönem çocukların eğitiminde babaların rolü: Nitel Bir Analiz. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8(1), 249-273.
- Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 79-89.
- Lamb, M. E. (1979). Paternal influences and the father's role: A personal perspective. *American Psychologist*, 34(10), 938-943.
- Lamb, M. E. (2000). The history of research on father involvement: An overview. *Marriage & family review*, 29(2-3), 23-42.
- Lamb, M. E., & Tamis-LeMonda, C. S. (2004). The role of the father: An introduction. Lamb, M. E. (Ed.), *The role of the father in child development* içinde (s.1-31). John Wiley & Sons.
- LaRossa, R. (1988). Fatherhood and social change. *Family relations*, 451-457.
- LaRossa, R. (1997). *The modernization of fatherhood: A social and political history*. University of Chicago press.
- Li, D., & Guo, X. (2023). The effect of the time parents spend with children on children's well-being. *Frontiers in psychology*, 14, 1096128.

- Linn, J. G., Wilson, D. R., & Fako, T. T. (2015). Historical role of the father: Implications for childbirth education. *International journal of childbirth education*, 30(1), 12-18.
- Mercan, Z., & Şahin, F. T. (2017). Babalık rolü ve babalık rolü algısı. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 1-10.
- Moluz, E. (2022). *Okul öncesi eğitimde baba katılımı: baba-çocuk ortaklığına yönelik deneyimlerin durum çalışması ile betimlenmesi* (Master's thesis, Anadolu University (Turkey)).
- Özyürek, A., Şalcı, O., Mamiyev, D., Çekiç, İ., Sağlam, C., & Nazlı, B. (2018). Okul öncesi eğitimde baba katılımının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Journal of Uludag University Faculty of Education*, 31(2), 613-631.
- Paquette, D. (2004). Theorizing the father-child relationship: Mechanisms and developmental outcomes. *Human development*, 47(4), 193-219.
- Pedersen, S. C., Maindal, H. T., & Ryom, K. (2021). "I wanted to be there as a father, but I couldn't": A qualitative study of fathers' experiences of postpartum depression and their help-seeking behavior. *American journal of men's health*, 15(3), 15579883211024375.
- Pür, A., & Köroğlu, C. Z. (2025). Ebeveyn tutumlarının çocukluk dönemi psikososyal gelişime etkileri: sağlık tedbiri alan çocuklar üzerine bir değerlendirme. *Sosyal Sağlık Dergisi*, 5(1), 66-80.
- Qin, S., Jia, S., & Su, S. (2025). Parent-child relationship and junior high academic performance: Differentiated impacts of fathers and mothers with self-efficacy as a mediator. *Acta Psychologica*, 253, 104723.
- Rivera, A. (2025). Influences on father intentions to engage in caregiving. *Journal of Family Issues*, 46(4), 580-596.

- Sağlam, M., & Çalışkan, Z. (2017). Okul öncesi eğitimde aile katılımına ilişkin ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 39-49.
- Sancar, S., & Göç-Bilgin, M. (2021). Erkekler, erkeklikler ve toplumsal cinsiyet eşitliği. *Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği. Ankara: CEİD Yayınları*.
- Sarkadi, A., Kristiansson, R., Oberklaid, F., & Bremberg, S. (2008). Fathers' involvement and children's developmental outcomes: A systematic review of longitudinal studies. *Acta paediatrica*, 97(2), 153-158.
- Sarwar, S. (2016). Influence of parenting style on children's behaviour. *Journal of Education and Educational Development*, 3(2).
- Say, Ö. (2015). İktidar ilişkilerine indirgenmiş babalık imajı ve postyapısalcı otorite analizinin çelişkileri. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 139-151.
- Schoppe-Sullivan, S. J., Shafer, K., Olofson, E. L., & Kamp Dush, C. M. (2021). Fathers' parenting and coparenting behavior in dual-earner families: Contributions of traditional masculinity, father nurturing role beliefs, and maternal gate closing. *Psychology of Men & Masculinities*, 22(3), 538.
- Silverstein, L. B., & Auerbach, C. F. (1999). Deconstructing the essential father. *American psychologist*, 54(6), 397-407.
- Song, L., & Wang, X. (2025). Father involvement and child social adjustment: The chain mediating effects of the father-child relationship and mother marital satisfaction. *Infant Mental Health Journal*.
- Spencer, M. B. (1983). Children's cultural values and parental child rearing strategies. *Developmental Review*, 3(4), 351-370.
- Şahin, F. T., & Özbey, S. (2009). Okul öncesi eğitim programlarında uygulanan aile katılım çalışmalarında baba katılımının yeri ve önemi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 17(17), 30-39.

- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.
- Tezel Şahin, F. (2007). Sosyal değişim sürecinde değişen baba rolü. *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, 1015*, 765-773.
- Tin, N., & Alptekin, D. (2022). Tarihsel süreçte babalık deneyimlerinin toplumsal cinsiyet analizi. *Sosyoloji Dergisi*, (43), 155-191.
- Toker, G. A., & Çapan, A. S. (2018). Anne baba tutumlarından kaynaklanan, ihmal ve duygusal istismara maruz kalmış çocukların en çok kullandığı savunma mekanizmaları üzerine bir literatür taraması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 1794-1816.
- Topal, M. (2019). *Günümüzde babalık algısının dönüşümü: Kentli, Orta sınıf, Dindar Baba örneği* (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Toran, M. & Özgen, Z. (2018). Okul öncesi eğitimde aile katılımı: öğretmenler ne düşünüyor, ne yapıyor?. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 229-245.
- Turğut, F. (2017). Tarihsel süreçte aile kurumunun dönüşümü ve geleceğine yönelik çıkarımlar. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 1(1), 93-117.
- Türkoğlu, D., & Akduman, G. G. (2016). Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ile çocuklarının sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(03), 224-241.
- Uludağlı, N. P. (2017). Baba katılımında etkili faktörler ve baba katılımının baba, anne ve çocuk açısından yararları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 20(39), 70-88.
- Uzun, H., & Baran, G. (2015). Çocuk ebeveyn ilişki ölçeği'nin okul öncesi dönemde çocuğu olan babalar için geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (3), 30-40.
- Uzun, H., & Baran, G. (2019). Babaların okul öncesi dönemdeki çocuklarıyla ilişkisinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 47-60.

- Vhuhwavho, T., Amaechi, K. E., & Thobejane, D. T. (2023). Imagining fatherhood through the parenting experiences of university students from poor economic backgrounds in South africa. *Gender Questions, 11*(2), 1-22.
- White, S. D. (2005). *Re-thinking kinship and feudalism in early medieval Europe*. Routledge.
- Yaffe, Y. (2023). Systematic review of the differences between mothers and fathers in parenting styles and practices. *Current psychology, 42*(19), 16011-16024.
- Yoleri, S., & Köleoğlu, İ. (2024). Okul öncesi dönemde ebeveyn tutumları ve baba katılımı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi, 8*(2), 206-221.
- Zhang, X. (2012). The effects of parental education and family income on mother–child relationships, father–child relationships, and family environments in the People's Republic of China. *Family process, 51*(4), 483-497.
- Zoja, L. (2018). *The father: Historical, psychological and cultural perspectives*. Routledge.

EKLER

EK 1: Normallik Testleri

Baba Eğitim		N	Shapiro-Wilk		Çarpıklık		Basıklık		Tercih Edilen İstatistikler
			W	p	G ₁	SE	G ₂	SE	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Olumlu İlişki)	Ortaokul ve altı	14	,800	,005	-1,781	,597	3,015	1,154	Non-Parametrik İstatistikler
	Lise	35	,692	<,001	-3,265	,398	14,755	,778	
	Üniversite ve Üzeri	165	,925	<,001	-1,236	,189	2,935	,376	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Uyumsuzluk)	Ortaokul ve altı	14	,909	,153	,268	,597	3,156	1,154	Non-Parametrik İstatistikler
	Lise	35	,944	,076	,874	,398	2,304	,778	
	Üniversite ve Üzeri	165	,986	,112	,147	,189	-,242	,376	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Çatışma)	Ortaokul ve altı	14	,957	,675	,480	,597	,486	1,154	Non-Parametrik İstatistikler
	Lise	35	,876	<,001	1,154	,398	,782	,778	
	Üniversite ve Üzeri	165	,969	<,001	,584	,189	,219	,376	
Babasal İşlev (Şefkat)	Ortaokul ve altı	14	,884	,066	-1,103	,597	,837	1,154	Non-Parametrik İstatistikler
	Lise	35	,951	<,001	-3,345	,398	14,943	,778	
	Üniversite ve Üzeri	165	,876	<,001	-1,343	,189	1,741	,376	
Babasal İşlev (Baskı)	Ortaokul ve altı	14	,842	,018	1,067	,597	,155	1,154	Non-Parametrik İstatistikler
	Lise	35	,899	,004	1,294	,398	2,641	,778	
	Üniversite ve Üzeri	165	,910	<,001	1,156	,189	1,636	,376	
Babasal İşlev (Dayanak)	Ortaokul ve altı	14	,854	,026	-,076	,597	-1,893	1,154	Non-Parametrik İstatistikler
	Lise	35	,978	,697	,006	,398	-,059	,778	
	Üniversite ve Üzeri	165	,972	,002	,468	,189	-,113	,376	
Babasal İşlev (Sınırsızlık)	Ortaokul ve altı	14	,917	,199	,040	,597	-1,490	1,154	Non-Parametrik İstatistikler
	Lise	35	,931	,030	,833	,398	,281	,778	
	Üniversite ve Üzeri	165	,966	<,001	,544	,189	,190	,376	

Baba Çalışma Durumu		N	Shapiro-Wilk		Çarpıklık		Basıklık		Tercih Edilen İstatistikler
			W	p	G ₁	SE	G ₂	SE	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Olumlu İlişki)	Çalışıyorum	204	,852	<,001	-1,993	,170	6,841	,339	Non-Parametrik İstatistikler
	Çalışmıyorum	10	,934	,484	-,071	,687	-1,278	1,334	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Uyumsuzluk)	Çalışıyorum	204	,970	<,001	,521	,170	1,797	,339	Non-Parametrik İstatistikler
	Çalışmıyorum	10	,952	,694	-,383	,687	-,805	1,334	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Çatışma)	Çalışıyorum	204	,958	<,001	,762	,170	,775	,339	Non-Parametrik İstatistikler
	Çalışmıyorum	10	,954	,718	,767	,687	1,434	1,334	
Babasal İşlev (Şefkat)	Çalışıyorum	204	,841	<,001	-1,757	,170	4,196	,339	Non-Parametrik İstatistikler
	Çalışmıyorum	10	,927	,421	-1,058	,687	1,350	1,334	
Babasal İşlev (Baskı)	Çalışıyorum	204	,903	<,001	1,183	,170	1,561	,339	Non-Parametrik İstatistikler
	Çalışmıyorum	10	,953	,703	,291	,687	-,531	1,334	
Babasal İşlev (Dayanak)	Çalışıyorum	204	,971	<,001	,486	,170	-,155	,339	Non-Parametrik İstatistikler
	Çalışmıyorum	10	,958	,765	,005	,687	-1,157	1,334	
Babasal İşlev (Sınırsızlık)	Çalışıyorum	204	,963	<,001	,585	,170	,045	,339	Non-Parametrik İstatistikler
	Çalışmıyorum	10	,915	,317	-,509	,687	-,509	,687	

Sosyo-ekonomik durum		N	Shapiro-Wilk		Çarpıklık		Basıklık		Tercih Edilen İstatistikler
			W	p	G ₁	SE	G ₂	SE	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Olumlu İlişki)	Düşük	18	,790	,001	-1,976	,536	4,248	1,038	Non-Parametrik İstatistikler
	Orta	175	,874	<,001	-1,853	,184	6,739	,365	
	Yüksek	21	,960	,510	-,334	,501	-,458	,972	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Uyumsuzluk)	Düşük	18	,905	,070	,844	1,038	,844	1,038	Non-Parametrik İstatistikler
	Orta	175	,964	<,001	,666	,184	2,196	,365	
	Yüksek	21	,919	,085	,788	,501	-,293	,972	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Çatışma)	Düşük	18	,969	,782	,413	,536	-,086	1,038	Non-Parametrik İstatistikler
	Orta	175	,959	<,001	,742	,184	,799	,365	
	Yüksek	21	,879	,014	1,446	,501	3,286	,972	
Babasal İşlev (Şefkat)	Düşük	18	,878	,024	-,965	,536	-,109	1,038	Non-Parametrik İstatistikler
	Orta	175	,838	<,001	-1,761	,184	4,045	,365	
	Yüksek	21	,905	,044	-,866	,501	,448	,972	
Babasal İşlev (Baskı)	Düşük	18	,823	,003	1,537	,536	2,029	1,038	Non-Parametrik İstatistikler
	Orta	175	,923	<,001	,986	,184	,940	,365	
	Yüksek	21	,786	<,001	1,809	,501	4,517	,972	
Babasal İşlev (Dayanak)	Düşük	18	,911	,090	,302	,536	-1,339	1,038	Non-Parametrik İstatistikler
	Orta	175	,979	,010	,353	,184	-,161	,365	
	Yüksek	21	,885	,018	1,079	,501	,358	,972	
Babasal İşlev (Sınırsızlık)	Düşük	18	,950	,432	,271	,536	-1,084	1,038	Non-Parametrik İstatistikler
	Orta	175	,962	<,001	,616	,184	,227	,365	
	Yüksek	21	,964	,595	-,109	,501	-,590	,972	

Çocuğun Cinsiyeti		N	Shapiro-Wilk		Çarpıklık		Basıklık		Tercih Edilen İstatistikler
			W	p	G ₁	SE	G ₂	SE	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Olumlu İlişki)	Kız	106	,900	<,001	-1,393	,235	3,158	,465	Non-Parametrik İstatistikler
	Oğlan	108	,802	<,001	-2,462	,233	9,772	,461	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Uyumsuzluk)	Kız	106	,989	,528	,027	,235	-,083	,465	Non-Parametrik İstatistikler
	Oğlan	108	,941	<,001	,859	,233	2,905	,461	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Çatışma)	Kız	106	,970	,016	,528	,235	,177	,465	Non-Parametrik İstatistikler
	Oğlan	108	,934	<,001	1,002	,233	1,504	,461	
Babasal İşlev (Şefkat)	Kız	106	,876	<,001	-1,308	,235	1,636	,465	Non-Parametrik İstatistikler
	Oğlan	108	,808	<,001	-2,074	,233	5,948	,461	
Babasal İşlev (Baskı)	Kız	106	,895	<,001	1,251	,235	1,859	,465	Non-Parametrik İstatistikler
	Oğlan	108	,914	<,001	1,100	,233	1,384	,461	
Babasal İşlev (Dayanak)	Kız	106	,969	,014	,538	,235	,035	,465	Non-Parametrik İstatistikler
	Oğlan	108	,971	,017	,395	,233	-,446	,461	
Babasal İşlev (Sınırsızlık)	Kız	106	,966	,008	,538	,235	,304	,465	Non-Parametrik İstatistikler
	Oğlan	108	,952	<,001	,638	,233	-,031	,461	

Çocuğun Yaşı		N	Shapiro-Wilk		Çarpıklık		Basıklık		Tercih Edilen İstatistikler
			W	p	G ₁	SE	G ₂	SE	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Olumlu İlişki)	3 yaş	35	,934	,037	-,772	,398	,212	,778	Non-Parametrik İstatistikler
	4 yaş	62	,788	<,001	-2,318	,304	7,636	,599	
	5 yaş	79	,881	<,001	-1,729	,271	5,759	,535	
	6 yaş	38	,886	,001	-1,574	,383	4,101	,750	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Uyumsuzluk)	3 yaş	35	,932	,031	,909	,398	,797	,778	Non-Parametrik İstatistikler
	4 yaş	62	,930	,002	,899	,304	3,051	,599	
	5 yaş	79	,979	,228	-,235	,271	-,141	,535	
	6 yaş	38	,970	,381	,118	,383	-,684	,750	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Çatışma)	3 yaş	35	,947	,095	,635	,398	,098	,778	Non-Parametrik İstatistikler
	4 yaş	62	,891	<,001	1,440	,304	3,092	,599	
	5 yaş	79	,966	,032	,438	,271	-,237	,535	
	6 yaş	38	,959	,173	,007	,383	-1,060	,750	
Babasal İşlev (Şefkat)	3 yaş	35	,806	<,001	-1,967	,398	4,858	,778	Non-Parametrik İstatistikler
	4 yaş	62	,800	<,001	-2,100	,304	6,405	,599	
	5 yaş	79	,909	<,001	-1,156	,271	1,865	,535	
	6 yaş	38	,765	<,001	-1,796	,383	2,627	,750	
Babasal İşlev (Baskı)	3 yaş	35	,895	,003	1,333	,398	2,316	,778	Non-Parametrik İstatistikler
	4 yaş	62	,890	<,001	1,238	,304	1,576	,599	
	5 yaş	79	,895	<,001	1,102	,271	1,170	,535	
	6 yaş	38	,909	,005	,453	,383	-,985	,750	
Babasal İşlev (Dayanak)	3 yaş	35	,969	,421	,502	,398	,345	,778	Non-Parametrik İstatistikler
	4 yaş	62	,943	,006	,773	,304	,092	,599	
	5 yaş	79	,981	,292	,331	,271	-,085	,535	
	6 yaş	38	,924	,013	,230	,383	-1,263	,750	

Babasal İşlev (Sınırsızlık)	3 yaş	35	,953	,142	,674	,398	,746	,778	Non-Parametrik İstatistikler
	4 yaş	62	,956	,027	,598	,304	,115	,599	
	5 yaş	79	,966	,034	,565	,271	,074	,535	
	6 yaş	38	,928	,017	,758	,383	,278	,750	

Çocuğun Doğum Sırası		N	Shapiro-Wilk		Çarpıklık		Basıklık		Tercih Edilen İstatistikler
			W	p	G ₁	SE	G ₂	SE	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Olumlu İlişki)	İlk çocuk	141	,878	<,001	-1,712	,204	5,051	,406	Non-Parametrik İstatistikler
	İkinci çocuk	61	,770	<,001	-2,762	,306	11,896	,604	
	Üçüncü çocuk	12	,907	,195	-,462	,637	-1,131	1,232	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Uyumsuzluk)	İlk çocuk	141	,989	,315	,075	,204	-,003	,406	Non-Parametrik İstatistikler
	İkinci çocuk	61	,982	,518	-,221	,306	-,080	,604	
	Üçüncü çocuk	12	,878	,082	1,001	,637	,438	1,232	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Çatışma)	İlk çocuk	141	,977	,017	,321	,204	-,102	,406	Non-Parametrik İstatistikler
	İkinci çocuk	61	,895	<,001	1,215	,306	1,401	,604	
	Üçüncü çocuk	12	,932	,399	,765	,637	-,091	1,232	
Babasal İşlev (Şefkat)	İlk çocuk	141	,863	<,001	-1,467	,204	2,405	,406	Non-Parametrik İstatistikler
	İkinci çocuk	61	,789	<,001	-2,251	,306	7,259	,604	
	Üçüncü çocuk	12	,871	,068	-1,173	,637	,773	1,232	
Babasal İşlev (Baskı)	İlk çocuk	141	,908	<,001	1,191	,204	1,923	,406	Non-Parametrik İstatistikler
	İkinci çocuk	61	,911	<,001	1,085	,306	1,207	,604	
	Üçüncü çocuk	12	,839	,027	1,247	,637	,730	1,232	
Babasal İşlev (Dayanak)	İlk çocuk	141	,973	,007	,404	,204	-,317	,406	Non-Parametrik İstatistikler
	İkinci çocuk	61	,965	,075	,520	,306	-,074	,604	
	Üçüncü çocuk	12	,856	,043	,196	,637	-1,795	1,232	
Babasal İşlev (Sınırsızlık)	İlk çocuk	141	,966	,002	,497	,204	-,069	,406	Non-Parametrik İstatistikler
	İkinci çocuk	61	,947	,010	,756	,306	,750	,604	
	Üçüncü çocuk	12	,974	,949	,377	,637	,426	1,232	

Çocuğun Kardeş Sayısı		N	Shapiro-Wilk		Çarpıklık		Basıklık		Tercih Edilen İstatistikler
			W	p	G ₁	SE	G ₂	SE	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Olumlu İlişki)	Kardeş yok	112	,861	<,001	-1,860	,228	5,818	,453	Non-Parametrik İstatistikler
	Tek kardeş	81	,828	<,001	-2,243	,267	8,644	,529	
	İki kardeş	21	,926	,113	-,621	,501	-,545	,972	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Uyumsuzluk)	Kardeş yok	112	,986	,294	,119	,228	,278	,453	Non-Parametrik İstatistikler
	Tek kardeş	81	,980	,249	-,241	,267	-,236	,529	
	İki kardeş	21	,914	,066	,899	,501	,955	,972	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Çatışma)	Kardeş yok	112	,967	,007	,519	,228	,483	,453	Non-Parametrik İstatistikler
	Tek kardeş	81	,954	,006	,684	,267	,111	,529	
	İki kardeş	21	,947	,299	,621	,501	-,184	,972	
Babasal İşlev (Şefkat)	Kardeş yok	112	,831	<,001	-1,747	,228	3,725	,453	Non-Parametrik İstatistikler
	Tek kardeş	81	,839	<,001	-1,784	,267	4,620	,529	
	İki kardeş	21	,863	,007	-,772	,501	-,676	,972	
Babasal İşlev (Baskı)	Kardeş yok	112	,898	<,001	1,301	,228	2,461	,453	Non-Parametrik İstatistikler
	Tek kardeş	81	,911	<,001	1,101	,267	1,261	,529	
	İki kardeş	21	,917	,075	,835	,501	,273	,972	
Babasal İşlev (Dayanak)	Kardeş yok	112	,968	,008	,498	,228	,152	,453	Non-Parametrik İstatistikler
	Tek kardeş	81	,975	,110	,319	,267	-,468	,529	

	İki kardeş	21	,911	,057	,366	,501	-1,029	,972	
Babasal İşlev (Sınırsızlık)	Kardeş yok	112	,962	,003	,522	,228	,157	,453	Non-Parametrik İstatistikler
	Tek kardeş	81	,950	,003	,759	,267	,647	,529	
	İki kardeş	21	,953	,393	,100	,501	-,630	,972	

Çocuğun Okul Öncesi Eğitim Aldığı Süre (yıl)		N	Shapiro-Wilk		Çarpıklık		Basıklık		Tercih Edilen İstatistikler
			W	p	G ₁	SE	G ₂	SE	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Olumlu İlişki)	Bir yıl	80	,867	<,001	-1,719	,269	4,580	,532	Non-Parametrik İstatistikler
	İki yıl	90	,905	<,001	-1,425	,254	4,579	,503	
	Üç yıl	44	,731	<,001	-2,987	,357	12,787	,702	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Uyumsuzluk)	Bir yıl	80	,903	<,001	1,158	,269	3,454	,532	Non-Parametrik İstatistikler
	İki yıl	90	,986	,440	-,047	,254	-,289	,503	
	Üç yıl	44	,976	,478	,016	,357	-,200	,702	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Çatışma)	Bir yıl	80	,935	<,001	,933	,269	1,137	,532	Non-Parametrik İstatistikler
	İki yıl	90	,949	,002	,799	,254	,566	,503	
	Üç yıl	44	,943	,030	,154	,357	-1,164	,702	
Babasal İşlev (Şefkat)	Bir yıl	80	,862	<,001	-1,312	,269	1,447	,532	Non-Parametrik İstatistikler
	İki yıl	90	,885	<,001	-1,355	,254	2,290	,503	
	Üç yıl	44	,781	<,001	-2,020	,357	4,528	,702	
Babasal İşlev (Baskı)	Bir yıl	80	,888	<,001	1,244	,269	1,651	,532	Non-Parametrik İstatistikler
	İki yıl	90	,926	<,001	,899	,254	,666	,503	
	Üç yıl	44	,895	<,001	1,029	,357	,628	,702	
Babasal İşlev (Dayanak)	Bir yıl	80	,954	,006	,556	,269	-,377	,532	Non-Parametrik İstatistikler
	İki yıl	90	,981	,228	,283	,254	-,135	,503	
	Üç yıl	44	,944	,034	,543	,357	-,368	,702	
Babasal İşlev (Sınırsızlık)	Bir yıl	80	,960	,014	,460	,269	-,479	,532	Non-Parametrik İstatistikler
	İki yıl	90	,955	,003	,672	,254	,552	,503	
	Üç yıl	44	,942	,029	,791	,357	,751	,702	

Çocuğun Günlük Eğitim Süresi		N	Shapiro-Wilk		Çarpıklık		Basıklık		Tercih Edilen İstatistikler
			W	p	G ₁	SE	G ₂	SE	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Olumlu İlişki)	Yarım Gün	85	,860	<,001	-1,782	,261	5,050	,517	Non-Parametrik İstatistikler
	Tam Gün	129	,838	<,001	-2,201	,213	8,915	,423	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Uyumsuzluk)	Yarım Gün	85	,958	,008	,654	,261	2,073	,517	Non-Parametrik İstatistikler
	Tam Gün	129	,985	,183	,017	,213	-,047	,423	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Çatışma)	Yarım Gün	85	,946	,001	,832	,261	,576	,517	Non-Parametrik İstatistikler
	Tam Gün	129	,972	,008	,473	,213	,108	,423	
Babasal İşlev (Şefkat)	Yarım Gün	85	,871	<,001	-1,342	,261	1,792	,517	Non-Parametrik İstatistikler
	Tam Gün	129	,828	<,001	-1,845	,213	4,548	,423	
Babasal İşlev (Baskı)	Yarım Gün	85	,881	<,001	1,244	,261	1,317	,517	Non-Parametrik İstatistikler
	Tam Gün	129	,934	<,001	,804	,213	,430	,423	
Babasal İşlev (Dayanak)	Yarım Gün	85	,974	,088	,330	,261	-,398	,517	Non-Parametrik İstatistikler
	Tam Gün	129	,970	,005	,484	,213	-,204	,423	
Babasal İşlev (Sınırsızlık)	Yarım Gün	85	,970	,045	,395	,261	-,227	,517	Non-Parametrik İstatistikler
	Tam Gün	129	,956	<,001	,707	,213	,491	,423	

Çocuğa Bakım Sağlayan Kişi		N	Shapiro-Wilk		Çarpıklık		Basıklık		Tercih Edilen İstatistikler
			W	p	G ₁	SE	G ₂	SE	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Olumlu İlişki)	Anne	176	,871	<,001	-1,780	,183	5,372	,364	Non-Parametrik İstatistikler
	Baba	9	,882	,164	-,862	,717	-,476	1,400	
	Bakıcı	5	,681	,006	-2,081	,913	4,376	2,000	
	Büyükanne/Büyükbaba	24	,968	,625	-,364	,472	-,311	,918	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Uyumsuzluk)	Anne	176	,972	,001	,489	,183	1,696	,364	Non-Parametrik İstatistikler
	Baba	9	,716	,002	1,983	,717	3,897	1,400	
	Bakıcı	5	,947	,715	-,397	,913	-1,578	2,000	
	Büyükanne/Büyükbaba	24	,943	,186	,067	,472	-1,082	,918	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Çatışma)	Anne	176	,955	<,001	,817	,183	,857	,364	Non-Parametrik İstatistikler
	Baba	9	,897	,236	,407	,717	-1,573	1,400	
	Bakıcı	5	,943	,685	-1,033	,913	1,129	2,000	
	Büyükanne/Büyükbaba	24	,966	,568	,317	,472	,252	,918	
Babasal İşlev (Şefkat)	Anne	176	,854	<,001	-1,495	,183	2,393	,364	Non-Parametrik İstatistikler
	Baba	9	,965	,848	,165	,717	-,797	1,400	
	Bakıcı	5	,641	,002	-2,179	,913	4,787	2,000	
	Büyükanne/Büyükbaba	24	,894	,016	-1,081	,472	,853	,918	
Babasal İşlev (Baskı)	Anne	176	,902	<,001	1,228	,183	2,009	,364	Non-Parametrik İstatistikler
	Baba	9	,657	<,001	2,503	,717	6,774	1,400	
	Bakıcı	5	,963	,826	-,267	,913	1,074	2,000	
	Büyükanne/Büyükbaba	24	,879	,008	,711	,472	-,802	,918	
Babasal İşlev (Dayanak)	Anne	176	,973	,002	,414	,183	-,349	,364	Non-Parametrik İstatistikler
	Baba	9	,945	,637	,194	,717	-,596	1,400	
	Bakıcı	5	,952	,754	,236	,913	-1,963	2,000	
	Büyükanne/Büyükbaba	24	,958	,403	,645	,472	,122	,918	
Babasal İşlev (Sınırsızlık)	Anne	176	,966	<,001	,525	,183	,034	,364	Non-Parametrik İstatistikler
	Baba	9	,817	,032	1,091	,717	-,308	1,400	
	Bakıcı	5	,953	<,001	,081	,913	-,817	2,000	
	Büyükanne/Büyükbaba	24	,945	,164	,465	,472	-,337	,918	

Babanın Çocukla Geçirdiği Süre (Günlük)		N	Shapiro-Wilk		Çarpıklık		Basıklık		Tercih Edilen İstatistikler
			W	p	G ₁	SE	G ₂	SE	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Olumlu İlişki)	1 saatten daha az	23	,930	,107	-,905	,481	,804	,935	Non-Parametrik İstatistikler
	2-3 saat arası	92	,933	<,001	-,965	,251	1,031	,498	
	3 saatten daha fazla	99	,739	<,001	-2,823	,243	11,249	,481	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Uyumsuzluk)	1 saatten daha az	23	,964	,546	-,047	,481	1,032	,935	Non-Parametrik İstatistikler
	2-3 saat arası	92	,978	,115	,499	,251	,923	,498	
	3 saatten daha fazla	99	,957	,003	,478	,243	2,526	,481	
Çocuk Ebeveyn İlişkileri (Çatışma)	1 saatten daha az	23	,946	,245	,384	,481	-,705	,935	Non-Parametrik İstatistikler
	2-3 saat arası	92	,950	,001	,718	,251	,254	,498	
	3 saatten daha fazla	99	,944	<,001	,840	,243	1,041	,481	
Babasal İşlev (Şefkat)	1 saatten daha az	23	,928	,097	-,755	,481	-,173	,935	Non-Parametrik İstatistikler
	2-3 saat arası	92	,868	<,001	-1,311	,251	1,380	,498	
	3 saatten daha fazla	99	,773	<,001	-2,709	,243	13,186	,481	
Babasal İşlev (Baskı)	1 saatten daha az	23	,950	,291	,266	,481	-,215	,935	Non-Parametrik İstatistikler
	2-3 saat arası	92	,905	<,001	1,154	,251	1,323	,498	
	3 saatten daha fazla	99	,884	<,001	1,407	,243	2,698	,481	
Babasal İşlev (Dayanak)	1 saatten daha az	23	,960	,471	,125	,481	-,798	,935	Non-Parametrik İstatistikler
	2-3 saat arası	92	,975	,080	,359	,251	-,336	,498	
	3 saatten daha fazla	99	,953	,001	,558	,243	-,227	,481	
Babasal İşlev (Sınırsızlık)	1 saatten daha az	23	,926	,092	1,020	,481	1,836	,935	Non-Parametrik İstatistikler
	2-3 saat arası	92	,971	,037	,370	,251	,004	,498	
	3 saatten daha fazla	99	,952	,001	,690	,243	,068	,481	

EK 2: Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 21.02.2025-155678

T.C.
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ YÖNETİM KURULU KARAR ÖRNEĞİ

TOPLANTI TARİHİ
19.02.2025

TOPLANTI NO
2024-2025/21

KARAR SAYISI
49

Madde 49 – Temel Eğitim Anabilim Dalı’ndan gelen, Lisansüstü programına kayıtlı öğrencinin tez konusu değişikliği hakkında,

Karar: Temel Eğitim Anabilim Dalı’ndan gelen, Lisansüstü programına kayıtlı aşağıda adı, soyadı verilen öğrencinin karşısında yazan tez konusunun değiştirilmesine ve bu tez konusunun öğrenci tarafından <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp> adresinde bulunan “Tez Üst Veri Giriş Formuna” girişinin yapılmasına, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin 28. maddesine göre oy birliği ile karar verildi.

ABD	Programı	Öğrenci Numarası	Adı – Soyadı	Eski Tez Konusu	Yeni Tez Konusu
Temel Eğitim	Okul Öncesi Eğitimi Tezli YL	2200002479	Kübra Karaçay	Babalığın yeniden tahayyülü: Babaların çocukları ile ilişkilerinde rollerini yeniden inşa etmelerinin incelenmesi	Çocuğu Okul Öncesine Devam Eden Babaların, Babalık Tutumları ile Çocukları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Aslı Gibidir

e-imzalıdır
Murat AKTAŞ
Enstitü Sekreteri

EK 3: Ölçekler Kullanım İzinleri

Çocuk Ebeveyn İlişkileri-Baba Formu

25.06.2025 22:13

Gmail - Fwd: çocuk ebeveyn ilişki ölçeği baba formu (2) (2).docx

Kübra Karaçay [REDACTED]

Fwd: çocuk ebeveyn ilişki ölçeği baba formu (2) (2).docx

HALİL UZUN <[REDACTED]>

20 Şubat 2025 04:34

Alıcı: Kübra Karaçay <[REDACTED]>

Sent from my iPhone

Begin forwarded message:

From: HALİL UZUN <[REDACTED]>
Date: December 23, 2024 at 12:44:59 PM EST
To: Burcu Zeybekler <[REDACTED]>
Subject: Fwd: çocuk ebeveyn ilişki ölçeği baba formu (2) (2).docx

Merhaba Sevgili Kübra,

İlgili ölçeği ekte gönderiyorum. Bilimsel etik ve atıf kurallarına uygun olarak araştırmanızda kullanmanıza izin veriyorum.

İyi çalışmalar
Sent from my iPhone

Not: Ölçekteki olumlu ifadeler ters puanlanıyor, düşük puan ortalaması ilişki düzeyindeki pozitifliğe işaret ediyor.

Babasal İşlev Ölçeği

25.06.2025 22:14

Gmail - Babasal İşlev Ölçeği Hk. Ref: Prof. Dr. Mehmet Toran

Kübra Karaçay <[redacted]>

Babasal İşlev Ölçeği Hk. Ref: Prof. Dr. Mehmet Toran

3 ileti

Kübra Karaçay <[redacted]>

16 Şubat 2025 14:50

Alınan: Kübra Karaçay <[redacted]>
Cc: [redacted]

Sayın Doç. Dr. Elif Erol, Doç. Dr. Neslihan Zabcı,

Öncelikle iyi günler dilerim. Ben İstanbul Kültür Üniversitesi'nde lisansüstü eğitim enstitüsü, temel eğitim anabilim dalı, okul öncesi eğitimi programı yüksek lisans öğrencisi Kübra Karaçay. Prof. Dr. Mehmet Toran danışmanlığında yürüttüğüm "Çocuğu Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Babaların, Babalık Tutumları ile Çocukları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezimde 2022 yılında geliştirdiğiniz ve geçerlik-güvenirlilik çalışmasını yaptığınız "Babasal İşlev Ölçeği"ni tezimde veri toplama aracı olarak kullanmak istiyorum.

Ölçeğin kullanım izniyle birlikte, ölçeğin nasıl uygulandığı, puanlandığı varsa materyali ve ölçeğin nihai versiyonu konusunda destek olursanız çok sevinirim.

Sizden haber bekler, iyi çalışmalar dilerim.

Saygılarımla.

Kübra Karaçay

Elif <[redacted]>

16 Şubat 2025 19:43

Alınan: Kübra Karaçay <[redacted]>
Cc: [redacted]

Merhaba,

Ekte bilgileri bulabilirsiniz.

Başarılar dilerim.

Elif